

AÐALSKIPULAG DALVÍKURBYGGÐAR 2025-2045

FORSENDUR

I. útgáfa – **Í VINNSLU**

25. september 2025

Forsenduskýrsla – Fylgiskjal Aðalskipulags Dalvíkurbyggðar 2025-2045

Unnið með Dalvíkurbyggð,

EFNISYFIRLIT

EFNISYFIRLIT **3**

1. UMHVERFI OG NÁTTÚRA **5**

1.1. Jarðfærði **6**

1.1.1. Jarðhiti 6

1.2. Landslag **6**

1.2.1. Fjalllendi með inndölum (2.2) 6

1.2.2. Opnir jökulsorfnir firðir (6.2) 6

1.3. Vatnafar **7**

1.3.1. Svarfaðardalsá 7

1.4. Gróðurfar **7**

1.4.1. Vistgerðir 7

1.5. Dýralíf **8**

1.5.1. Fuglalíf 8

1.5.2. Vatnalíf 9

1.6. Verndarsvæði **9**

1.6.1. Friðland 9

1.6.2. Fólkvangur 9

1.6.3. Aðrar náttúruminjar 9

1.6.4. Hverfisvernd 9

1.6.5. Mikilvæg fuglasvæði 10

1.7. Veðurfar **12**

1.7.1. Hitastig 12

1.7.2. Ofankoma 12

1.7.3. Vindur 12

1.8. Náttúruvá **12**

1.8.1. Jarðskjálftar 12

1.8.2. Ofanflóð 12

1.8.3. Vatnsflóð 12

1.8.4. Sjárvarflóð 13

1.9. Loftslagsváin **13**

1.9.1. Líkleg áhrif loftslagsbreytinga 13

Aðgerðir 15

2. SAMFÉLAGIÐ **17**

2.1. Þéttbýlin **18**

2.1.1. Dalvík 18

2.1.2. Árskógssandur 18

2.1.3. Hauganes 18

2.2. Byggðarsaga **19**

2.2.1. Þróun byggðar 20

2.2.2. Þróunin eftir 2000 21

2.2.3. Skipulagssaga 21

2.2.4. Menningarminjar 23

2.3. Íbúafjöldi **26**

2.3.1. Þróunin fyrir 2000 26

2.3.2. Þróunin frá 2000 27

2.3.3. Þróun íbúafjölda á svæðisvísu 28

2.3.4. Íbúaspá 29

2.4. Samsetning íbúa **30**

2.4.1. Aldurs- og kynjaskipting 30

2.4.2. Þjóðerni 31

2.4.3. Fjölskyldugerðir 31

2.5. Atvinnulíf **32**

2.5.1. Landbúnaður 33

2.5.2. Sjávarútvegur 33

2.5.3. Iðnaðar- og athafnasvæði **Error! Bookmark not defined.**

2.5.4. Þjónusta á vegum sveitarfélagsins 33

2.5.5. Ferðaþjónusta 34

2.6. Landnotkun og auðlindir **35**

2.6.1. Efnistaka 35

2.6.2. Sorphirða og flokkun 35

2.6.3. Skógrækt 35

2.6.4. Hlunnindi jarða 35

2.6.5. Flokkun landbúnaðarlands 35

2.6.6. Orkunýting 38

2.7. Samgöngur og veitur **38**

2.7.1. Hafnir 38

2.7.2. Vegasamgöngur 38

2.7.3. Flugsamgöngur 39

2.7.4. Veitur 39

2.7.5. Rafmagn 39

2.7.6. Fjarskipti 40

3. STEFNUMÓTUN **41**

3.1. Gildi Dalvíkurbyggðar **41**

3.2. Framtíðarsýnin **42**

3.3. Leiðarljós **42**

3.3.1. Umhverfi og náttúra 43

3.3.2. Byggð og samfélag 44

3.3.3. Atvinnulíf og efnahagur 46

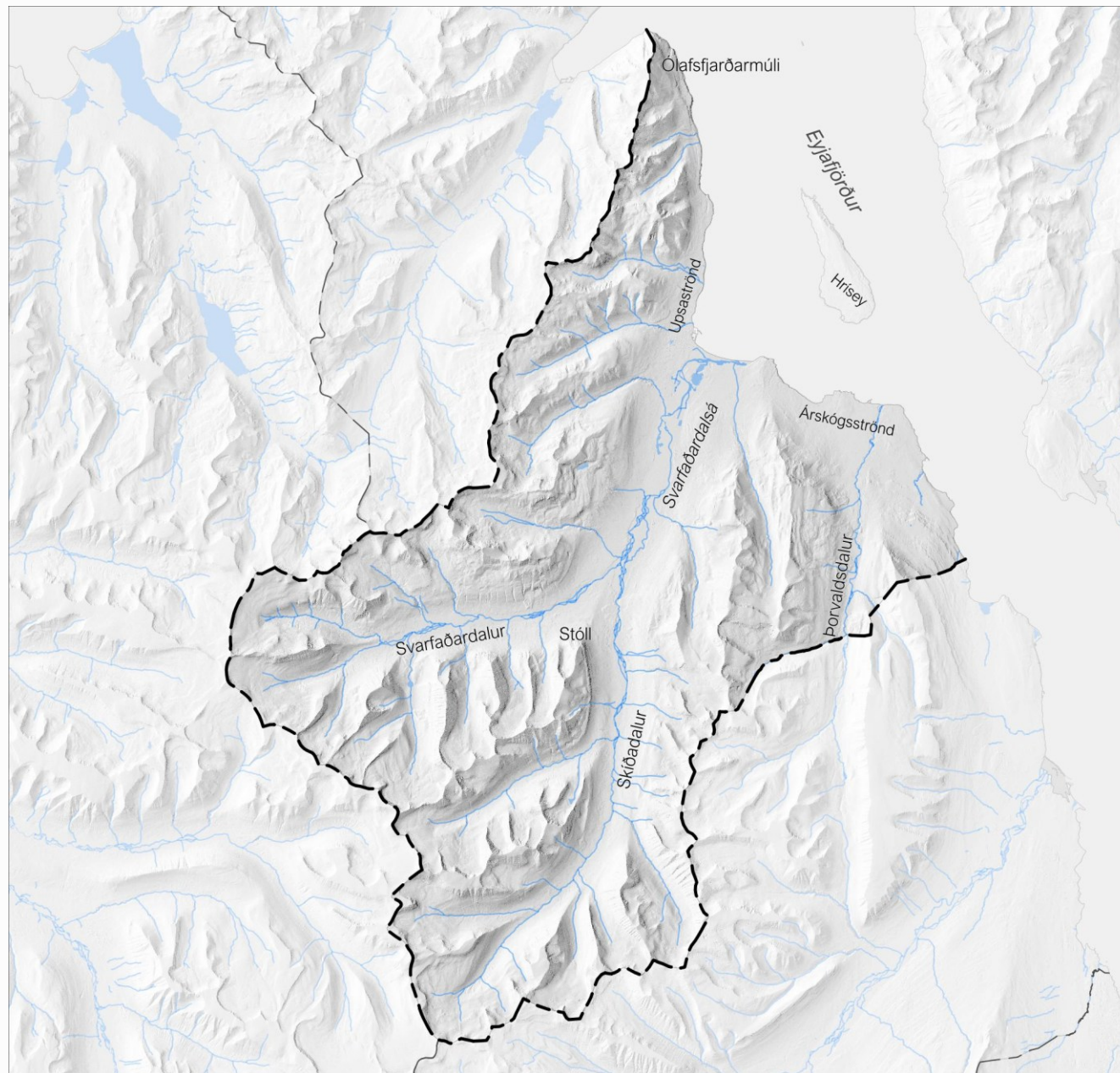
3.3.4. Samgöngur og veitur 47

1. UMHVERFI OG NÁTTÚRA

Dalvíkurbyggð liggur milli Fjallabyggðar og Hörgársveitar, sunnan Ólafsfjarðarmúla og norðan Torfness við Eyjafjörð, til suðvesturs inn í landið um Svarfaðardal og Skíðadal.

Innan Dalvíkurbyggðar eru þrír þéttbýlisstaðir: Dalvík, stærsti staðurinn sem liggur við mynni Svarfaðardals; Hauganes og Árskógssandur, sem eru minni sjávarþorp staðsett við Árskógsströnd. Þar má einnig finna smá þyrpingu íbúðarhúsa í Laugahlíð í Svarfaðardal. Byggðin dreifist að mestu á láglendi og meðfram strandlengju, en fer minnkandi þegar fjær dregur ströndinni og innar í dölunum.

Dalvíkurbyggð einkennist af stórum og smáum dölum sem skera háa og mikla fjallgarða Tröllaskagans. Um gróna dalina renna Svarfaðardalsá og Skíðadalsá sem samaneinast undir fjallinu Stóllinn, eitt helsta kennileiti sveitarfélagsins, og renna til sjávar austan við Dalvík.

Mynd 1.1 Landslag og umhverfi Dalvíkurbyggðar.

Strandlengjan er að mestu gróin og einkennist af vikum og fjörum. Norðan Dalvíkur eykst brattinn við strandlengjuna þar sem hún verður klettótt nyrst og brattinn töluverður.¹

1.1. Jarðfærði

Berggrunnur Dalvíkurbyggðar er að mestu gerður úr blágrýti. Basískt og ísúrt gosberg og setlög, 3,3 milljón ára frá míósen og plíósen tímabilinu.

Jarðlagastaflinn hallar aðeins til suðurs og er víða að finna bergganga sem standa hornrétt á jarðlögin. Dæmi um slíkan er að finna í fjallinu Stólnum, þar sem að þykkur berggangur sker sig í gegnum fjallið.

Frá minni Svarfaðardals að Stólnum er berggrunnurinn úr setlögum frá nútíma sem mynduðust með framburði jökuláa.

En ísaldarjöklnir settu mikinn svip á svæðið. Þverdalir Eyjafjarðar mynduðust þegar eldvirkninni lauk og ísöldin skall á. Jöklnir mótuðu landið og má víða sjá jökulgarða.

Hallamislægi liggja með hæstu tindum, meðfram dölunum. Þykk setlög með surtarbrandi frá míósen og fyrri hluta plíósen, sem myndast við löng hlé á gosvirkni.^{2 3}

1.1.1. Jarðhiti

Tvö jarðhitakerfi eru nýtt á Dalvík, við Hamar og við Brimnesborgir. Jarðhitakerfið við Hamar veitir heitu vatni til Dalvíkur en jarðhitakerfið við Brimnesborgir veitir heitu vatni til Árskógsstrandar og einnig inn í Svarfaðardal.⁴

1.2. Landslag

Samkvæmt landslagsflokkun fyrir Ísland er að finna tvo landslagsflokka í sveitarfélaginu: Fjallendi með inndölum og þröngir jökulsorfnir firðir, fjallendi og inndalir. Tröllaskaginn og fjallendi hans eru metin sem ein heild, fjallendi með inndölum, en strandlengjan í Eyjafirði sem opinn jökulsorfin fjörður.⁵

1.2.1. Fjallendi með inndölum (2.2)

Há fjöll og fjallgarðar nærri sjó með djúpum, grónum inndölum. Fjallshlíðar eru víða brattar og skriðular. Landslag einkennist af rofi og landmótun ísaldarjökulsins. Í hæstu fjallstindum eru smájökla (skálarjökla). Byggð er lítil utan stöku bæja í inndölum.

Fjallendi Dalvíkurbyggðar flokkast undir fjallendi með inndölum, undirflokkur nr. 2.2.6 Tröllaskagi:

Háir og brattir fjallgarðar milli Skagafjarðar og Eyjafjarðar. Fjöll ná frá sjó upp í um 1.500 m hæð yfir sjávarmáli.

Djúpir vatns- og jökulsorfnir dalir skera fjallendið. Fjölmarga smájökla er að finna í fjöllum og dölum. Undirlendi dala er töluvert. Yfirborð er aðallega mosagrónir eða ógrónir melar, stórgrýttar ógrónar skriður í bröttum hlíðum og grasigrónir dalir. Byggð er nokkur í dölum og undirlendi nýtt til landbúnaðar. (beint)

1.2.2. Opnir jökulsorfnir firðir (6.2)

Brattir firðir með inndölum. Undirlendi er fremur lítið og upp af fjarðarbotnum ganga brött fjöll. Sjávarþorp og -bæir og landbúnaður við sjávarsíðuna og í inndölum.

Láglandi Dalvíkurbyggðar flokkast undir Opna jökulorfna firði, undirflokkur nr. 6.2.2 Eyjafjörður:

Láglandi fjarðarins sem nær frá sjó upp í um 100 m hæð yfir sjávarmáli. Upp frá láglandi ganga há og brött fjöll. Yfirborð er vel gróið, gras- og mólendi, auk kjarr- og skóglendis. Byggð er mikil og er næststærsti þéttbýlisstaður landsins, Akureyri, í botni fjarðarins. Auk þessu eru minni þéttbýlisstaðir/byggðakjarnar og dreifð byggð á svæðinu. Land er nýtt til landbúnaðar

¹ Sagan - dalvikurbyggd.is

² Sagan - dalvikurbyggd.is

³ Náttúrufræðistofnun Íslands, 2022. Jarðfræði Íslands

⁴ Hitaveita - dalvikurbyggd.is

⁵ Efla & LUC, 2020. Landslag á Íslandi

1.3. Vatnafar

Ár og lækir renna víða um sveitarfélagið, úr fjöllumum niður dalina. Helstu árnar eru Svarfaðardalsá, sú allra stærsta, Skíðadalsá, Þorvaldsdalsá og Brimnesá en í þær renna minni þverár og lækir.

Mikið er um votlendi og tjarnir. Stærstu tjarnirnar eru allar staðsettar í friðlandi Svarfdæla, Hrísatjörn, Ytritjörn, Saurbæjartjörn og Tjarnartjörn. Við árósa Svarfaðardalsár er mikið votlendi og þar hefur myndast sjávarkambur í fjörunni.

Í fjallgöðum sveitarfélagsins má einnig finna vötn og tjarnir á toppum fjallanna, meðal þeirra eru fjallavötnin Skeiðsvatn og Nykurtjörn.

1.3.1. Svarfaðardalsá

Svarfaðardalsá á upptök sín úr þverám og lækjum á hálendi Tröllaskaga. Hún er 29 km löng dragá og er vatnasvið hennar 450 km², að meðtalinni Skíðadalsá. Áin rennur um Svarfaðardal, til sjávar sunnan við Dalvík.⁶

Farvegur árinna er afar breytilegur milli ára vegna breytilegs vatnsrennslis og miklum framburði. Áreyrar með árseti eru algengar í ánni en neðst í dalnum eru bakkar hennar stöðugri og rennslið minna. Sjávarkambur hefur myndast við árósana og er votlendi þar í kring ásamt miklu fuglalífi. Áin hefur mikil áhrif á landslag dalsins með rofi og framburði.⁷

⁶ Hafðís Eygló Jónsdóttir, 1998. Svarfaðardalsá - landbrot & farvegsbreytingar.

1.4. Gróðurfar

Landslag Dalvíkurbyggðar einkennist af háum fjallgöðum og þröngum dölum inn á milli, og er þ.a.l. flatlendi fremur lítið og gróðurlendi takmarkað. Þrátt fyrir það er gróðurinn fjölbreyttur þar sem hann vex. Gróðurfarið skiptist nokkurn veginn í tvennt, fjalllendi sem einkennist af sandi, melum og klettum, og láglendi sem er almennt frekar gróið svæði, þar sem slegin tún, mólendi og votlendi eru ríkjandi.

Á Árskógsströnd má finna leifar af miklum skógi, talið er að skógur hafi vaxið þar fram á 18. öld. Skóglendið náði norður yfir Hámundarstaðaháls.⁸

1.4.1. Vistgerðir

Samkvæmt vistgerðakorti Náttúrufræðistofnunar Íslands má finna skriður og kletta (yfirlökkur L3) í hlíðum fjalla en mela (L1) á toppum og heiðum þeirra. Einnig er að finna töluvert af smájökum (L13) á toppum fjallanna.

Meðfram ám og inn dali sveitarfélagsins má finna graslendi (L9), mólendi (L10) og votlendi (L8). Þessar vistgerðir þekja stóran hluta láglendis á svæðinu og teygja sig aðeins upp hlíðar fjallanna. Graslendi er mest í dalsbotninum og er snarrótarvist (L9,4) og língresis- og vingulvist (L9,6) algengustu tegundirnar. Votlendi er víða við árnar, í fjallshlíðum, á láglendinu og við ströndina, en mismunandi er hvaða tegundir eru algengastar eftir staðsetningu. Mólendi teygir sig hæst upp í

⁷ Friðland Svarfdæla - dalvíkurbyggd.is

⁸ Skógræktarfélag Íslands, 1951. Ársrit Skógræktarfélags Íslands

fjallshlíðarnar og er grasmóavist (L10,4) algengust. Við bakka ána má finna bæði mela (L1) og moslendi (L5).

Við árósa Svarfaðardalsár er að finna mela, aðallega Hraungamburvist (L5,3) en einnig má finna örlitla sandstrandarvist (L7,1), ásamt votlendi. Tún og akurlendi (L14,2) eru áberandi í dalsbotnum og við strandlengjuna meðfram vegum. Eitthvað er um skógrækt (14,3) á svæðinu, en það er aðeins Birkiskógur (L11) á einum stað í sveitarfélaginu, við rætur Karlsárkjalls.

Nýrst á skipulagssvæðinu meðfram strandlengjunni er að finna sjávarkletta- og eyrarvist (L7,7) ásamt ljónslappaskriðuvist (L3,3) og urðarskriðuvist (L3,1). Þar er orðið töluvert brattara og þ.a.l. flatlendi minna. Eitthvað er af lúpinu (L14) en þó ekki mikið.⁹

⁹ Náttúrufræðistofnun Íslands, 2024. Vistgerðakort og mikilvæg fuglasvæði

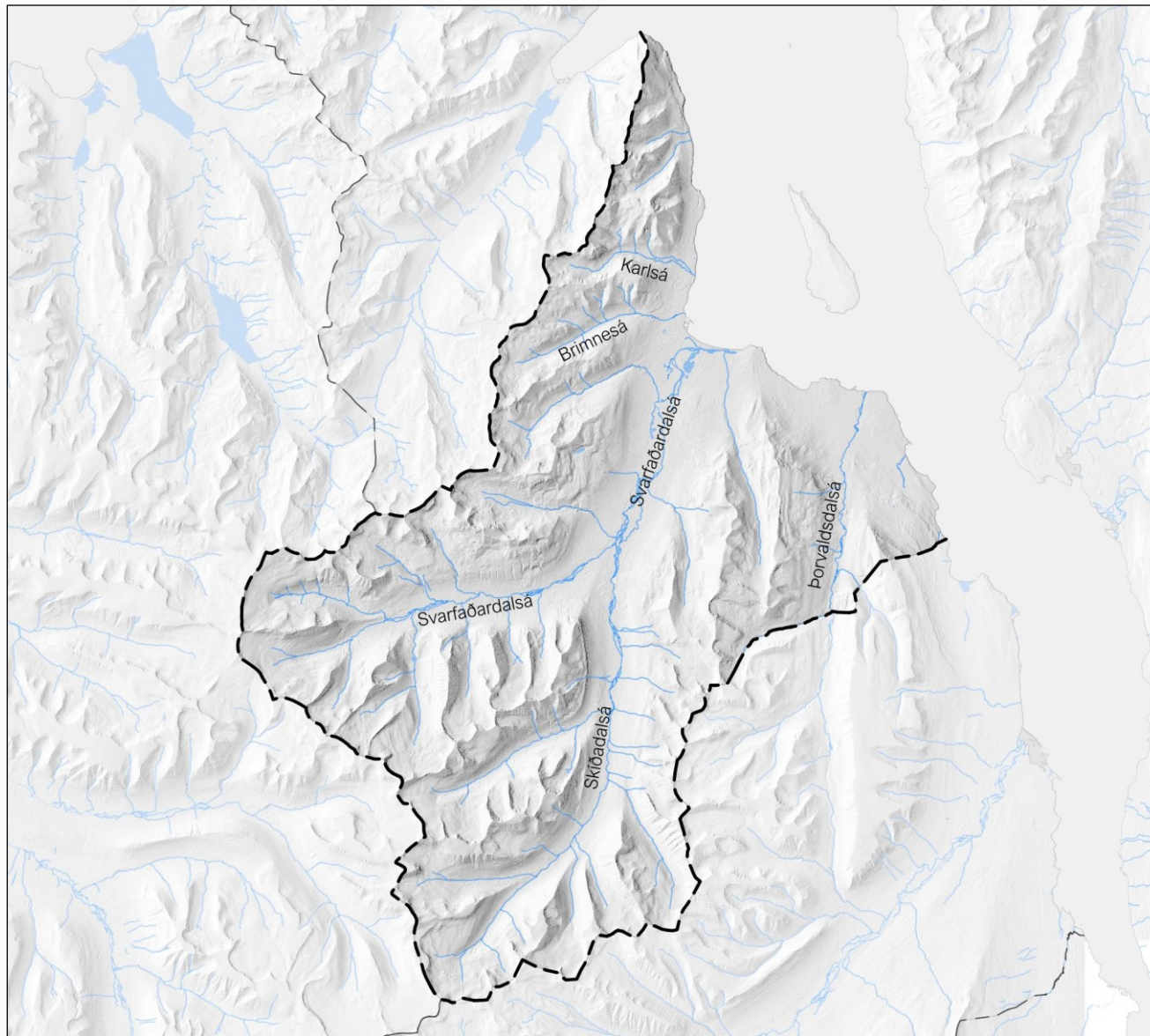
1.5. Dýralíf

Mest er um fugla- og vatnalíf í sveitarfélaginu þó er eitthvað er um mink á svæðinu, og refi sem koma í friðlandið yfir varptímann og fram á sumar.¹⁰

1.5.1. Fuglalíf

Við ósa Svarfaðardalsár er mikið fuglalíf, þar verpa um 30 fuglategundir og enn fleiri tegundir nýta sér votlendið sem viðkomustað á leið sinni á varpslóðir. Algengustu tegundirnar eru grágæs, hettumávur, jaðrakan, rauðhöfði og stormmávur. Annars eru tegundir sem koma við í friðlandinu m.a. endur og gæsir, spörfuglar, mávar, vaðfuglar o.fl.

Fuglategundir sem eru í hættu á válista Náttúrufræðistofnunar Íslands sem verpa í friðlandinu eru m.a. svartbakur, ásamt fýl, en hann sækist mikið í Ólafsfjarðarmúla og verpir þar. Himbrimi og gulönd eru í nokkurri hættu en sjást af og til í sveitarfélaginu. Himbrimi hefur sest að á Hrísatjörn þar sem hann er heimaríkur. Flórgoði er áberandi á svæðinu ásamt lómi. Nokkrar ábyrgðartegundir Íslands hafa sést eða verpa þar, heiðagæs, helsingur, æður, heiðlóa, rauðbrystingur, hrossagaukur og spói.¹¹

Mynd 1.2 Vatnafar Dalvíkurbyggðar og í nágrenni.

¹⁰ [Friðland í Svarfaðardal, stjórnunar og verndaráætlun 2021-2030](#)

¹¹ [Akureyrarbær o.fl. 2017. Fuglaskoðun við Eyjafjörð.](#)

1.5.2. Vatnalíf

Fisk er að finna í Svarfaðardalsá, Skiðadalsá og Þorvaldsdalsá, tegundir á borð við silung, bleikju, lax og urriða. Einnig er eitthvað um fisk í Hrísatjörn, en þar er að finna sjóbleikju og sjóbirting ásamt urriða. Hægt er að veiða á öllum þessum stöðum.

Hvali er víða að finna í Eyjafirði og eru tvö hvalskoðunarfyrirtæki í sveitarfélaginu, eitt á Dalvík og annað á Hauganesi, sem er elsta hvalskoðunarfyrirtæki landsins.¹²

Seli er einnig að finna í Eyjafirði, en samkvæmt korti Náttúrufræðistofnunar Íslands af selalátrum við strendur Íslands þá sest landselur að á Hálshöfða austan við Dalvík. Og sjást þeir því stundum í og við Dalvík.¹³

1.6. Verndarsvæði

Í Dalvíkurbyggð eru fimm svæði á Náttúruminjasrá, eitt friðland, einn fólkvangur og þrjú svæði flokkuð sem aðrar náttúruminjar.¹⁴ Sjá yfirlitskort um verndarsvæði á mynd 1.3 hér aftar.

1.6.1. Friðland

1.6.1.1. Friðland í Svarfaðardal

Friðlandið er 540 ha á stærð og var fyrst friðlýst árið 1972, staðsett í Svarfaðardal við Svarfaðardalsá. Frá árósum, sunnan við byggðina, meðfram Skiðabraut að Húsabakka inn í Svarfaðardal. Þetta er elsta votlendisfriðland landsins og var friðlýsingin endurskoðuð árið 1980.

Friðlandið hefur bæði þurra árbakka og blautar mýrar. Mikil líffræðileg fjölbreytni er á svæðinu en þar er að finna yfir 160 tegundir votlendisplantna. Við ósa árinna er mikið votlendi og fylgir því fjölbreytt fuglalíf. Um friðlandið liggja fallegar gönguleiðir og eru þar tvö fuglaskoðunarhús.¹⁵

1.6.2. Fólkvangur

1.6.2.1. Böggvisstaðafjall

Fólkvangur í Böggvisstaðafjalli var stofnaður árið 1994 og var friðlýsingin endurskoðuð árið 2011. Fólkvangurinn er 306 ha á stærð, staðsettur fyrir ofan byggð Dalvíkur í Böggvisstaðafjalli, friðlýsingin átti að tryggja nýtingu svæðisins sem útivistarsvæði. Samþykkt var nýtt deiliskipulag fyrir svæðið árið 2021. Þar er skiðasvæði Dalvíkinga og skiðaskáli, ásamt fallegri skógrækt og gönguleiðum.¹⁶

1.6.3. Aðrar náttúruminjar

1.6.3.1. Fjalllendi milli Skagafjarðar & Eyjafjarðar

Úr náttúruminjasrá:

501. Fjalllendið milli Skagafjarðar og Eyjafjarðar, (423), Skagafjarðarsýslu, Eyjafjarðarsýslu. (1) Hálendi milli Skagafjarðar og Eyjafjarðar norðan þjóðveg nr. 1 á Öxnadalshéið. Á vestanverðum skaganum eru mörk miðuð við 200 m h.y.s., mörk ná víðast í sjó fram á norðanverðum skaganum og á austanverðum skaganum eru mörk í 150-

250 m h.y.s. (2) Hálendur og hrikalegur skagi með djúpum dölum, stórbrótið land. Á hæstu fjöllum eru jöklar. Um hálendið liggja fornar leiðir milli byggða.

1.6.3.2. Sauðakotsrípill

Rípill staðsettur á Upsaströnd, norðaustan við Sauðaneshnjúka. Jökulurðir frá lokum ísaldar.

1.6.3.3. Hólsrípill

Rípill staðsettur á Upsaströnd, austur af Hólshyrnu. Jökulurðir frá lokum ísaldar.

1.6.4. Hverfisvernd

Í fyrra aðalskipulagi voru nokkur svæði afmörkuð sem hverfisverndarsvæði. Þetta eru svæði sem eru með sögulegt, náttúrulegt eða menningarlegt gildi, án þess að vera vernduð samkvæmt lögum.

1.6.4.1. Verndarsvæði Vá-Múla

Svæði á Ólafsfjarðarmúla þar sem að landslag er fjölbreytt og jarðfræðiminjar eru margar og mismunandi.

Ákvæði á verndun sérstakra landslagsgerða, jarðmyndana og stórbrötins landslags.

1.6.4.2. Verndarsvæði Hóls- og Karlsár

Minjar um framskið dalsjökuls frá ísaldarlokum, með þeim merkustu í Eyjafirði.

Ákvæði um verndun minja um framskið dalsjökuls frá ísaldarlokum.

¹² Hvað er í boði í Dalvíkurbyggð - dalvikurbyggd.is

¹³ Náttúrufræðistofnun Íslands, 2020. Selalátr

¹⁴ Náttúruminjasrá – ust.is

¹⁵ Friðland í Svarfaðardal, stjórnunar og verndaráætlun 2021-2030

¹⁶ Deiliskipulag Fólkvangs í Böggvisstaðafjalli

1.6.4.3. Upsinn í Bæjarfjalli

Mikið og sérkennilegt berghlaup. Ákvæði er um verndun berghlaups vegna fjölbreyttra landslagsmyndanna. Svæðið hefur mikið útivistargildi.

1.6.4.4. Verndarsvæði Nykurtjarnar og Steindyragils

Á svæðinu hefur fundist geislasteintegundin erionít, sem hefur ekki áður fundist á landinu ásamt því hafa fundist merkisplöntur á svæðinu. Ákvæði um verndun sérstakra landslagsgerða og jarðmyndana; stórbrotins landslags og fjölbreytts útivistarsvæðis.

1.6.4.5. Urðirnar hjá Urðum

Tvö berghlaup og berggangar sem mynda stapa og dranga úr klettabeltunum. Ákvæði um verndun sérstakra landslagsgerða og jarðmyndana; stórbrotins landslags.

1.6.4.6. Verndarsvæði Vatnsdals. Vatnsdalur, Vatnsdalshólar og Skeiðsvatn (II)

Fjölbreytt og fagurt landslag Vatnsdalsins, nokkuð aðgengilegt fyrir almenning og er töluvert sótt af göngufólki. Ákvæði um verndun sérstakra landslagsgerða og jarðmyndana; stórbrotins landslags.

1.6.4.7. Búrfellsjökull, Teigardalsjökull og jökulminjar við þá

Dálitlir botnjöklar. Ákvæði um verndun sérstakra landslagsgerða og jarðmyndana; stórbrotins landslags. Svæðið er vegna eðlis og staðsetningar að mestu sjálfvarið.

1.6.4.8. Verndarsvæði Hvarfs og Tungna

Hvarfið myndar samfellt svæði með Tungunum og Dælishólum, ásamt Stólnum. Ákvæði um verndun sérstakra landslagsgerða og jarðmyndana; stórbrotins landslags. Stóllinn er táknfjall og höfuðeinkenni Svarfaðardals.

1.6.4.9. Verndarsvæði Hofsar, Hofsargil og Goðafoss

Tvískipt gil með fossum. Ásamt berghlaupi sem hefur komið úr Hofsskál, Hofshólar. Ákvæði um verndun sérstakra landslagsgerða og jarðmyndana; stórbrotins landslags.

1.6.4.10. Garnir (Lokugörn) í Hámundarstaðafjalli (II)

Giljakerfi sem eru myndað af jaðarvatni ísaldarjöklanna. Ákvæði um verndun minja um framskið jökla og samspils vatns og íss við mótun lands frá ísaldarlokum.

1.6.4.11. Jökulminjar á Hámundarstaðahálsi, Hálhöfði og Hálshorn (II)

Svæði með jökulminjum og hefur myndast höfði í sjó fram þar sem að laugavætla hefur myndast upp í klettunum. Ákvæði um verndun jökulminja s.s. jökulkerja frá lokum ísaldar sem eru merkilegt rannsóknarefni, í tengslum við jökulruðningshólana í mynni Hálsdals.

1.6.4.12. Volgra í Merkivík

20°C heit uppspretta í sjávarmáli Merkisvíkur. Verndun volgrar uppsprettu.

1.6.4.13. Steinninn Skjöldur

Steinn með merkilegum hringlaga dældum eða skálum. Ákvæði um verndun sérstæðrar náttúruminjar.

1.6.4.14. Brúarhvammur, Svínakeldur við Þorvaldsdalsá

Vítt gil sem hefst um brúna og Þorvaldsárfoss. Ákvæði um verndun sérstakra landslagsgerða, jarðmyndanna og stórbrotins landslags og fjölbreyttra náttúruminja.

1.6.4.15. Verndarsvæði Þorvaldsdals

Fjöldi merkra náttúruminja, fjölbreytt og sérkennilega fagurt landslag. Mikil berghlaup hafa stíflað dalinn á nokkrum stöðum sem hafa myndað grundir og votlendi. Þarna eru merkar sögulegar minjar, sumar friðlýstar. Þarna er einnig að finna einu kjarraleifarnar sem eru eftir á Árskógsströnd.

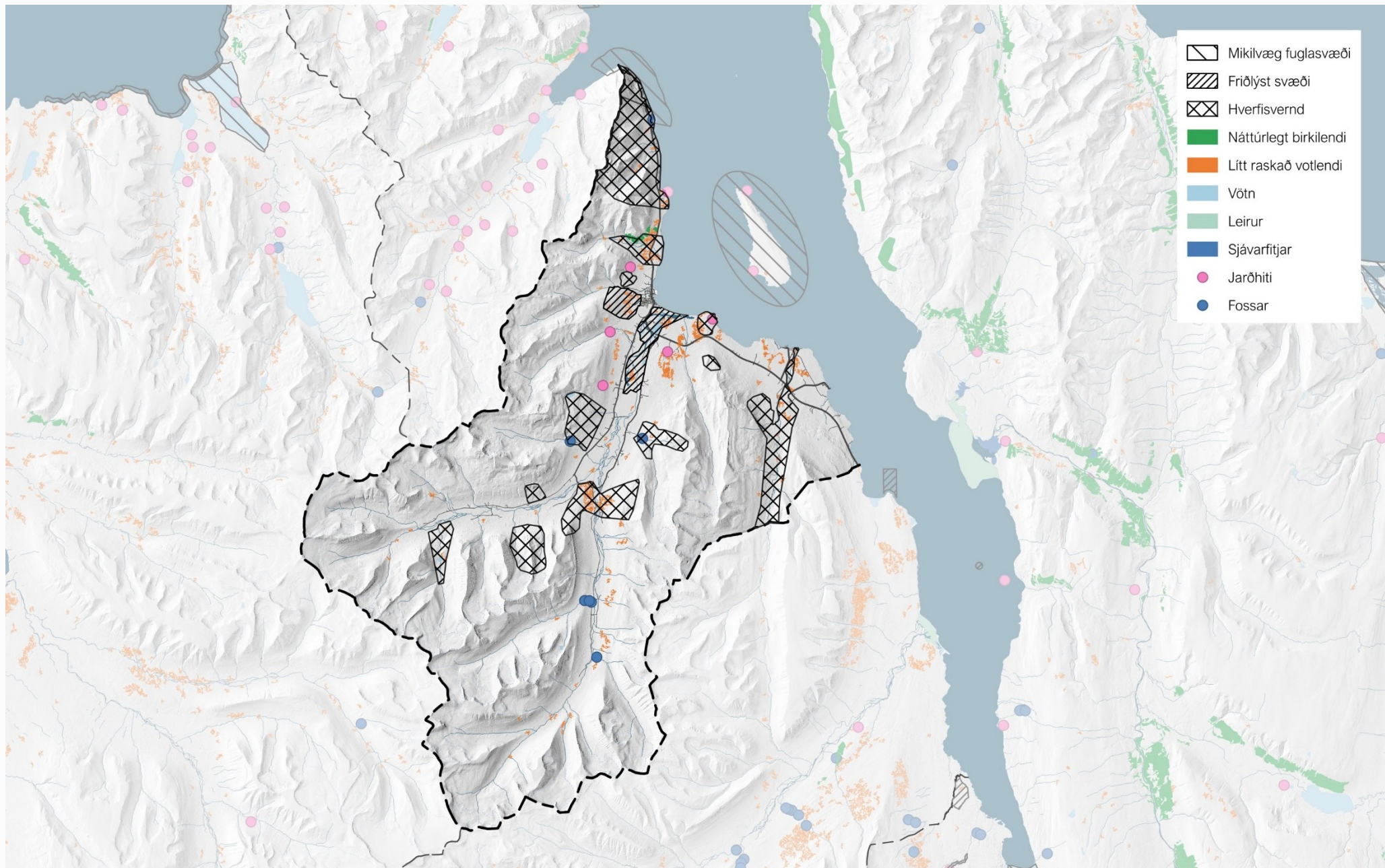
Ákvæði um verndun sérstakra landslagsgerða, jarðmyndana og búsetuminja; stórbrotins landslags og fjölbreyttra náttúruminja.

1.6.4.16. Steinskotssteinn

Geysistört grettistak á mounum austur af Stærra-Árskógi, rétt fyrir norðan gamla Hauganesveginn. Verndaður sem sérstæðar náttúruminjar.

1.6.5. Mikilvæg fuglasvæði

Svæðið meðfram Ólafsfjarðarmúla er talið vera mikilvægt fuglasvæði og er hluti þess innan sveitarfélagsmarka Dalvíkurbyggðar. Ólafsfjarðarmúli er hátt og bratt fjall staðsett yst í Eyjafirði vestan megin, milli Ólafsfjarðar og Upsastrandar. Svæðið telst sem alþjóðlega mikilvæg sjófuglabýggð því þar verpir fyll.

Mynd 1.3 Yfirlitskort um verndarsvæði í Dalvíkurbyggð og nágrenni.

1.7. Veðurfar

Í Dalvíkurbyggð eru veturnir kaldir og snjópungir en sumrin stutt og frekar hlý.

Veðurstofa Íslands rak sjálfvirka veðurathugunarstöð á Dalvík til ársins 2008 og úrkomustöð á Tjörn til 2017. Frá 2008 hefur verið veðurathugunarstöð á Hámundarstaðahálsi í eigu Vegagerðarinnar.

Sveitarfélagið fékk einnig veðurstöð að gjöf 2015, frá fyrirtækjunum Kötlu og Sportferðum, fyrir skíðasvæði Böggvisstaðafjalls. En sú veðurstöð er ætluð skíðafólki að skoða færð og veður í fjallinu.

1.7.1. Hitastig

Hæsta hitastig sem hefur mælst á Dalvík var árið 1999 en þá mældust 25,7°C.

Árið 2023 var meðalhitinn í sveitarfélaginu 3,24°C, heitasti dagur ársins náði 21,2°C og sá kaldasti -13,4°C.¹⁷

1.7.2. Ofankoma

Byggðir á norðanverðum Tröllaskaganum eru með þeim snjópungstu á landinu og er ágúst eini mánuðurinn sem snjóar ekki. Stærsti hluti úrkomunnar fellur í desember til apríl, þá aðallega í formi snjókomu eða slyddu.

1.7.3. Vindur

Landslag hefur mikil áhrif á vinda og stefnu þeirra og eru algengustu vindáttirnar á Dalvík þær sömu

og meginstefnur fjarðanna, norðaustur og suðvestur áttir. Suðlægir vindar eru algengari að vetri til en norðlægir á sumrin sem tengist hafgolunni sem nýtur á sólríkum dögum.

Norðan og norðaustan áttir eru hvössustu vindáttirnar en suðvestan áttin getur líka verið ansi hvöss.¹⁸

1.8. Náttúruvá

Helsta náttúruvá sem gætir í sveitarfélaginu er jarðskjálftahætta og ofanflóð.

1.8.1. Jarðskjálftar

Jarðskjálftabelti liggur um Dalvík með vest-norð-vestlæga stefnu og er Dalvíkurbyggð flokkuð í hæsta áhættuflokk gagnvart jarðskjálftahættu.

1.8.1.1. Dalvíkurskjálftinn

Árið 1934 skall á harður jarðskjálfti á Norðurlandið sem mældist 6,2 á richter að stærð. Jarðskjálftinn hafði mest áhrif á Dalvík og nærsveitir og var því nefndur Dalvíkurskjálftinn. Mikil eyðilegging varð á svæðinu, sum hús gjör eyðilögðust og urðu skemmdir á nánast öllum byggingum á svæðinu, en ekkert manntjón varð. Miklar lagfæringar og endurbyggingar urðu á bænum í kjölfar skjálftans.^{19 20}

1.8.2. Ofanflóð

Ofanflóð (skriður, grjóthrun og snjóflóð) eru nokkuð tíð í Dalvíkurbyggð líkt og sveitarfélögunum í kring.

Dalvíkurbyggð er staðsett á Tröllaskaganum sem er stærsta samfellda fjallasvæði landsins, með bröttum fjallshlíðum og getur skaginn oft verið afar snjópungur. Snjóflóð falla reglulega í bröttum fjallshlíðunum og eru þau tíð í Svarfaðardal. Veðurstofan gerði könnun á snjóflóðaaðstæðum í Svarfaðardal árið 2006 og var það í fyrsta skipti sem svæði í dreifbýli var tekið fyrir.

Ásamt snjóflóðahættu í Svarfaðardal falla snjóflóð reglulega í Skíðadal og norðan þéttbýlis Dalvíkur, og eru þessi svæði einnig í hættu vegna snjóflóða.

Á Upsaströnd falla reglulega snjóflóð sem hafa mikil áhrif á samgöngur, þar sem að eina leiðin að Múlagöngum er um Upsaströnd.

Einnig kemur fyrir að snjóflóð falli í Böggvisstaðafjalli, skíðasvæði sveitarfélagsins.²¹

1.8.3. Vatnsflóð

Árstíðarbundin flóð verða reglulega í Svarfaðardal. Í vetrarflóðum myndast klakastiflur sem geta hækkað vatnsborðið. Í mestu vorflóðum hækkar vatnsborðið töluvert meira, hækkunin hefur orðið svo mikil að áin brýtur bakka sína og hefur flætt inn í hús, en það er ekki tíður atburður.

¹⁷ Veðurstofa Íslands. Ársmeðalhiti og útgildi á sjálfvirkum stöðvum 2023

¹⁸ Helga Íris Ingólfssdóttir, 2011. Frá Böggvisstaðasandi til Dalvíkur

¹⁹ Lögreglustjórnin á Akureyri, Almannavarnanefnd Eyjafjarðar & Almannavarnanefnd Fjallabyggðar, 2011. Áhættuskoðun almannavarna í umdæmi lögreglustjórans á Akureyri.

²⁰ Sagan - dalvikurbyggd.is

²¹ Sveinn Brynjólfsson o.fl., 2006. Könnun á snjóflóðaaðstæðum í Svarfaðardal

1.8.4. Sjávarflóð

Munur á hæsta flóði og lægstu fjöru við Dalvík er 1,36 m en litlar líkur eru taldar á að sjávarflóð valdi usla. Ölduhæð getur þó orðið talsverð og ölduálag er mikið við byggð á Dalvík, Árskógssandi og Hauganesi.²²

Landbrot hefur verið vandamál við byggðina á Dalvík og á Árskógssandi og hafa sjóvarnargarðar verið reistir við öll þéttbýlin. Miklar endurbætur voru gerðar á sjóvörnum árið 2021.²³

1.9. Loftslagsváin

Hröð aukning gróðurhúsalofttegunda í andrúmsloftinu gerir það að verkum að loft verður almennt heitara og rakara, sjórinn hlýrri og súrari, jöklar og íshellur fara minnkandi og eyðilendi stækka. Þetta leiðir til þess að vistkerfin breytast mun hraðar en þau hafa áður gert í jarðsögunni. Svo hratt að þau verða ekki söm aftur.

Loftslagið kring um Ísland er að breytast hratt svo veðursveiflur verða ýktari þannig að á tímabili fjölgar þurrka dögum og á öðrum tímum eykst

úrkomuákefð. Hvoru tveggja þarf að bregðast við. Ekki er lengur nóg að leita leiða til að draga úr magni gróðurhúsalofttegunda í andrúmsloftinu heldur þurfa samfélög að búa sig undir og aðlaga sig að óhjákvæmilegum afleiðingum loftslagsbreytinga.

Loftslagsváin lýsir sér í atburðum sem valda tjóni með ýmsum hætti, allt frá loftslagstengdum náttúruhamförum sem skapa neyðarástand til stöðugra en hægfara breytinga sem valda minna tjóni en oftast.²⁴

1.9.1. Líkleg áhrif loftslagsbreytinga

Talið er líklegt að búast megi við fleiri hamfara-tilfellum, svo sem vegna aftakaúrkomu, hvassviðra, hættu á flóðum í ám og úr jaðarlónum, skriðufalla, sjávarflóða, tíðari eldgosa og gróðurelda.

Þá verða sjávarstöðubreytingar mikil áskorun fyrir strandsamfélög og mikilvægt að takast á við þær svo draga megi úr framtíðartjóni. Brýnt er að vanda til skipulagsákvæðana því þær munu hafa áhrif löngu eftir að sjávarstaða hækkar verulegra.²⁵

Og þegar það rignir/snjóar þá fellur meira til í einu, með tilheyrandi álagi á samgöngur og fráveitu.

Með auknu magni ofankomu eru enn meiri líkur á flóðum úr ám og þá sérstaklega í Svarfaðardalsá, ásamt auknum snjóflóðum og skriðuföllum í bröttum fjallshlíðum sveitarfélagsins.

Hækkun sjávarborðs getur haft mikil áhrif á lágsvæði sveitarfélagsins. Samkvæmt skýrslu Veðurstofu Íslands um mat á endurkomutíma óveðursflóða, þá sést á korti sem sýnir hæð 100 ára viðmiðunarflóða hvernig myndi flæða í sveitarfélaginu. Flóðin myndu ekki hafa áhrif á neina byggð. Á Dalvík myndi flæða inn dalinn, um árfarveg Svarfaðardalsár, hugsanlega aðeins við höfnina og nyrst við þéttbýlið. En á Árskógssandi og Hauganesi myndu flóðin ekki hafa nein áhrif á byggð, nema aðeins myndi flæða við hafnirnar og um árósa Þorvaldsdalsár.²⁶

²² Siglingastofnun Íslands, 2011. *Yfirlitsskýrsla um sjóvarnir*

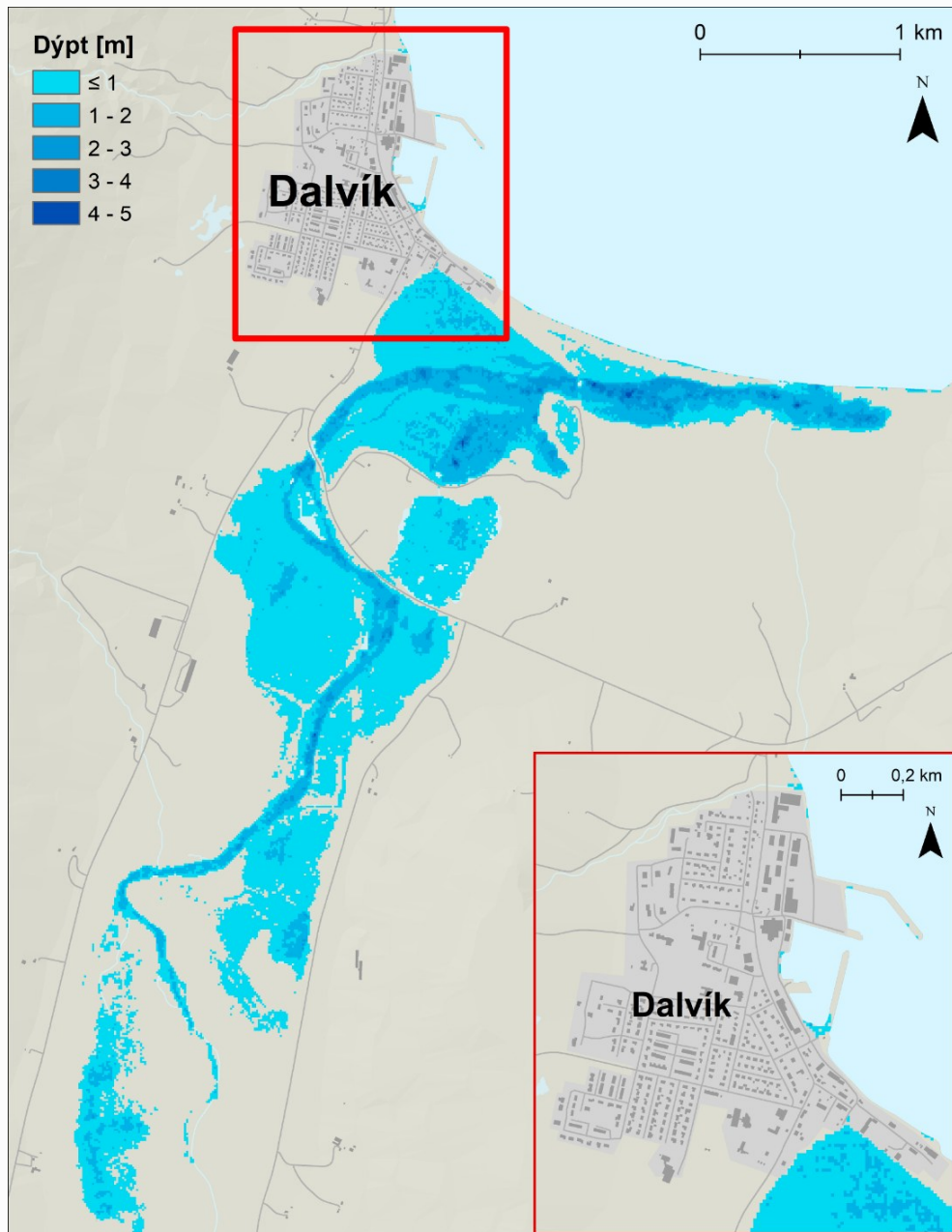
²³ Fréttir – dalvíkurbyggð.is

²⁴ Loftslagsráð, 2020. *Að búa sig undir breyttan heim*

²⁵ Halldór Björnsson o.fl., 2023. *Umfang og afleiðingar hnattrænna loftslagsbreytinga á Íslandi*

²⁶ Halldór Björnsson o.fl., 2022. *Mat á endurkomutíma óveðursflóða*

reiknað með Delft3D-FM. VÍ 2022-009

Mynd 1.4 Helstu flóðasvæði í Dalvíkurbyggð. Úr skýrslu Veðurstofu Íslands (Halldór Björnsson o.fl., 2022)

Tafla 1.1 Líkleg áhrif loftslagsbreytinga á Dalvíkurbyggð.

Líkleg áhrif loftslagsbreytinga	Áhætta	Afleiðingar í Dalvíkurbyggð
Úrkomuákefð eykst - mikil úrkoma á skömmum tíma - úrkoma í lengri tíma	Flóðahætta við strendur, árbakka og læki eykst Aukin framburður í ám Auknar líkur á snjóflóðum Auknar líkur á skriðuföllum Aukið álag á fráveitu	Landbrot eykst. Aukin hætta á tjóni á mannvirkjum. Aukin hætta á skriðuföllum í fjallshlíðum.
Sjávarborðshækkun	Flóðahætta eykst í vondum veðrum.	Landbrot eykst Sjávarflóð
Rúmmál jökla minnkar	Breyting á árfarvegum og vatnsborði áa. Klakastiflur geta myndast.	Flóð Skemmdir á mannvirkjum. (og þar af leiðandi auknar leysingar sem leiða að flóðum)
Súrmun og hlýnun sjávar	Breytingar á lífríki sjávar.	Breytt aflsamsetning. Minni/meiri tekjur af sjávarfangi.
Purrkadögum fjölgar	Auknar líkur á gróðureldum (sinubruna og skógareldar)	

Aðgerðir

Í fjórðu samantektarskýrslu vísindanefndar um loftslagsbreytingar kemur skýrt fram að mikilvægt sé að draga sem mest úr losun gróðurhúsa-lofttegunda og aðlagast þeim breytingum sem óumflýjanlegar eru.²⁷

Samkvæmt 5. gr laga nr. 70/2012 ber sveitarfélögum að setja sér loftslagsstefnu þar sem tilgangur stefnunnar er að auðvelda sveitarfélögum að draga markvisst úr áhrifum loftslagsbreytinga. Setja þarf metnaðarfull markmið og móta aðgerðir til að fylgja þeim eftir. Stefnan skal innihalda

skilgreind markmið um samdrátt í losun gróðurhúsalofttegunda og kolefnisjöfnun sveitarfélagsins ásamt aðgerðum svo að þeim markmiðum verði náð.

Dalvíkurbyggð hefur ekki lokið við gerð loftslagsstefnu.

Dregið úr losun

Nauðsynlegt er að ráðast í aðgerðir sem miða að því að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Sveitarfélagið getur ráðist í ýmsar aðgerðir líkt og að breyta orkugjöfum í samgöngum, endurheimt votlendis og fræða íbúa sveitarfélagsins.

Dalvíkurbyggð hefur sett umhverfisstefnu fyrir hafnir sveitarfélagsins þar sem markmiðið er að draga úr mengun, fylgja reglum og reglugerðum um umhverfismál ásamt öruggum starfsskilyrðum þar sem miðlað er upplýsingum og fræðslu. Hægt væri að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda með því að rafvæða hafnirnar.²⁸

Gerð var svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs á Norðurlandi árið 2023 með markmið að draga markvisst úr myndun úrgangs og auka endurnotkun og endurnýtingu.²⁹

²⁷ Halldór Björnsson o.fl., 2023. Umfang og afleiðingar hnattrænna loftslagsbreytinga á Íslandi

²⁸ Umhverfisstefna fyrir hafnir Dalvíkurbyggðar
²⁹ Sveinn Brynjólfsson o.fl., 2006. Könnun á snjóflóðaaðstæðum í

Svarfaðardal

Í stjórnunar- og verndaráætlun Friðlands Svarfaðardals segir að leitast skal við að endurheimta votlendi innan friðlandsins á svæðum þar sem ekki er um að ræða hefðbundna nýtingu ásamt því að ljúka malarnámi innan friðlandsins.³⁰

Nokkrar hleðslustöðvar fyrir rafbílur er að finna í sveitarfélaginu og er unnið að því að bæta við þær.

1.9.1.1. Kolefnisbinding

Möguleiki á kolefnisbindingu í sveitarfélaginu er til dæmis með aukinni skógrækt en í Dalvíkurbyggð eru nú þegar nokkur skógræktarsvæði og er áhugi á fjölgun þeirra. Komið hefur verið á samstarfi við sauðfjárbændur um kolefnisbindingu með skógrækt, landgræðslu og/eða endurheimt votlendis.

Unnin var samantekt á mögulegum tækifærum til endurheimtar votlendis á norðurlandi eystra. Stuðst var við landupplýsingar frá Landgræðslunni um skurði og jarðir í opinberri eigu hjá Þjóðskrá. Sérfræðingar voru fengnir til að meta hvaða skurðir væru heppilegir til endurheimtar og gætt þess að ekki yrði gengið á framræst land í notkun. Um er að ræða grófa greiningu á stóru landsvæði þar sem eftir á að bæta við staðbundna þekkingu og meiri nákvæmni.

Í Dalvíkurbyggð eru skráðir 344 km af skurðum. Þar af eru 82 km af skurðum taldir líklegir til að vera heppilegir til endurheimtar í sveitarfélaginu. Af þeim skurðum sem taldir eru heppilegir til endurheimtar eru samtals 15 km í eigu sveitarfélagsins.³¹

1.9.1.2. Aðlögun

Aðlögun snýr að því að búa samfélög undir að takast á við afleiðingar loftslagsbreytinga. Vísindanefndir vinna skýrslur um áhrif loftslagsbreytinga á Íslandi og á þeim þarf að byggja við mat á áhættu og mótun aðlögunaraðgerða. Til dæmis þarf að gæta þess hvar byggð er skipulögð til framtíðar með tilliti til aukinnar áhættu á sjávar- og árflóðum, en einnig hvernig eigi að verja þá byggð sem er sérstaklega útsett fyrir tilteknum áhrifapáttum loftslagsbreytinga.³²

Mikilvægt er að gera grein fyrir aðlögun þar sem að styrkja þarf bæði innviði og umbreyta sumu í samfélaginu til frambúðar. Þar er umræða og fræðsla mikilvægur hluti.

³⁰ (Umhverfisstofnun, 2021)

³¹ Smári Jónas Lúðvíksson, 2024. Endurheimt votlendis á

Norðurlandi eystra. SSNE.

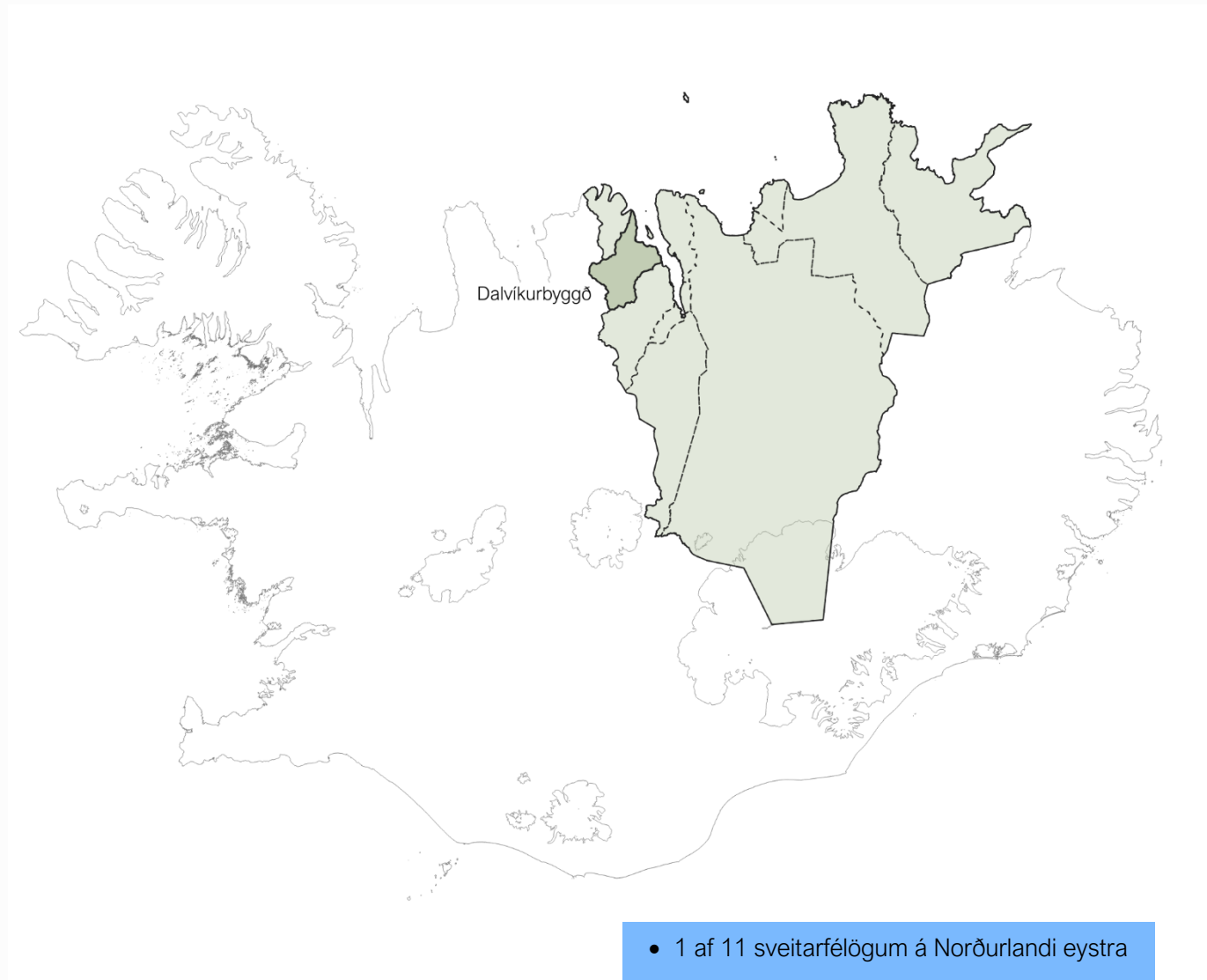
³² [Umhverfis-, orku & loftslagsráðuneytið, e.d.](#)

2. SAMFÉLAGIÐ

Dalvíkurbyggð er næst nyrsta sveitarfélagið í vestanverðum Eyjafirði og þriðja fjölmennasta í firðinum. Þéttbýli sveitarfélagsins eru þrjú, Dalvík sem er stærsta þéttbýlið, Árskógssandur og Hauganes sem eru töluvert minni. Þéttbýlin þrjú eru staðsett við strandlengjuna. En víða er búið um sveitarfélagið og er til að mynda húsabyrping við Laugahlíð í Svarfaðardal.

Norðurland eystra samanstendur af 11 sveitarfélögum: Fjallabyggð, Dalvíkurbyggð, Hörgársveit, Akureyrarbær, Eyjafjarðarsveit, Svalbarðsstrandarhreppur, Grýtubakkahreppur, Þingeyjarsveit, Norðurþing, Tjörneshreppur og Langanesbyggð. Samtök sveitarfélaga og atvinnuþróunar á Norðurlandi eystra (SSNE) heldur utan um og þjónustar öll sveitarfélögin nema Tjörneshrepp. Samtökin gáfu út sóknaráætlun Norðurlands eystra 2020-2024 og eru nú að vinna að Svæðisskipulagi fyrir Norðurland eystra.³³

Markaðsstofa Norðurlands (MN) er samstarfsvettvangur Norðurlands í ferðamálum. Árið 2021 gaf MN út Áfangastaðaáætlun Norðurlands og var stofnuð áfangastaðastofa á Norðurlandi í kjölfarið.³⁴

- 1 af 11 sveitarfélögum á Norðurlandi eystra
- 598 km² = 0,58% af öllu landinu
- Um 1900 íbúar = 0,48% af íbúum landsins
- 3 þéttbýli
- 93 lögbýli

³³ [Um SSNE – ssne.is](#)

³⁴ [Fréttir – ssne.is](#)

2.1. Þéttbýlin

2.1.1. Dalvík

Samfélagið í Dalvík hefur í gegnum tíðina reitt sig á sjósókn og landbúnaði og verið framarlega í flokki sjávarútvegs, en í dag er atvinnulífið fjölbreytt og ferðaþjónustan vaxandi atvinnugrein. Dalvík er næst fjölmennasti bær Eyjafjarðar á eftir Akureyri.

Byggðin á Dalvík hófst við sandinn, þar sem í dag er gatan Sandskeið. Með árunum dreifðist byggðin meðfram bakkanum og óx svo í átt að Böggvisstaðafjalli.³⁵

Grænn ás liggur í gegnum miðjan bæinn þar sem að helsta þjónustan er staðsett. Elstu húsin eru dreifð víða meðfram bakkanum en þó flest í takt við uppbyggingu bæjarins. Uppbyggingin gefur til kynna að hugað hafi verið snemma að skipulagi bæjarins.

Helstu stofnanir eru einnig staðsettar í miðbænum og stendur kirkjan tignarleg, efst fyrir miðju bæjarins. Íþróttamiðstöðin ásamt grunnskólanum eru staðsett syðst í bænum.

Byggðin á Dalvík myndaðist snemma og einkennist af ein- og tvílyftum einbýlum, ásamt raðhúsum sem fjölgaði eftir 1970. Mesta uppbyggingin var á árunum 1975-1995, þegar fólksfjölgunin var mest.

2.1.2. Árskógssandur

Á Árskógssandi er lítil byggð við höfnina sem myndaðist út frá sjósókn, staðsett vestan árósa Þorvaldsdalsár. Lengi vel var sjósókn helsta atvinnugrein íbúa en það hefur breyst með aukinni ferðaþjónustu, þótt sjósóknin skipi enn sinn sess í samfélaginu.

Byggð tók að myndast snemma á Árskógssandi og hefur íbúafjöldi verið frekar sveiflukenndur miðað við lítið þéttbýli. Byggðin myndaðist jafnt og þétt í gegnum árin og einkennist af ein- og tvílyftum einbýlum ásamt nokkrum raðhúsallengjum. Þéttbýlið heldur enn áfram að stækka og var þar uppbygging raðhúsa á tveimur lóðum á árunum 2022 og 2024.

Á hafnarsvæðinu starfa nokkur fyrirtæki tengd sjósókn og fer ferja frá Árskógssandi til Hríseyjar. Þar er einnig Bruggsmiðjan Kaldi og samhliða er rekið hótél og björböð, sem hafa orðið að helsta kennileiti bæjarins.

2.1.3. Hauganes

Hauganes liggur við Selárvík og myndaðist einnig út frá sjósókn. Þéttbýlið er minnst af þremur þéttbýlum sveitarfélagsins.

Rétt eins og á Árskógssandi hefur atvinna tengd sjósókn dregist saman og ferðaþjónustan orðin ein helsta atvinnugreinin.

Ferðaþjónustufyrirtæki í bænum hafa nýtt sér tengingar við sjósóknina sem aðráttarafl. Þar er sem dæmi að finna elsta hvalskoðunarfyrirtæki landsins.

Byggðin samanstendur af ein- og tvílyftum einbýlum ásamt tveimur raðhúsallengjum. Öll byggð á Hauganesi var mynduð fyrir aldamót og hefur ekki verið byggt þar síðan, enda hefur íbúum farið fækkandi.³⁶

Mynd 2.1 Þéttbýli Dalvíkurbyggðar

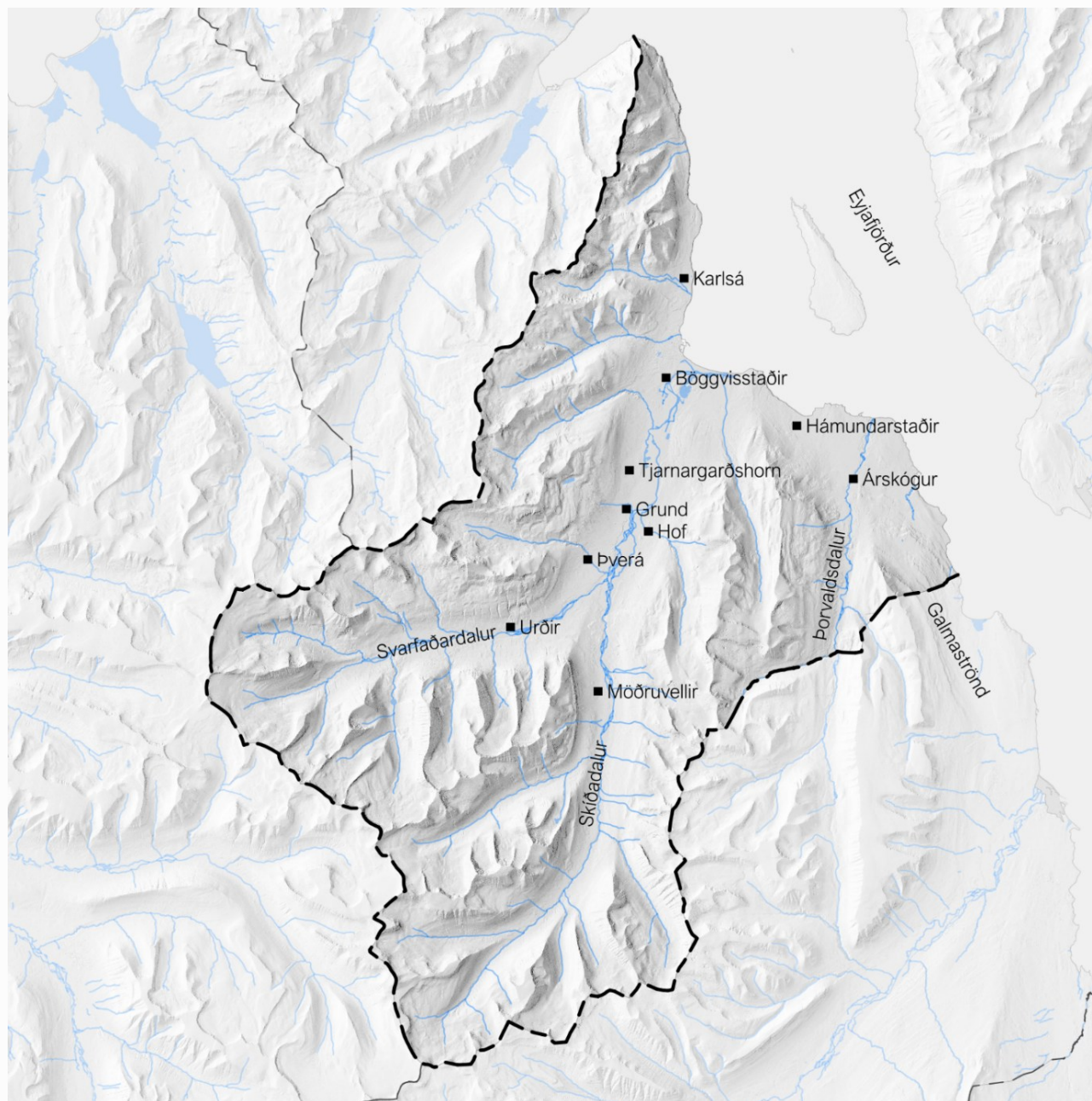
³⁵ [Byggðauprunarkort – Dalvíkurbyggð.is](#)

³⁶ [Íbúafjöldi sveitarfélaga og byggðakjarna í ársbyrjun](#)

2.2. Byggðarsaga

Helgi magri er talinn hafa fyrstur numið land við Hámundarstaði á Árskógsströnd ásamt Hámundi heljarskinni, og eru Hámundarstaðir taldir vera elsta bújörð við Eyjafjörð. Helgi flutti sig fljótt um set og lét Hámundi eftir upphaflega landnámið sem og bæinn sem hann var síðan kenndur við. Svæðið milli Svarfaðardals og Hörgárdals kallaðist Galmaströnd og eignaðist Hámundur allt það svæði.

Fljótlega eftir uppbyggingu við Hámundarstaði er talið að bærir á borð við Hella, Hagi, Birnunes og Kálfsskinn hafi risið á Árskógsströnd, ásamt bæ í Þorvaldsdal, en enginn bær á sunnanverðri Árskógsströnd er nefndur sem mögulegt landnámsbýli. Talið er að Árskógi hafi verið skipt í tvennt snemma eða alveg frá upphafi. Eyða er í þekkingu manna um landnám í Þorvaldsdal, talið er að þar hafi verið tímabundin byggð snemma sem hafi síðan skilið eftir sig rústir. Kjarninn í Árskógi er talinn hafa fljótlega orðið að valdamiðju um og eftir kristnitöku, þar sem kirkja og bænhús eru byggð þar og á bæjum í kring. Talið er að byggð hafi frekar fljótlega þétt í kringum Árskóg. Eitt kuml hefur fundist á svæðinu í Stærri-Árskógi, beggja vegna við ána sem gefur til kynna að byggð hafi myndast fyrir árið 1000. Flestir bæirnir höfðu kirkjur og bænhús og bendir það til sjálfstæði þeirra. Byggð á helstu jörðunum hélst stöðug í gegnum aldirnar og ný býli mynduðust.

Mynd 2.2 Helstu bær byggðarsögunnar.

Svarfaðardalurinn er talinn hafa verið numinn af Þorsteini svörfuði og Karli rauða syni hans. Þeir eru taldir hafa numið land frá Noregi og að Helgi Magri hafi bent þeim á ónumið land, þar sem Þorsteinn settist að á bænum Grund í Svarfaðardal en Karl á Karlsá á Upsaströnd.

Hof var líklega fyrsta byggða ból í Svarfaðardal en þar bjó Ljótólfur goði. Ljótólfur og Þorsteinn voru andstæðingar og er talið að Karl rauði hafi verið drepinn í Láginni ásamt mönnum sínum.

Talið er að byggð hafi myndast snemma á svæðinu. En verulega ber á milli heimilda um landnám í Svarfaðardal í Landámabók og Svarfdælasögu. Ljótólfur er talinn hafa náð yfirtöku yfir dalnum að lokum og gaf hann manni að nafni Skíði, Skíðadal, sem var líklega nefndur eftir honum.

Flestir bændur eru sagðir hafa búið á Tjörn og Völlum. Þeir landnámskjarnar mynduðust í sveitarfélaginu, fyrsti sitthvoru megin við Brimnesá á Böggvisstaðasandi. Þar sem að kirkjur og bænhus risu, sem gefur til kynna að byggð hafi myndast snemma, en slíkt var að finna á fyrr nefndum bæjum, ásamt kumlum sem hafa fundist við Brimnesá, á Böggvisstaðasandi. Byggð var þéttust á svæðinu milli Tjarnargarðshorns og Þverár, byggðarkjarnar með þungamiðju á Bakka og Grund. Síðasti kjarninn var á Urðum, sem er landmesta jörðin, innar í Svarfaðardal. Út frá byggðarkjörnunum þremur risu síðan fleiri bæir. Þessi býli voru flest byggð strax á landnámsöld en

smájarðir byggðust ekki fyrr en seinna. Smábýlin voru a.m.k. byggð fyrir árið 1600 og gætu sum verið frá landnámsöld.

Vestan megin í Skíðadal er talið að byggð hafi myndast milli Tungufells og Þverár. Frásagnir um bæ í Skíðadal eru af Möðruvöllum en ekki er vitað hvar þeir voru staðsettir, sennilega á þessu bili, mögulega í landi Dæla og/eða Måsstaða. En þungamiðja Skíðadals hefur verið á Mástöðum. Talið er að forn býli séu á svæðinu sem voru reist á 10. öld. Á 15. öld lögðust nokkur býli í eyði og varð uppbygging í dalnum á 17. öld.

Bæði í Svarfaðardal og Skíðadal er ljóst að byggð hófst yst í dölunum og færðist síðar innar. Ytri hluti Svarfaðardals er eitt af kumlaríkustu svæðum landsins.^{37 38 39 40}

2.2.1. Þróun byggðar

Fólk fluttist að í dalinn, sem taldist afar gott landbúnaðarland þar sem búskapur var stundaður. Góð lendingarskilyrði voru víða í Dalvík, sem hét þá Böggvisstaðasandur og var þar stunduð sjósókn. Um 1860 fór fólk að færast úr dalnum í átt að ströndinni, þar sem að sjómannastéttin var farin að myndast og atvinnuhættir að þróast.

Um árið 1881 hófst föst búseta á Böggvisstaðasandi en byggðin var afar óstöðug til að byrja með. Talið er að fyrstu íbúarnir hafi fest rætur um 1887 á sandinum. Fyrstu hús bæjarins voru líklega staðsett við Flæðaveg, Sandskeið og Grundargötu, um 1900. Þar á meðal húsinn Frón,

Sandgerði og Nýibær sem standa þar enn í dag. Fleiri hús risu á fyrsta áratugi tuttugustu aldarinnar, bæði við sandinn en einnig í landi bæjarins Brimness. Myndun kaupsins hefur beina tengingu við sjósókn, þar sem að byggð fór að myndast þegar sjósókn fór að þróast á svæðinu. Verslun varð ekki ráðandi fyrr en seinna.

Um aldamótin fékk bærinn nafnið Dalvík og varð að einum þýðingarmesta útgerðarbæ Norðurlands, þegar fyrstu vélbátarnir komu í þorpið 1906. Árið 1909 fékk bærinn kaupsréttindi en fyrir þann tíma gekk illa að halda uppi verslun vegna hafnarleysis og sótti fólk annað í verslun. Árið 1912 var úthlutað lóð fyrir verslun á Böggvisstöðum og aðeins seinna verslunarleyfi á Brimnesi. Árið 1919 var útibú KEA, Kaupfélag Svarfdæla stofnað, sem hafði mikil áhrif á verslun í bænum. Eftir stofnun KEA og löggildingu kaupsins fór bærinn að stækka og íbúum að fjölga. Árið 1920 voru settar upp tvær smábryggjur, sem voru þó í einkaeigu, sem svar við vaxandi útvegi og þörf á betri hafnarskilyrðum. Bryggjurnar gjörbreyttu landnýtingunni og fór byggð við bakkann að þróast.

Vegna skorti á plássi í landi Böggvisstaða hófst uppbygging í landi Brimness, sem teygði sig að lokum út fyrir lóðamörk. Þessi tvö lönd skiptu bænum lengi vel í tvo hluta. Byggðin fylgdi vaxandi sjósókn og hafði hún dreifst meðfram allri strandlengjunni um 1940.

Erfitt reyndist Dalvíkingum að fá almennilega höfn en árið 1939 hófust framkvæmdir að nýrri höfn.

³⁷ [Skíðadalur í Kolbeinsdal. Vangaveltur um örnefni](#)

³⁸ [Fornleifaskráning í Eyjafirði XII](#)

³⁹ [Fornleifaskráning í Eyjafirði XIX](#)

⁴⁰ [Fornleifaskráning í Eyjafirði XVI](#)

Nyrðri hafnargarðurinn próaðist stöðugt fram að árinu 1948 þegar hann var klár, en við gerð hafnarinnar varð ósætti um kostnað hennar, sem leiddi að skiptingu hreppsins í tvennt, Svarfaðardalshreppur og Dalvíkurhreppur. Árið 1960 var síðan syðri hafnargarðurinn gerður.

Með betri hafnarskilyrðum, skilvirkari samgöngum og blómstrandi atvinnulífi fjölgaði íbúum Dalvíkur töluvert á árunum 1940 til 1960. Bærinn hélt áfram að stækka, höfnin að þróast og atvinnutækifæri sköpuðust. Á tímabili Norðurlandssíldarinnar var Dalvík þriðja stærsta síldarsöltunarhöfn landsins.

Á árunum 1970-1980 var mikil þróun í sveitarfélaginu. Árið 1974 fékk Dalvík kaupstaðarréttindi. Íbúum fjölgaði og var mikil uppbygging á íbúðarhúsum. Á þessum árum voru margar opinberar byggingar byggðar. Íbúum hélt áfram að fjölga, bærinn að þróast og fjölbreyttari atvinna var í boði fram að árinu 1990. Frá 1990 til 2000 staðnaði fjölgun íbúa, vegna niðurskurðar í fiskveiðikvóta, sem hafði mikil áhrif á atvinnulíf bæjarins.

2.2.2. Þróunin eftir 2000

Árið 2000 voru íbúar Dalvíkurbyggðar 2050 talsins en hefur þeim farið fækkandi síðan. Þrátt fyrir fækkun íbúa frá aldamótum hefur sveitarfélagið haldið uppbyggingu áfram og hefur íbúðum í sveitarfélaginu fjölgað með hverju árinu.

Frá árinu 2000 hefur byggingarmagn aukist og íbúðum fjölgað, byggðin teygði sig lengra í suðvestur og núverandi byggð þéttist. Byggt var

menningarhúsið Berg, íþróttamiðstöð og fótboltavöll, húsnæði tengt ferðaþjónustu, ýmsar stofnanir og iðnaðarhúsnæði. Höfnin á Árskógssandi var stækkuð ásamt höfninni á Dalvík, en hún var stækkuð til muna og á henni byggt fiskvinnsluhús Samherja.

2.2.3. Skipulagssaga⁴¹

Fyrsti uppdráttur af Dalvík var gerður árið 1920 af Freymóði Jóhannssyni, málara. Ekki er hægt að kalla uppdráttinn skipulagsuppdrátt en gerð var grein fyrir húsum, götum og helstu leiðum um þorpið ásamt ræktunarlandi.

Guðmundur Hannesson, prófessor, var fenginn til að hjálpa við skipulag þorpsins árið 1936. Hann var mikill áhugamaður um skipulag og hafði gefið út ritið *Um skipulag bæja*, árið 1916. Árið 1941 garð hann gert lauslega tillögu að skiplagi Dalvíkur en skortur á mælingum og grunnkortum gerði erfitt fyrir. Uppdráttur af Brimneslandi var gerður árið 1942 vegna mikillar þróunar á landinu. Þrátt fyrir skort á mælingum var tillagan samþykkt ári seinna. Ekki var þó farið eftir þessari tillögu, þar sem að nýtt skipulag var samþykkt skömmu seinna og mælingar af bænum gerðar árið 1944.

Árið 1946 var gerður skipulagsuppdráttur á vegum skipulagsnefndar ríkisins. Þetta skipulag lagði grunninn að legu bæjarins. Neðsti hluti bæjarins hélst óbreyttur frá teikningum Guðmundar Hannessonar. Byggðin fór að myndast, opnu svæðin fyrir miðju bæjarins sem skiptust um Kirkjuveg og Hólaveg og kirkjan, sem stendur efst.

Iðnaðar- og athafnasvæði við strandlengjuna og verslun og þjónusta við Hafnarbraut. Allt fyrir neðan Svarfaðarbraut í dag liggur eins og gert var ráð fyrir í skipulaginu ásamt legu Karlsrauðatorgs, Bárugötu, Karlsbraut og Öldugötu. Hér er tekið tillit til legu landsins neðan við kirkjuna og í Láginni (svæðið við Karlsrauðatorg) og því leyft að vera.

Á Árskogsströnd var fyrst hugað að skipulagi árið 1959, fyrir Hauganes. Árið 1970 var óskað eftir skipulagi fyrir þorpið á Litla Árskógssandi og sama ár, skipulagi fyrir alla sveitina.

Árið 1975 gerði Davíð Arljótsson skipulag af íbúðarbyggð á Hauganesi. Sigtryggur Stefánsson gerði skipulag af íbúðarhverfum á Litla-Árskógssandi ásamt skipulagi að hafnarsvæðunum á Árskógssandi og Hauganesi, og iðnaðarsvæðinu við Þorvaldsdalsá.

2.2.3.1. Aðalskipulagstillaga Dalvíkur 1969

Fyrsta aðalskipulagstillaga Dalvíkur var gerð árið 1969 af skipulagi ríkisins. Með aukinni umferð vegna tilkomu þjóðvegarins yfir Ólafsfjarðarmúla þurfti að ákveða legu vegarins í gegnum bæinn. Tillagan var auglýst en aldrei endanlega staðfest, þrátt fyrir það var unnið eftir henni.

Þau atriði sem áhersla var lögð á:

- Staðsetning þjóðvegarins í gegnum bæinn, um Skíðabraut, Hafnarbraut og Gunnarsbraut.
- Þjónustan færð frá því að vera aðeins við Hafnarbraut, í átt að miðju bæjarins.
- Íbúðarbyggð dregin lengra til suðurs og vesturs.
- Opinberum byggingum fjölgað.

⁴¹ [Helga Íris Ingólfssdóttir, 2011. Frá Bógvisstaðasandi til Dalvíkur](#)

2.2.3.2. Aðalskipulag Dalvíkur 1980-2000

Enn er þjóðvegurinn helsta áhyggjuefnið, lega hans og hættan sem skapast á horni Skíðabrautar og Hafnarbrautar. Böggvisbraut var lögð frá Árgerði, fyrir ofan bæinn, yfir Brimnesá og út á þjóðveginn norðan byggðar. Flest öll þjónusta var þarna komin í miðbæinn en þó einhver enn við Hafnarbrautina. Árið 1971 var byggt minkabú á Böggvisstöðum sem kom í veg fyrir alla byggð í 500 m radíus frá minkabúinu.

Þær breytingar sem gerðar voru frá fyrra skipulagi:

- Veginum er haldið óbreyttum með skilyrðum um bætt öryggi.
- Gert var ráð fyrir Böggvisbraut sem öðrum valmöguleika til að komast í gegnum bæinn.
- Ný íbúðasvæði merkt inn norðan, vestan, og sunnan við byggðina, en minkabúið á Böggvisstöðum hindraði stóran hluta syðsta íbúðasvæðisins.
- Leikvöllum bætt við skipulagið ásamt aðalgöngustígum og reiðleiðum.
- Umhverfið betur skilgreint: opin svæði og landbúnaður merkt inn á uppdrátt.
- Hér er ekki skilgreind röðun á húsum eða byggingum innan reita, heldur svæðin merkt sem íbúðarbyggð.

2.2.3.3. Aðalskipulag Dalvíkur 1992-2012

Aðalskipulag 1992-2012 er ekki ósvipað fyrra skipulagi. Þegar þetta skipulag var gefið út var starfsemi minkabúsins við Böggvisstaði lokið og því gat byggðin teygst í suður. Mikið var byggt á

síðasta skipulagstímabili og var nýjum íbúðum bætt inn á skipulagið ásamt ítarlegum upplýsingum.

Þær breytingar sem gerðar voru frá fyrra skipulagi:

- Aftur var skilgreind ný íbúðabyggð, norðan, sunnan og vestan við núverandi byggð en nyrsta og syðsta byggðin er merkt sem svæði til síðari nota.
- Böggvisstaðir eru merktir sem iðnaðarsvæði.
- Samgöngur eru skilgreindar betur: göngustígar merktir um allan bæ, þjóðvegurinn skilgreindur sem stofnbraut og Böggvisbraut sem safngata.
- Kirkjugarðar sérstaklega skilgreindir.
- Fólkvangurinn Böggvisstöðum og Friðlandið sérstaklega skilgreint.

2.2.3.4. Aðalskipulag Árskógshrepps 1991-2011

Þetta aðalskipulag var fyrsta og eina aðalskipulag Árskógshrepps þar sem að skipulagsmörkin afmörkuðust af Hámundarstaðarhálsi í norðri og við Torfaness í suðri.

Í skipulaginu er gert ráð fyrir aukinni þörf fyrir útivist, umhverfisvernd, skógrækt og íþróttaaðstöðu. Mikið af lóðum eru í boði í hreppnum, bæði fyrir íbúðarhúsnæði og iðnað.

Þau atriði sem áhersla var lögð á:

- Hafnarmannvirki
- Göngustígar
- Þjónustuíbúðir
- Umhverfis- og skógræktarmál
- Áframhaldandi félagsstarf og aðstaða til þess
- Uppbygging og endurbætur á vatnsveitukerfinu
- Athugun á hagkvæmari hitaveitu

2.2.3.5. Aðalskipulag Dalvíkurbyggðar 2008-2020

Þetta var fyrsta aðalskipulagið eftir stofnun Dalvíkurbyggðar, þegar Dalvíkurkaupstaður, Svarfaðardalshreppur og Árskógshreppur sameinuðust árið 1998. Gerður var sveitarfélagsuppdráttur og þéttbýlisuppdrættir. Áður en vinna hófst við skipulagið var haldið íbúðarþingi árið 2006 en einnig var unnið umhverfismat áætlaða. Áhersla er lögð á sterkan miðbæ, þéttingu byggðar, vöxt byggðar í suður með tengingu við skóla og íþróttasvæði, blöndun íbúðamöguleika og uppbyggingu íþróttaaðstöðu.

Þær breytingar sem gerðar voru frá fyrra skipulagi:

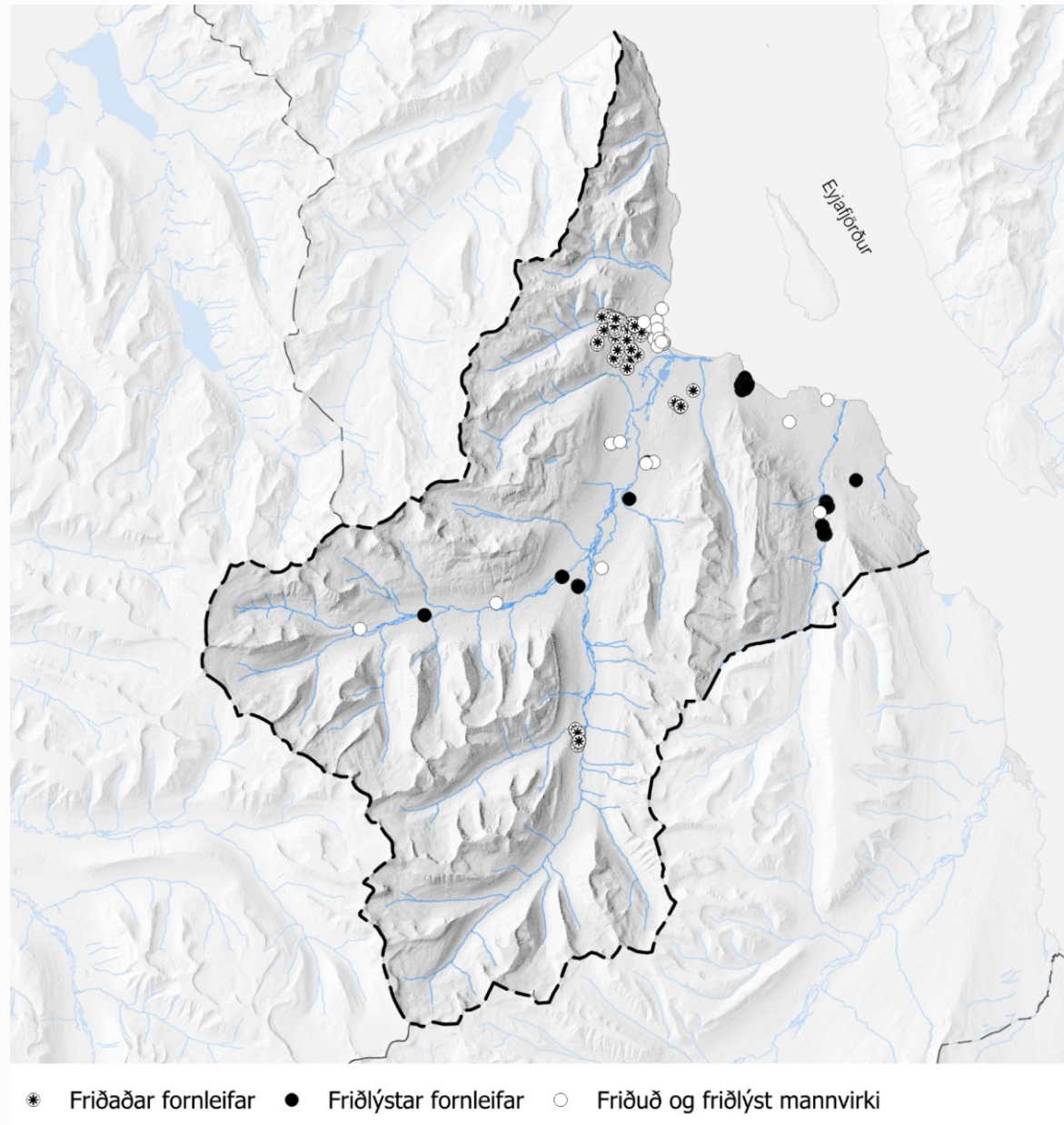
- Íbúðarsvæði minnkað til muna. Áætluð svæði fyrir íbúðarbyggð ná ekki jafn langt í suður og svæðin norðan fjarlægð.
- Iðnaðarsvæði syðst við strandlengjuna og við Böggvisstaði minnkað.
- Blönduð byggð sunnan við skóla- og íþróttasvæði.
- Mikið er lagt upp úr náttúruvernd, ásamt minjum og helstu sérstöðu svæðisins.
- Svarfaðardal og Árskógsströnd bætt við skipulag: öll svæði skilgreind, bætt við íbúðarbyggð á Árskógssandi, Hauganesi og Laugahlíð; Töluvert stærra athafnasvæði á Árskógssandi; Svæði til sérstakra nota merkt bæði í Laugahlíð og á Hauganesi.
- Skilgreind frístundabyggð, landbúnaðarland, athafnasvæði, hverfisvernd, verndarsvæði ásamt jarðgöngum og stofnlögnum.

2.2.4. Menningarminjar

2.2.4.1. Friðlýstar fornleifar⁴²

Í Dalvíkurhrepp eru 10 friðlýstar fornleifar, hér fyrir neðan er skráning þeirra :

- **Grund**, friðlýst árið 1932:
“Lögrjetta“, svo nefnd, í Blakksgerði, suðvestur frá Grund.
- **Göngustaðakot**, friðlýst árið 1932:
Klaufarness-rústir skammt frá Svarfaðardalsá.
- **Háls**, friðlýst árið 1932:
Dalsbæjar-rústir hins forna, allstórar, skammt frá sjónum.
- **Hof**, friðlýst árið 1932:
Svonefnd “goðatóft” og girðing umhverfis, á litlum hól norður frá bænum.
- **Másstaðir**, friðlýst árið 1932:
Akurgirðingar fornar í norðausturhorni Skíðadals.
- **Tungufell**, friðlýst árið 1976:
 - I) Rústir eyðibýlisins Kringlu, ásamt kringlóttum garði umhverfis, rétt fyrir framan brúna á Svarfaðardalsá.
 - II) Rústir eyðibýlisins Syðra-Tungukots, túngarður forn og allar húsarústir innan hans, beint upp af Kaupstaðarhvammi fyrir sunnan skilaréttina á Tungunum í Svarfaðardal.
- **Vellir**, friðlýst árið 1932:
Svonefnd “Lögrjetta“, stór ferhyrnd tóft á lágum bala.

Mynd 2.3 Skráðar menningarminjar í sveitarfélaginu

⁴² [Skrá um friðlýstar fornleifar. Fyrsta útgáfa 1990](#)

- **Stóru-Hámundarstaðir**, friðlýst árið 1984
Rústasvæði Neðra-Hálsakots og Efra-Hálsakots, áður kallað Stóri-Háls einu nafni, þar á meðal garðlög mikil og aðrar rústir ofan og neðan þjóðvegjar.
- **Syðra-Kálfskinn**, friðlýst árið 1932:
Haugur Hræreks konungs Dagssonar, fyrir norðvestan túnið.
- **Stærri-Árskógur**, friðlýst árið 1972:
I) Rústir eyðibýlisins Hávarðarstaða í Þorvaldsdal.
II) Rústir eyðibýlisins Þórhallsstaða eða Þórhallskots í Þorvaldsdal.

2.2.4.2. Friðaðar fornleifar

- **Böggvisstaðafjall**: 59 fornleifar eru skráðar á 29 minjastöðum við skipulag fólkvangs, en talið er að byggð á þessu svæði sé mjög forn. Þrjár jarðir voru í landi Böggvisstaðafjalls, Brimnes, Hrafnstaðir og Böggvisstaðir þar sem að flestar minjarnar eru. Samkvæmt Svarfdælu bjó Karl sonur Karls rauða Þorsteinssonar á Upsum en börn hans samkvæmt sögunni á Böggvisstöðum. Upphaf byggðar á Dalvík hófst á þessum slóðum. En þarna er að finna kuml sem gefa til kynna hve forn staðurinn sé.⁴³
- **Kónsstaðaland**: Samkvæmt jarðabók frá árinu 1712 stóð býli nyrst í landi Kónsstaða sem hét Þverárkot. Býlið var staðsett við Þverá þar sem nú standa sumarbústaðir. Stærstur hluti minjanna hefur farið undir túnasléttur en þar má sjá garðalög. Árið 2020 fundust leifar af Vallargarði sem hefur verið í kringum túnið. Svo virðist vera sem jörðin hafi síðan verið sameinuð Kónslandi.⁴⁴

- **Hamar**: Á jörð Hamars er net forngrarða ásamt kumli á tveimur stöðum sem eru talin vera frá 10.-11. öld og gefa upp ríka sögu staðarins. Elsta heimildin um svæðið er frá árinu 1191 þegar Eyjólfur sopi bjó þar. Svo virðist sem bærinn Hamar hafi verið í bændaeign allt fram að 16. öld þegar Ari Jónsson sonur biskups keypti jörðina. Bærinn hefur staðið til allt að 1953 en á bæjarhólnum stendur í dag steinsteypt bæjarhús.⁴⁵
- **Hrísar - leið**: Leið sem lá yfir Hrishólma, frá Hrísum að Hálsi norðan við þjóðleiðina. Ekki er vitað hvað leiðin er gömul né hversu lengi hún var þarna, en hún hefur greinilega verið í notkun í byrjun 20. aldar.⁴⁶
- **Hrærekshóll**: Þar er staðsett minnismerki um Hrærek konung á Hrærekshól. Talið er að Hrærekur konungur Dagsson frá Heiðmörk í Noregi sé grafinn á þessum stað, sem er talinn hafa dáið að Kálfaskinni árið 1022. Þetta er talin vera eina konunglega gróf landsins.⁴⁷

2.2.4.3. Friðlýst hús

Aðeins þrjú hús eru friðlýst í sveitarfélaginu og eru það allt kirkjur: Urðarkirkja, Vallarkirkja og Tjarnarkirkja.

Kirkjurnar í Svarfaðardal þykja merkilegar þar sem þær einkennast af byggingarlagi sínu. Þær eru allar byggðar eins, með kirkjuturn sem er lægri en kirkjan sjálf.⁴⁸

Urðarkirkja

Byggingarár: 1902

Hönnuður: Gísli Jónsson forsmiður frá Hofi.

Friðuð: 1. Janúar 1990 samkvæmt aldursákvæði

Elsta heimild kirkjunnar er frá árinu 1318. En kirkjan sem í dag stendur var vígð árið 1902, þar sem að fyrri kirkjan sem þar stóð fauk af grunni sínum haustið 1900 í kirkjurokinu í Svarfaðardal, en hún var byggð árið 1850. Núverandi kirkja er timburhús sem stendur á hlöðnum grunni og er máluð að utan og innan.

Vallarkirkja

Byggingarár: 1997-2000

Hönnuður: Jon Nordsteien arkitekt.*

Friðuð: 22. maí 2003 af menntamálaráðherra samkvæmt 1. mgr. 3. gr. laga um húsafríðun, nr. 104/2001. Friðun tekur til ytra og innra borðs.

*Núverandi hús er nákvæm eftirlíking Vallarkirkju sem Þorsteinn Þorsteinsson smiður á Upsum smíðaði árið 1861 og brann 1. nóvember 1996.

Vallarkirkja er elst kirknanna og eru fyrstu heimildir af henni frá síðasta tug 12. aldar, sennilega reist stuttu eftir kristnitöku og hefur þar staðið kirkja síðan. Árið 1861 var vígð ný timburkirkja þar sem að fyrri kirkjan, gerð úr torfi var orðin ansi hrörleg. Árið 1900 varð kirkjan fyrir miklum skemmdum í kirkjurokinu og voru unnar miklar úrbætur á kirkjunni árin eftir, byggður var nýr klukkuturn fyrir framan kirkjuna sem var gjöf frá Zophanías Þorkelssyni árið 1947. Árið 1979 kviknaði í kirkjunni út frá olíuofni, hægt var að laga skemmdirnar og var unnið að þeim næstu ár

⁴³ Fornleifar í Böggvisstaðafjalli, Dalvík: Deiliskráning innan fólkvangs
⁴⁴ Deiliskráning í landi Kónsstaða, Skíðadal: Deiliskráning vegna fristundabyggðar

⁴⁵ Hamar og Hamarskot í Dalvíkurbyggð: Deiliskráning vegna fristundabyggðar og iðnaðarsvæðis.

⁴⁶ Deiliskrá fornleifa við Brimnesá Dalvík: vegna virkjunarhugmynda

⁴⁷ Fornleifaskráning í Eyjafirði XIX: Fornleifar í Þorvaldsdal og syðsta hluta Árskógsstrandar að hreppamörkum

⁴⁸ Sagan – dalvíkurbyggd.is

ásamt viðgerðum á burðarvirki og nýrri klæðningu. Árið 1995 átti að fara í endurbætur á ný þar sem farið var að sjást verulega á húsinu. Þremur vikum áður en átti að endurvígja kirkjuna kviknaði aftur í henni og urðu miklar skemmdir á kirkjunni í þetta skiptið.

Mynd 2.4 Vallakirkja í Svarfaðardal í maí 2024. Mynd: YRKÍ

Kirkjan var endurbyggð og var gerð vönduð endurgerð af kirkjunni sem brann. Núverandi kirkja hefur sama útlit og sú fyrri, með klukkuturninum fyrir fram. Kirkjan var endurvígð 18. maí 2000 og var hún friðuð af menntamálaráðherra í kjölfar tillögu Húsafriðunarnefndar með vísun í vandaða endurgerð.

Tjarnarkirkja

Byggingarár: 1892-1893

Hönnuður: Jón Stefánsson forsmiður frá Dalvík og

hugsanlega einnig Gísli Jónsson forsmiður frá Hofi sem að mestu vann innansmið.

Friðuð: 1. janúar 1990 samkvæmt aldursákvæði.

Kirkjunnar er fyrst getið í Auðunarmáldaga frá 1318. Áður en núverandi kirkja var vígð árið 1892 stóð þar lítil 40 ára gömul torfkirkja. Árið 1900 í kirkjurokinu skekkist kirkjan á grunni sínum en nokkru síðar færðist hún aftur á sinn stað. Árið 1991 var farið í miklar endurbætur á kirkjunni en reynt var að halda upprunalegri gerð kirkjunnar að sem mestu leyti. Núverandi kirkja er timburhús með klukkum frá því um 1700, steindir gluggarnir eru frá 1961 eftir Valgerði Hafstað myndlistakonu.

2.2.4.4. Friðuð hús⁴⁹

Í þéttbýli Dalvíkur:

- Framnes. Byggt árið 1920.
- Upsakapella, Upsir. Byggt árið 1903.
- Árbakki, Karlsbraut 29. Byggt árið 1900.
- Brimnes, Brimnesbraut. Byggt árið 1921.
- Höfn, Karlsrauðatorg 4. Byggt árið 1905.
- Agðir, Karlsrauðatorg 9. Byggt árið 1919.
- Sunnuhvoll, Hafnarbraut 18. Byggt árið 1910.
- Brekka – Tomman, Hafnarbraut 21. Byggt árið 1920.
- Grímsnes, Stórhólsvegur 9. Byggt árið 1900.
- Harðangur, Grundargata 7. Byggt árið 1919.
- Steinn, Sandskeið 16. Byggt árið 1914.

- Ás – Skólinn – Gamli skóli, Grundargata 2. Byggt árið 1916.
- Frón, Grundargata 15. Byggt árið 1896.
- Vallholt, Skiðabraut 15. Byggt árið 1920.
- Sandgerði, Flæðavegur 2. Byggt árið 1905.
- Nýibær, Flæðavegur 4. Byggt árið 1899.
- Vegamót. Byggt árið 1914.

Svarfaðardalur:

- Kvihús (Atlastaðir). Byggt árið 1890.
- Ytra-hvarf. Byggt árið 1875.
- Vellir. Byggt árið 1902.
- Uppsálar. Byggt árið 1896.
- Gullbringa. Byggt árið 1921.
- Arngrímsstofa. Byggt árið 1883.

Árskógsströnd:

- Krossar. Byggt árið 1921.

Þorvaldsdalur:

- Kleif. Byggt árið 1900.

2.2.4.5. Umsagnarskyld hús

Eigendum húsa og mannvirkja sem njóta ekki friðunar en voru byggð árið 1940 eða fyrr er skylt að leita álits hjá Minjastofnun Íslands ef þeir hyggjast breyta þeim, flytja þau eða rífa. Í sveitarfélaginu eru um 90 hús byggð árið 1940 eða fyrr en njóta ekki friðunar og eru því umsagnarskyld hjá Minjastofnun Íslands.⁵⁰

⁴⁹ [Minjavefsjá Minjastofnunar Íslands](#)

⁵⁰ [Fjöldi íbúða eftir byggingarári](#)

2.3. Íbúafjöldi

Íbúafjöldi Dalvíkurbyggðar hefur sveiflast í gegnum árin. Byggð þróaðist í sveitunum til að byrja með og fjölgaði íbúum hratt með uppbyggingu sveitarfélagsins.

Með sjósókn færðist byggðin nær sjónum og eru þéttbýlin þrjú öll sjávarpláss þar sem að stór meirihluti íbúa býr í dag.

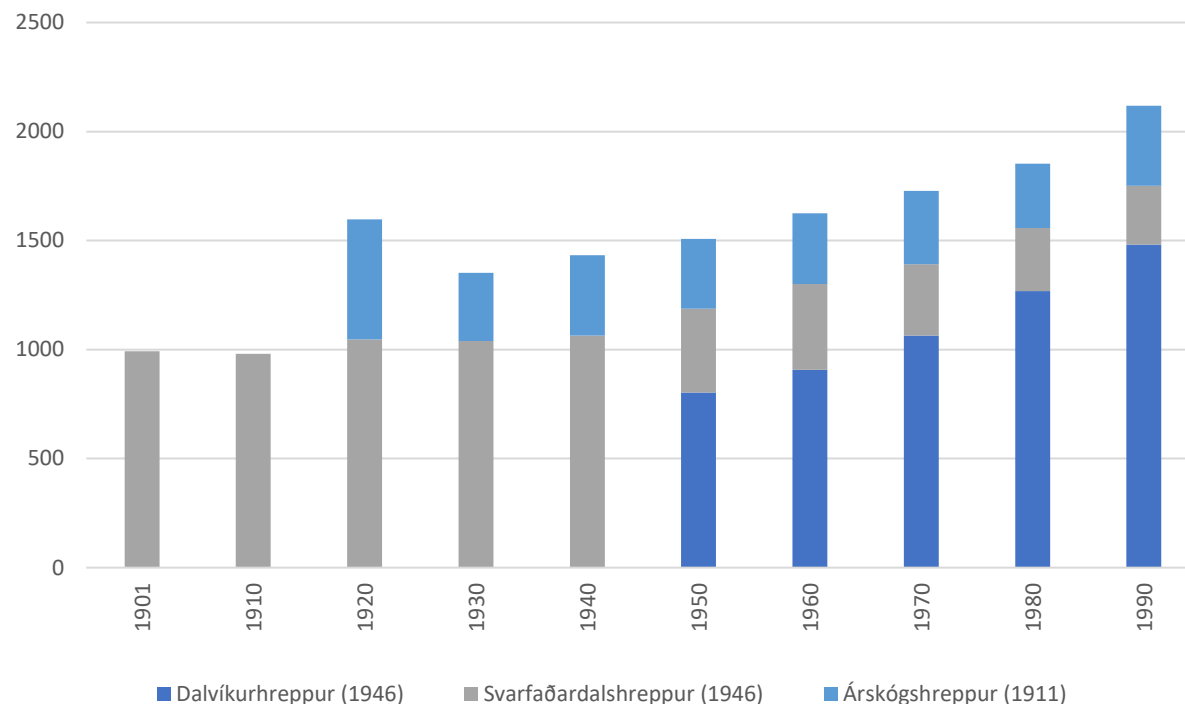
Skoðuð var þróun íbúafjölda sveitarfélagsins í gegnum árin ásamt mannfjöldaspám. Einnig var skoðað nær- og fjærumhverfi til viðmiðunar.

Tölurnar veita upplýsingar sem hægt er að nota sem forsendur fyrir frekari uppbyggingu og þróun í sveitarfélaginu.

2.3.1. Þróunin fyrir 2000

Byggð þróaðist hratt á Dalvík. Fólk bjó fyrst um sinn inn í dalnum, áður en það færði sig nær sjónum til Dalvíkur þegar sjósókn varð vinsælli. Árið 1910 var íbúafjöldi í Svarfaðardal 981, áratugi seinna voru íbúarnir orðnir 1046 og þar af 466 íbúar í þéttbýli Dalvíkur. Árið 1946 skiptust svæðin í tvennt og til varð Svarfaðardalshreppur og Dalvíkurhreppur, þá voru íbúar Dalvíkur orðnir 907 og íbúar Svarfaðardalshrepps 394. Íbúum Dalvíkurhrepps hélt áfram að fjölga á meðan íbúum Svarfaðardalshrepps fækkaði.

Árskógshreppur var fámennnt sveitarfélag, þar bjuggu 551 íbúar árið 1920 en 368 árið 1990 og hefur íbúum þéttbýlisins farið fækkandi síðan.

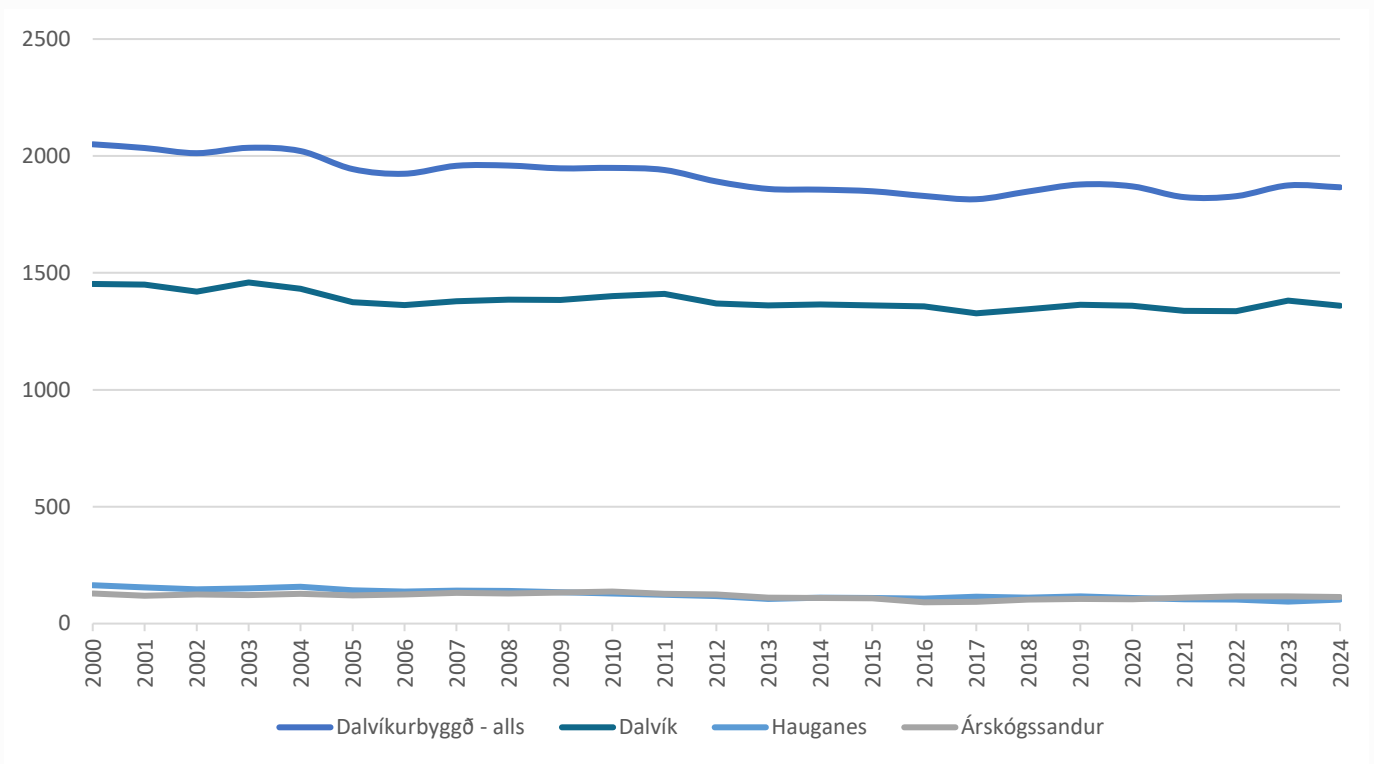
Mynd 2.5 Íbúafjöldi Dalvíkurbyggðar til ársins 1990. Byggt á gögnum frá Hagstofu Íslands

2.3.2. Þróunin frá 2000

Árið 2000 voru íbúar sveitarfélagsins 2050 talsins og hafa þeir aldrei verið jafn margir og þegar sveitarfélögin þrjú sameinuðust árið 1998. Íbúum hefur farið fækkandi síðan og voru fæstir árið 2017, 1831 talsins.

Íbúum hefur almennt fækkað í sveitarfélaginu, minnst á Árskógssandi, þar voru íbúar 128 árið 2000 en árið 2023 eru þeir 121. Mest hefur þeim fækkað á Hauganesi en þar voru íbúar 164 árið 2000 en aðeins 96 árið 2023 eða 41% fækkun.

Á Dalvík voru 1450 íbúar árið 2000 en 1404 árið 2023. En 73% íbúa sveitarfélagsins búa í þéttbýli Dalvíkur. Fyrir utan þéttbýlin búa 285 íbúar víðsvegar um sveitir Dalvíkurbyggðar. Árið 2023 voru íbúar sveitarfélagsins samtals 1870. Íbúar sveitarfélagsins voru því 144 færri en árið 2000.⁵¹

Mynd 2.6 Íbúafjöldi Dalvíkurbyggðar til ársins 2024, eftir þéttbýlum. Byggt á gögnum frá Hagstofu Íslands

⁵¹ [Mannfjöldi eftir kyni, aldri og sveitarfélögum 1998-2024](#)

2.3.3. Þróun íbúafjölda á svæðisvísu

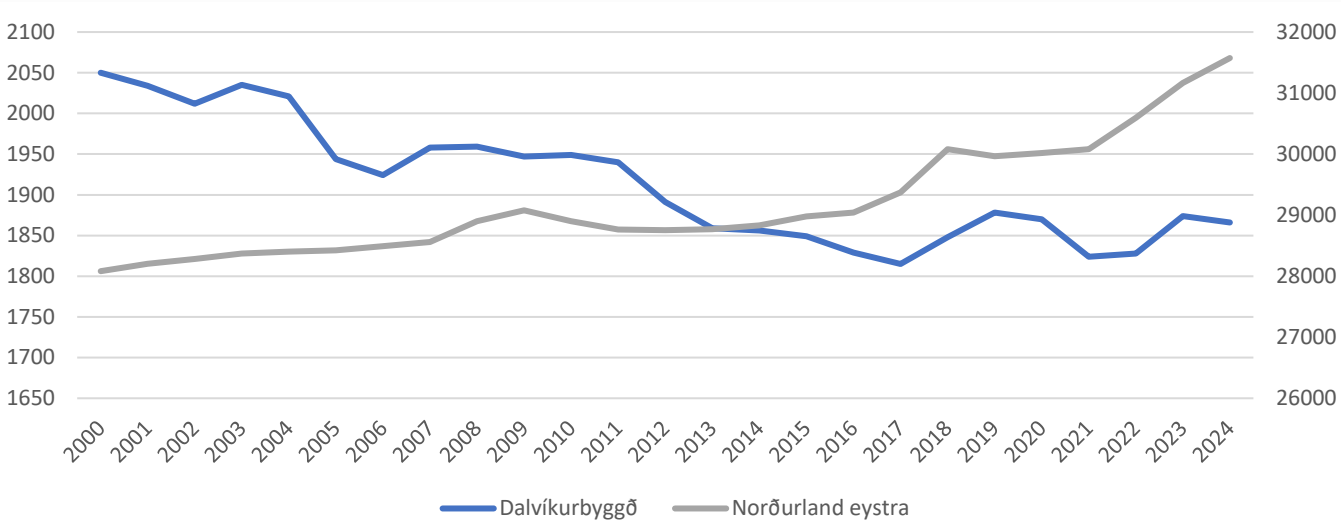
Sé þróunin borin saman við þróun íbúafjölda á Norðurlandi eystra má sjá tvær andstæður. Þróunin á Norðurlandi eystra er jákvæð, þar sem að greinileg fjölgun er á íbúum, annað en í Dalvíkurbyggð þar sem að íbúum fer minnkandi.

Sjá má að bæði í Dalvíkurbyggð og á Norðurlandi eystra er augljós fjölgun íbúa árunum 2006 til 2008 og á árunum 2017 til 2019.⁵²

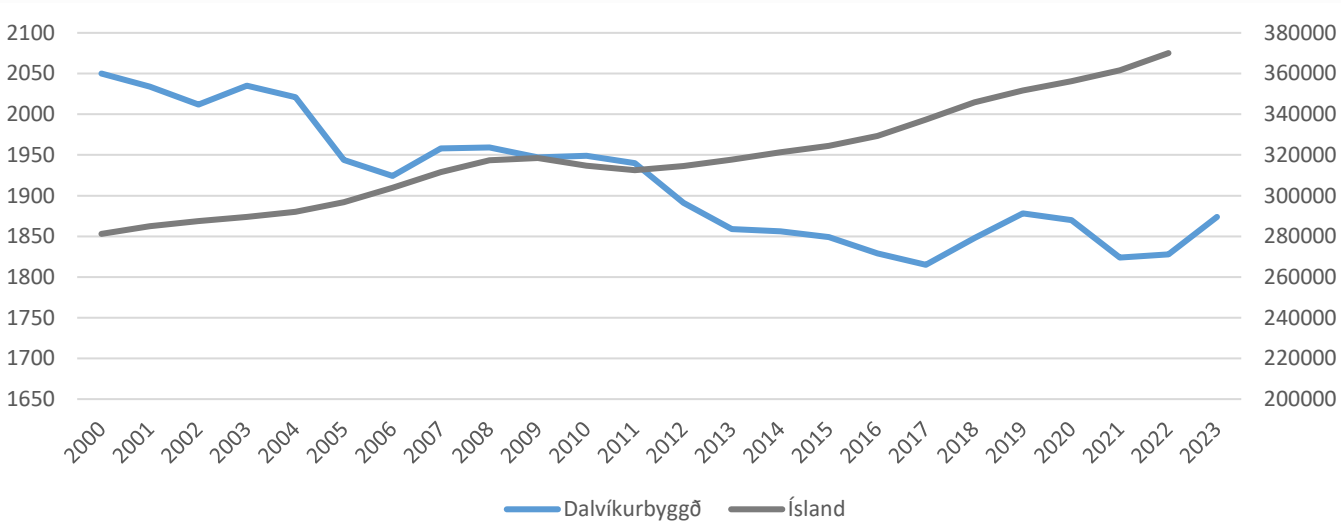
Þróun íbúafjölda í sveitarfélaginu er því ekki í takt við landshlutann. Á árunum 2000-2023 hefur íbúum á Norðurlandi Eystra fjölgað úr 28.082 í 31.792 og hafa íbúar landshlutans aldrei verið fleiri. Árið 2000 voru Dalvíkurbúar 7,3% af íbúum Norðurlands eystra en eru í dag 6%.

Mest fjölgun hefur orðið á Akureyri og í sveitarfélögunum næst Akureyri, í öllum öðrum sveitarfélögum fer íbúum fækkandi.⁵³

Sama á við á landsvísu, frá aldamótum hefur Íslendingum fjölgað en íbúum Dalvíkurbyggðar fækkað hægt og bitandi. Árið 2000 voru íbúar Dalvíkurbyggðar 0,73% af íbúum landsins en nú 0,49%. Íslendingum hefur fjölgað um 39% á meðan Dalvíkingum hefur fækkað um 7%.

Mynd 2.7 Þróun íbúafjölda á svæðisvísu. Byggt á gögnum frá Hagstofu Íslands

Mynd 2.8 Þróun íbúafjölda á landsvísu. Byggt á gögnum frá Hagstofu Íslands

⁵² [Mannfjöldi eftir landshlutum, kyni og aldri 1. Janúar 1998-2024](#)

⁵³ (Bygðastofnun, 2020)

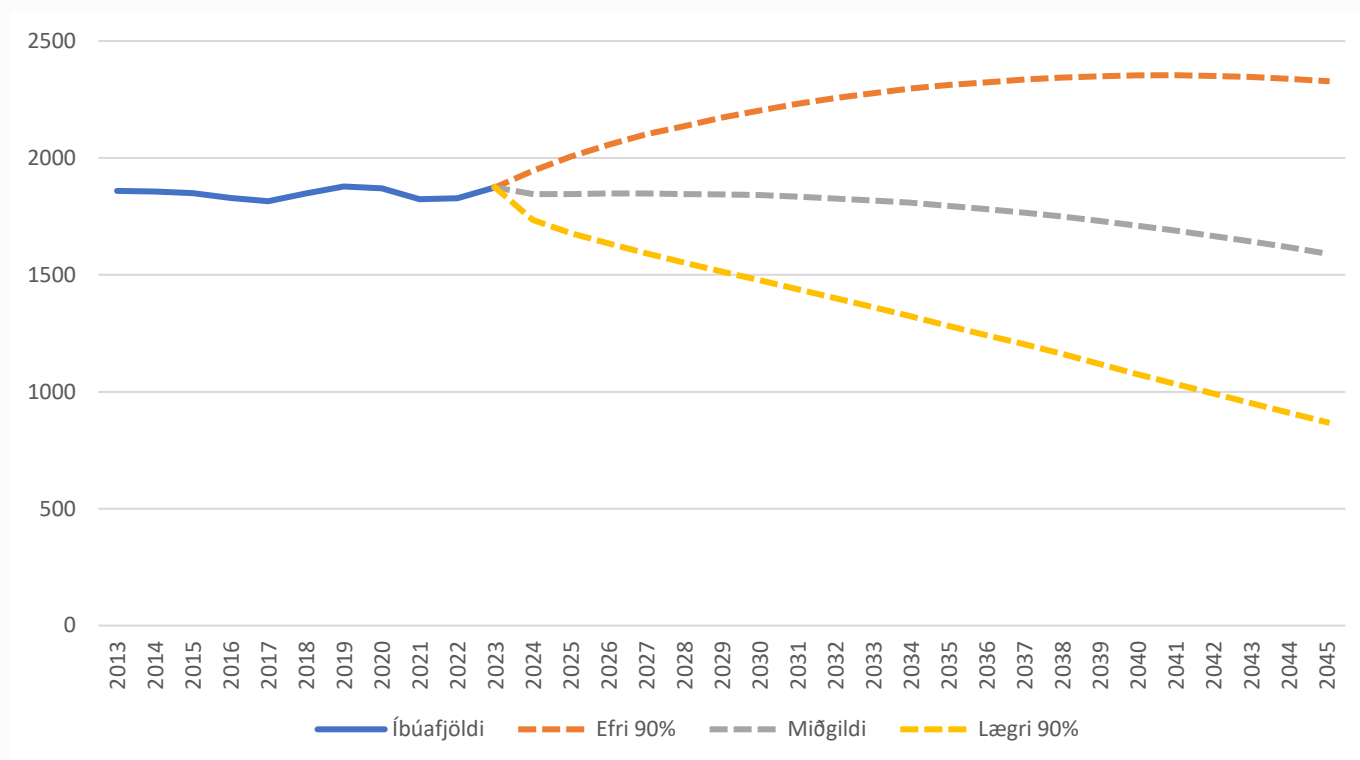
2.3.4. Íbúaspá

Samkvæmt húsnæðisáætlun Dalvíkurbyggðar 2024 mun íbúum sveitarfélagsins fjölga á næstu 10 árum miðað við lág-, mið- og háspá.

Lágspá og miðspá eru samkvæmt þessu eins, en samkvæmt þeim myndi íbúafjöldi sveitarfélagsins telja 1.930 íbúa árið 2033. Samkvæmt háspá yrðu íbúar sveitarfélagsins samtals 2.020 árið 2033, en samkvæmt spánni má sjá mikið stökk í fjölda á árunum 2032-2033. Lengra nær spáin ekki.⁵⁴

Samkvæmt mannfjöldaspá Byggðastofnunar 2023-2074 helst íbúafjöldi nokkuð óbreyttur næstu fimm árin (miðgildi) eða um 1.845 íbúar. Síðan fari íbúum smám saman fækkandi og árið 2045 verði íbúar samtals 1.591. Sé horft til efri 90% marka spárinnar þá mun íbúum fara fjölgandi allt til ársins 2041, eða 2.354 íbúar, en fari síðan fækkandi. Í lægri mörkum er íbúum að fækka allt tímabilið, fari úr 1.946 íbúum niður í 870 íbúa árið 2045.⁵⁵

Byggðastofnun setur fyrirvara á spá sína, sem byggir á nálgun sem er kölluð „að fram haldi sem horfir“. Spáin getur gefið þokkalega mynd af mannfjöldapróun til skemmri tíma, t.d. 15 ára, en taka verður niðurstöðum til lengri tíma með fyrirvara.

Mynd 2.9 Spá um íbúafjölda í Dalvíkurbyggð til ársins 2045, byggt á íbúaspá Byggðastofnunar 2023-2074

⁵⁴ Húsnæðis- og mannvirkjastofnun, 2024

⁵⁵ (Einar Örn Hreinsson desember 2023)

2.4. Samsetning íbúa

2.4.1. Aldurs- og kynjaskipting

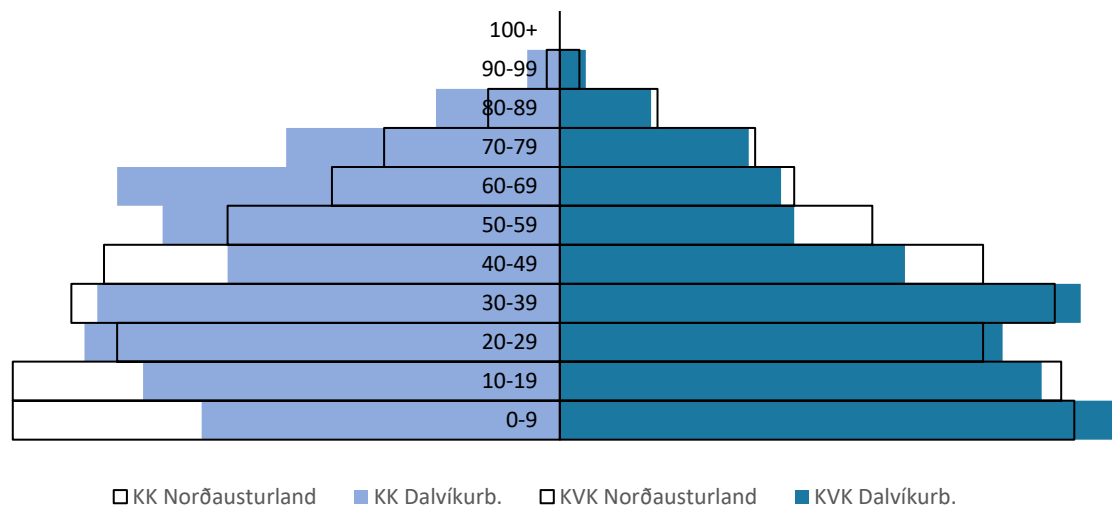
Fólksfjöldapíramídi eða aldurspíramídi, sýnir á myndrænan hátt hvernig íbúar í sveitarfélaginu skiptast eftir aldurshópum og tvískiptingu kynja.

Mikil breyting hefur orðið á aldursdreifingu sveitarfélagsins á þessu tímabili ásamt því er áhugavert að sjá hve gríðarlega mikill munur er á milli kynja.

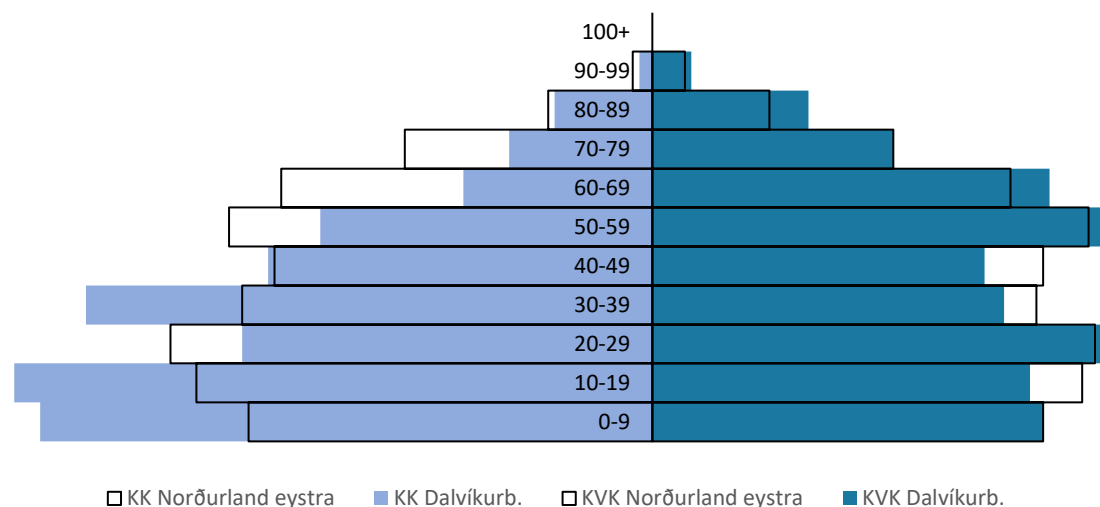
Yngri karlmönnum hefur fjölgað töluvert, en körlum upp úr 50 ára fækkað. Aldursdreifing kvenna breyttist einnig mikið á tímabilinu, aldursdreifing þeirra er töluvert jafnari árið 2020.

Aldursdreifing í Dalvíkurbyggð er ólík aldursdreifingu Norðurlands eystra. Aldursdreifing landshlutans og sveitarfélagsins er líkari hjá konum en körlum, bæði árið 2000 og árið 2020.^{56 57}

2000

2020

Mynd 2.10 Hlutfallsleg aldurs- og kynjaskipting í Dalvíkurbyggð árin 2000 og 2020. Byggt á gögnum frá Byggðastofnun.

⁵⁶ Mannfjöldi eftir landshlutum, kyni og aldri 1. Janúar 1998-2024

⁵⁷ Íbúafjöldi sveitarfélaga og byggðakjarna

2.4.2. Þjóðerni

Árið 2000 voru íbúar með erlendan uppruna 3,5% af heildarfjölda íbúa sveitarfélagsins, en fjölgaði í 17% árið 2023. Erlendum ríkisborgurum hefur farið fjölgandi á landinu öllu síðustu árin.

Hlutfall erlendra ríkisborgara hefur verið lægra á Norðurlandi eystra en á landsvísu. Hlutfall erlendra ríkisborgara í Dalvíkurbyggð fylgir hlutfalli á landsvísu og er þ.a.l. töluvert hærra en á Norðurlandi eystra.⁵⁸

	2000	2023
DALVÍK	3,5%	17%
NORÐURLAND EYSTRÁ	1,8%	11,1%
ÍSLAND	3%	18,4%

2.4.3. Fjölskyldugerðir

Hagstofa skoðar hvernig íbúafjöldi sveitarfélaga raðast niður í fjölskyldugerðir. Þar eru fjölskyldugerðir flokkaðar í hjónabönd og óvígða sambúð (hér skilgreint sem pör), með og án barna, einstaklinga og einstæða foreldra.

Sjá má hvernig fjölskyldugerðir hafa greinilega breyst á tímabilinu. Sjá má að fólki án barna hefur fjölgað hlutfallslega og eru fjölskyldugerðir án barna orðnar fleiri en þær með börnum. Árið 2000 voru fjölskyldugerðir án barna 43% en árið 2023 56%.⁵⁹

	Árið 2000		Árið 2023	
	Dalvíkurbyggð	Ísland	Dalvíkurbyggð	Ísland
EINSTAKLINGUR ÁN BARNNA	24%	28%	30%	35%
HJÓN/PAR ÁN BARNNA	19%	19%	26%	21%
HJÓN/PAR MEÐ BÖRNUM	50%	44%	38%	36%
EINSTAKLINGUR MEÐ BÖRN	7%	9%	6%	8%

Tafla 2.1 Fjölskyldugerðir í Dalvíkurbyggð og á landsvísu. Byggt á gögnum frá Hagstofu Íslands.

⁵⁸ [Íbúar svæða eftir ríkisfangi](#)

⁵⁹ [Kjarnafjölskyldur eftir sveitarfélögum og fjölskyldugerð 1998-2023](#)

2.5. Atvinnulíf

Atvinnulífið er gott í Dalvíkurbyggð en talið frekar einsleitt og er því mikilvægt að auka fjölbreytni. Unnið er að því að styrkja frumkvöðlastarf m.a. með styrkjum frá Uppbyggingarsjóði Norðurlands. Einnig stofnaði Samherji hf. félagið Drifta EA árið 2023 sem var ætlað til að byggja upp frumkvöðla- og nýsköpunarstarf í Eyjafirði.⁶⁰

Samkvæmt Hagstofu Íslands voru 1019 einstaklingar starfandi í sveitarfélaginu árið 2022. Á tímabilinu 2005 til 2022, voru flestir starfandi í sveitarfélaginu árið 2006 eða 1080 einstaklingar, en árið 2021 voru þeir fæstir eða 975 talsins. Lítið er þó um atvinnuleysi í sveitarfélaginu.

Samkvæmt gögnum frá Hagstofu Íslands er atvinnualdur 16-74 ára og eru 998 af þeim 1019 einstaklingum sem eru starfandi í Dalvík á aldrinum 16-74 ára. Sem eru 98% allra starfandi íbúa sveitarfélagsins.⁶¹

Tafla 2.2 sýnir hlutfall launþega eftir atvinnugreinum. Upplýsingar samkvæmt Hagstofu Íslands gefa til kynna að sjávarútvegur er stærsta atvinnugreinin í sveitarfélaginu, fiskveiðar og -vinnsla skila 34,2% tekna sveitarfélagsins. En greinin hefur þó farið minnkandi, þar sem að 46,6% tekna sveitarfélagsins komu frá sjávarútveginum árið 2010. Tekjur opinberra starfa hafa vaxið töluvert með árunum og eru næst stærsta atvinnugreinin.

Dreifing tekna sveitarfélagsins eru áþekkar öðrum landshlutum, sjá má hvernig opinberum störfum fer fjölgandi og landbúnaður fer minnkandi. Tekjur sem koma frá sjávarútveginum eru enn þá stórt hlutfall tekna en hefur þó farið minnkandi. Að vísu er vöntun á störfum fyrir langskólagengið fólk í sveitarfélaginu, líkt og sérfræði-, vísinda- og tæknileg starfsemi ásamt upplýsinga og fjarskipta starfsemi.

	2010	2022
Landbúnaður og skógrækt	1,4%	1,2%
Fiskveiðar	26,2%	14,6%
Fiskeldi	0,3%	0,0%
Framleiðsla (án fiskvinnslu)	9,4%	10,9%
Fiskvinnsla	20,4%	19,6%
Veitustarfsemi	0,5%	0,5%
Byggingastarfsemi	4,8%	5,0%
Verslun og viðgerðir á ökutækjum	5,2%	4,5%
Flutningur og geymsla	2,3%	3,8%
Gististaðir og veitingarekstur	1,8%	1,8%
Upplýsingar og fjarskipti	0,2%	0,3%
Fjármálastarfsemi og sérhæfð þjónusta	3,2%	5,5%
Sérfræði-, vísinda- og tæknileg starfsemi	0,7%	2,6%
Opinber störf	21,8%	28,3%
Önnur starfsemi	1,6%	1,3%

Tafla 2.2 Hlutdeild greina í atvinnutekjum ⁶²

⁶⁰ [Húsnæðis- og mannvirkjastofnun, 2024. Húsnæðisáætlun](#)

⁶¹ [Fjöldi starfandi með lögheimili á Íslandi samkvæmt skrár eftir árum, kyni, aldri, bakgrunni og búsetu 2005-2023](#)

⁶² [Byggðastofnun, 2023. Tekjur einstaklinga eftir svæðum 2008-2022](#)

2.5.1. Landbúnaður

Landbúnaður hefur verið undirstaða byggðar í Dalvíkurbyggð frá upphafi. Umfang greinarinnar hefur þó dregist saman í sveitarfélaginu, en landbúnaður og skógrækt skilaði aðeins 1,2% af heildartekjum sveitarfélagsins árið 2022.

Býlum hefur fækkað en framleiðsla hefur á sama tíma aukist. Með breyttum aðstæðum og bættum samgöngum hefur búsetumynstur sveita breyst mikið. Fólk býr um allt láglendi sveitarfélagsins og stundar landbúnað. Mörg fyrirtæki sveitarfélagsins þjónusta landbúnaðinn og kaupa bændur þjónustu og vörur af sveitarfélaginu. Eyjarfjarðarsvæðið nýtur góðs af landbúnaðinum sem hefur skapað störf og tekjur í gegnum tíðina.

Gríðarlegar kostnaðar- og vaxtahækkanir hafa reynst bændum erfiðar og má sjá brest í afkomu í flestum greinum landbúnaðarins.

Árið 2024 voru 26 sauðfjárbú í sveitarfélaginu og 19 nautgripabú. Flestir bændur stunda fjárbúskap og er mjólkurframleiðsla aðal afurð landbúnaðar sveitarfélagsins. Ásamt því eru rekin loðdýra- og kjúklingabú á svæðinu. Hestamennska er einnig stunduð af krafti, bæði meðal bænda og bæjarbúa, en í Dalvíkurbyggð er að finna eitt stærsta hesthús landsins og er þar hestfélagið Hringur starfrækt.

Tvær réttir er að finna í sveitarfélaginu, Tungurétt í Svarfaðardal og önnur við Þorvaldsdalsá.

Ýmis matvælaframleiðsla er starfrækt í Dalvíkurbyggð þar má t.d. nefna fiskframleiðslu, bruggsmiðju og grænmetisræktun.

2.5.2. Sjávarútvegur

Undirstaða búsetu og atvinnulífs í þéttbýlum Dalvíkurbyggðar er útgerð og fiskvinnsla. Árið 1906 komu fyrstu vélbátarnir til Dalvíkur og óx bærinn hratt í kjölfarið. Lengi voru aðeins viðarbryggjur og önnur minni mannvirki tengd smábátum þar sem að erfitt reyndist að fá höfn á Dalvík. Í dag er Dalvíkurhöfn stór fiski- og vöruhöfn þar sem ýmis fyrirtæki eru staðsett. Þar á meðal er nýtt fiskvinnsluhús Samherja, þar sem hátækni er í fyrirrími og þykir húsið með þeim flottari á landinu. Samherji hf. er stærsta útgerð sveitarfélagsins.

Samkvæmt tölum Hagstofu var þvilíkur vöxtur í afla Dalvíkurhafnar á árunum 2014-2018 en hefur aftur farið minnkandi. Afliinn er langmestur í Dalvíkurhöfn og minnstur á Hauganesi.⁶³

Á Hauganesi hefur sjávarútvegurinn þróast út í ferðaþjónustu með saltfiskveitingastað.

Fiskidagurinn mikli var fjölskylduhátíð þar sem hefðin var að bjóða upp á hina ýmsu fiskrétti og kom fólk alls staðar frá að heimsækja þessa fjölsóttu fjölskylduhátíð. Hátíðin var haldin á Dalvík 2001 til 2023 en ákveðið var að leggja hátíðina af.

2.5.3. Iðnaður

Iðnaður annar en fiskvinnsla er nokkur í sveitarfélaginu. Eitt stærsta fyrirtæki sveitarfélagsins er Sæplast sem hefur starfað á Dalvík frá árinu 1984 og framleiðir vörur úr plasti. Nokkuð er um verkstæði í Dalvíkurbyggð, þar eru meðal annars bifreiða-, véla-, tré- og rafmagnsverkstæði ásamt því er Steypustöð á Dalvík. Áætlanir eru um seiðaeldisstöð á Árskógssandi.

2.5.4. Þjónusta á vegum sveitarfélagsins

Árið 2022 voru 61 ríkisstarf í Dalvíkurbyggð, samtals 3,2% af íbúum sveitarfélagsins.

Á norðurlandi eystra voru 2284 stöðugildi ríkisstörf og 76,9% þeirra á Akureyri.

Á landsvísu eru samtals 27.628 ríkisstörf og eru 70,2% þeirra á höfuðborgarsvæðinu. Í öllum þessum tilfellum eru konur í meirihluta.⁶⁴

2.5.4.1. Fræðslustarfsemi

Þrír leik- og grunnskólar eru í sveitarfélaginu og eru þeir grænfána skólar. Leikskólinn krílakot og grunnskólinn Dalvíkurskóli eru staðsettir á Dalvík. Árskógarskóli er síðan leik- og grunnskóli staðsettur á Árskógi, þar sem að leikskólinn Leikbær og Árskógarskóli sameinuðust árið 2012. Í Dalvíkurskóla er kennt frá 1.-10. bekk en í Árskógarskóla 1.-7. bekk.⁶⁵

Bókasafn Dalvíkurbyggðar er staðsett í Bergi menningarhúsi. Tónlistarskólinn á Tröllaskaga er einnig starfræktur á Dalvík. Tónlistarskólinn var

⁶³ [Mælaborð Fiskistofu](#)

⁶⁴ [Bygðastofnun, 2023. Stöðugildi á vegum ríkisins](#)

⁶⁵ [Menntun – Dalvíkurbyggð.is](#)

stofnaður 2016 og er samrekin af Dalvíkurbyggð og Fjallabyggð. Tónlistanámið fer fram í Víkurröst Dalvík og í Árskógarskóla en einnig í Fjallabyggð.⁶⁶

Víkurröst er frístundahús sveitarfélagsins og ásamt tónlistaskólanum er þar félagsmiðstöð sveitarfélagsins og námsver Símei (Símenntunarstöð Eyjafjarðar).

2.5.4.2. Heilbrigðis- og félagsþjónusta

Heilsugæsla Dalvíkur er starfrækt af Heilbrigðisstofnun Norðurlands (HSN). Heilsugæslan er staðsett á Hólavegi 6 og þar starfa lækni og hjúkrunarfræðingur, ásamt því er starfrækt tannlæknastofa á heilsugæslunni.

Skólahjúkrunarfræðingur starfar í báðum grunnskólum sveitarfélagsins, á vegum HSN.

Iðju- og þroskajálfar starfa fyrir sveitarfélagið í skólunum og við félagsþjónustuna.

2.5.4.2.1. Hjúkrunarheimilið Dalbær

Hjúkrunarheimilið Dalbær stendur við Kirkjuveg. Þar er einnig boðið upp á dagvist og starfrækt félagsstarf fyrir aldraða sem og öryrkja. Þar vinna hjúkrunarfræðingar, iðjubjálfari og almennir starfsmenn.⁶⁷

2.5.4.2.2. Félagsþjónusta

Félagsmálaráð fer með málefni félagsþjónustunnar í umboði sveitarstjórnar. Markmið félagsþjónustu Dalvíkurbyggðar er að tryggja fjárhagslegt og félagslegt öryggi íbúa og stuðla að velferð á grundvelli samhjalpar.

Sveitarfélagið býður upp á margvíslega félagslega þjónustu fyrir íbúa sína, og á Dalvíkurbyggð t.d. íbúðir ætlaðar félagsþjónustunni. Veitt er mismunandi þjónusta bæði börnum og fullorðnum, inn á heimilum sem og úti í samfélaginu.⁶⁸

2.5.4.3. Opinber stjórnsýsla

Skrifstofur Dalvíkurbyggðar eru staðsettar í Ráðhúsi Dalvíkur.

Útibú Landsbankans á Dalvík er einnig staðsett í Ráðhúsinu.

2.5.4.4. Neyðarþjónusta

Lögreglustöðin á Dalvík er staðsett á Gunnarsbraut 6. Dalvíkurbyggð er í umdæmi Norðurlands eystra sem hefur aðsetur á Akureyri. Umdæmið er eitt það stærsta á Íslandi en hefur aðeins fjórar stöðvar fyrir utan Akureyri. Að meðtalinni Dalvíkurbyggð eru lögreglustöðvar umdæmisins á Húsavík, í Fjallabyggð og á Þórshöfn.

Slökkvilið Dalvíkur er í sama húsnæði og Lögreglan og starfa þar 19 slökkviliðsmenn. Þjónustusvæði slökkviliðsins er Dalvíkurbyggð ásamt jarðgangna í Ólafsfjarðarmúla en slökkviliðið er í samstarfi við önnur slökkvilið í Eyjafirði.

Björgunarsveit Dalvíkur er staðsett á Gunnarsbraut 4 þar sem að fólk á öllum aldri hittist einu sinni í viku til þess að sinna starfinu. Björgunarsveitin er vel búin ýmsum tækjum og búnaði, með öflugan og reyndan mannskap. Samstarf er gott milli sveitarfélagsins og björgunarsveitarinnar og hefur

Dalvíkurbyggð styrkt björgunarsveitina frá árinu 2009 þegar tvær björgunarsveitir sveitarfélagsins sameinuðust, Björgunarsveit Árskógsstrandar og Dalvíkur.⁶⁹

2.5.5. Ferðapjónusta

Ferðapjónustan hefur vaxið gríðarlega síðustu ár og er orðin ein af stærstu atvinnugreinum landsins, þar sem að 12,5% landsmanna starfa við greinina.

Covid-19 faraldurinn setti strík í reikninginn árin 2020 og 2021. Ferðapjónustan er að ná sér aftur á strík og var sumarið 2023 næstfjölmennasta ferðamannasumarið frá upphafi. Árið 2018 var stærsta ferðamannasumarið, en sumarið 2023 náði 98% fjölda ársins 2018.

48% ferðamanna allra heimsóttu norðurlandið sumarið 2023, 36% þeirra gistu á norðurlandi og var herbergjanýting þeirra um 80%.⁷⁰

Ferðapjónustan hefur farið hratt vaxandi í Dalvíkurbyggð líkt og á öllu landinu. Sveitarfélagið býður upp á mismunandi þjónustu fyrir ferðamenn. Gistingu er að finna bæði á Dalvík og Árskógssandi en einnig víða um dreifbýlið, þar sem algengt er að bændur breyti býlum sínum í gististaði. Allskonar afþreying er í boði líkt og hvalaskoðun, heitir pottar við sjóinn, björböð, golf, hestaferðir, skíði og eru gönguferðir vinsælar þar sem að náttúran er eitt helsta einkenni sveitarfélagsins.

Björböðin eru nýjung í sveitarfélaginu og opnuðu árið 2017 á Árskógssandi. Böðin eru sennilegast

⁶⁶ Skólanámsskrá tónlistarskólans á Tröllaskaga 2023-2024

⁶⁷ Dalbær – Dalvíkurbyggð.is

⁶⁸ Félagsmálasvið – Dalvíkurbyggð.is

⁶⁹ Sameining tveggja björgunarsveita – Dalvíkurbyggð.is

⁷⁰ Ferðapjónusta í tölum – sumar 2023

vinsælasti ferðamannastaðurinn í sveitarfélaginu og hafa vakið mikla lukku.

Siglt er frá Dalvíkurhöfn til Grímseyjar og frá Árskógssandi til Hríseyjar.⁷¹

2.6. Landnotkun og auðlindir

Sveitarfélagið er um 600 km² að stærð. Samkvæmt Aðalskipulagi Dalvíkurbyggðar 2008-2020 var stærstur hluti landsins flokkaður sem óbyggt svæði eða 73,4%. Næst á eftir er landbúnaðarsvæði, sem þekur 24,7% landsins. Telja þessir tveir flokkar því 98% alls lands og allir aðrir flokkar aðeins 2%.

Landnotkunarflokkur	Stærð (ha)	Hlutfall (%)
Óbyggt svæði	43.893	73,4
Landbúnaðarsvæði	14.785	24,7
Opin svæði	545	0,9
Fristundabyggð	214	0,4
Iðnaðarsvæði	155	0,2
Íbúðarbyggð	105	0,2
Annað	108	0,2
Samtals	59.805	100

2.6.1. Efnistaka

Nokkuð er um námur í sveitarfélaginu og eru flestar þeirra í Svarfaðardal.

Tvær efnisnámur eru staðsettar inn á mörkum Friðlands Svarfdæla, en samkvæmt friðlýsingaskilmálum er óheimilt að opna nýjar námur í friðlandinu. Stefnt er að því að malarnámi

ljúki í friðlandinu og Dalvíkurbyggð gangi frá námunum.⁷²

Talsvert efni hefur verið tekið úr áreyrum Svarfaðardalsár og Skiðadalsár. Þar eru efnistökmöguleikar taldir góðir þar sem að efnið endurnýjar sig og fyllist aftur vegna framburðar. Áður en efnistaka fer fram skal þó skoða ítarlega þau áhrif sem efnistaka úr ám sveitarfélagsins kann að hafa á lífríki og vistgæði þeirra, ásamt áhrifum á landeigendur. Skoða skal möguleika á efnistöku annarsstaðar en í ám ef möguleiki gefst, til þess að koma í veg fyrir neikvæð áhrif.

2.6.2. Sorphirða og flokkun

Á hverju heimili er sorpi flokkað í almennt, lífrænt og endurvinnanlegt. Terra ehf. sér um sorphirðu í Dalvíkurbyggð.

Öðru sorpi er fargað í Endurvinnslustöð Dalvíkurbyggðar sem er staðsett við Sandskeið, en Gámapjónustan sér um rekstur hennar. Í endurvinnslustöðinni er tekið á móti sorpi sem er síðan sent áfram á aðra staði, þar sem það er unnið frekar til að lágmarka úrgang til urðunar.

Blandaður og óvirkur úrgangur sem kemur frá Dalvíkurbyggð er sendur í Stekkjarvík þar sem hann er urðaður. Lífrænn úrgangur frá sveitarfélaginu er sendur í Moltu í Eyjafirði þar sem hann er jarðgerður.

Baggplastir er einnig safnað og er það hirt einu sinni í mánuði fyrir utan júlí og ágúst.⁷³

Flokkun Eyjafjarðar ehf. gerði svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs á Norðurlandi 2023-2036 þar sem að markmiðið er að draga markvisst úr myndun úrgangs og auka endurnotkun og endurnýtingu. Þar koma fram upplýsingar um stöðu úrgangsmála og aðgerðir til að bæta endurnotkun, endurnýtingu og förgun.⁷⁴

2.6.3. Skógrækt

Nokkuð er um skógrækt í láglandi sveitarfélagsins. Nyttja-, skjól- og útivistarskógar eru víða á svæðinu. Bændur hafa víða ræktað skóg á landi sínu, einnig er að finna skóga í landi sveitarfélagsins en lítið er um skóg í kringum þéttbýli sveitarfélagsins. Nokkur skógræktarfélag sjá um skóga í Dalvíkurbyggð.

2.6.4. Hlunnindi jarða

Hlunnindi jarða eru af ýmsu tagi og hafa fylgt sumum jörðum langt aftur í tímann, þetta getur sem dæmi verið dúntekja, reki, lax- og silungaveiði, skógur eða beitarland.

2.6.5. Flokkun landbúnaðarlands

Gert er ráð fyrir að sérhvert sveitarfélag flokki allt ræktanlegt land innan síns lögsagnarumdæmis. Með áherslu á að flokka land sem nýtist til ræktunar á matvælum og fóðri.

Í fyrra aðalskipulagi var landbúnaðarland flokkað í tvo flokka. L1: nánast allt svæði undir 300 m og L2: afmörkuð í grófum dráttum eftir núverandi ræktarlandi.

⁷¹ Dalvík – einstök upplifun

⁷² (Umhverfisstofnun, 2021)

⁷³ Endurvinnslustöð – Dalvíkurbyggð.is

⁷⁴ (Stefán Gíslason, 2023)

Fyrir nýtt aðalskipulag var landbúnaðarland flokka upp á nýtt í samræmi við leiðbeiningar Atvinnu- og nýsköpunarráðuneytisins (2021). Markmiðið er að vernda gott ræktunarland, tryggja fæðuöryggi og stuðla að sjálfbærri nýtingu lands.

Grunnpættir flokkunar

Við kortlagningu eru þrír megin umhverfispættir notaðir:

- **Vistgerðir** – byggt á vistgerðarkorti Náttúrufræðistofnunar.
- **Hæð yfir sjávarmáli** – byggt á hæðarlínum Náttúrufræðistofnunar.
- **Landhalli** – byggt á landlíkani Náttúrufræðistofnunar.

Auk þess voru eftirfarandi gögn nýtt:

- Lítt raskað votlendi (Náttúrufræðistofnun).
- Ræktað land (HMS).
- Ræktað skóglendi og birkiskógar (Land og skógur).
- Ár og vötn (IS50-kort og vistgerðarkort).

Mat á ræktunargildi

Til að meta gæði lands til ræktunar var stuðst við einkunnir vistgerða samkvæmt mastersritgerð Guðrúnar Láru. Einkunnirnar liggja til grundvallar flokkuninni.

Aðferð

1. Val á vistgerðum

Flákar með vistgerðum sem hafa einkunnir 7–

10 eru teknir til skoðunar. Vistgerðir sem eru útilokaðar til ræktunar eru undanskildar.

2. Flokkun eftir landhalla

Svæði eru flokkuð í:

- 0–4%
- 4–8%
- 8–12%
- 12%

3. Flokkun eftir hæð yfir sjávarmáli

- 0–100 m
- 100–200 m
- 200–300 m

4. Undanþegin svæði

- Náttúrulegt birkilendi og lítt raskað votlendi.
- Svæði ráðstafað í önnur not (a.m.k. 3 ha), t.d. skógrækt, þéttbýli, námur og frístundabyggðir.

Flokkar landbúnaðarlands

Samkvæmt leiðbeiningum ráðuneytisins eru svæði flokkuð í fjóra flokka:

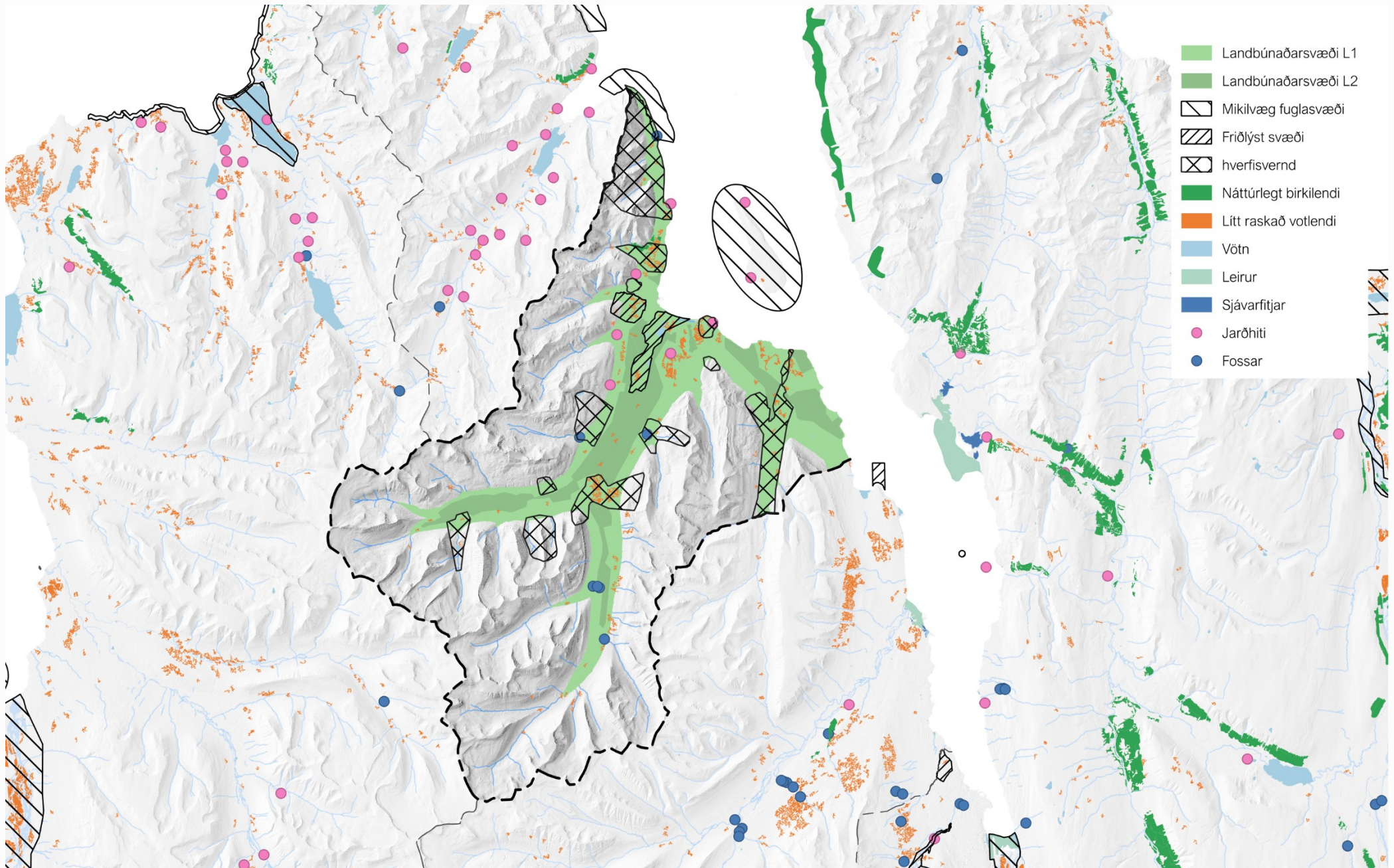
Flokkur	Skilgreining
I	Mjög gott ræktunarland – djúpur, næringarrikur jarðvegur, lítill halli (<4%), undir 100 m hæð.
II	Gott ræktunarland – góð jarðvegsdýpt, vel þurrt, halli <8%, undir 200 m hæð.

Flokkur	Skilgreining
III	Sæmilegt ræktunarland – lakari jarðvegur, halli <12%, undir 300 m hæð.
IV	Annað land/lélegt ræktunarland – ekki hentugt til akuryrkju, en getur hentað til beitar, skógræktar eða túna.

Framkvæmd flokkunar

- Fyrst eru skilgreind svæði í flokkum I og II.
- Næst eru tekin frá svæði sem eru illræktanleg eða útilokuð.
- Svæði sem eftir standa eru sett í flokk III.

Niðurstöður flokkunar landbúnaðarlands má sjá á skýrngarkorti A sem er fylgigagn aðalskipulagsins.

Mynd 2.10 Flokkun landbúnaðarlands samkvæmt Aðalskipulagi Dalvíkurbyggðar 2008-2020 ásamt verndarsvæðum.

2.6.6. Orkunýting

Gerð hefur verið frumathugun á möguleikum smávirkjana í sveitarfélaginu. og skoðuð sala á rafmagni inn á dreifikerfi þannig að sveitarfélagið gæti verið sjálft sér nægt um rafmagn.

Skortur er þó á staðbundnum gögnum um vatnafar og rennsli áa í sveitarfélaginu. Sveitarfélagið hefur ákveðið í kjölfarið að láta framkvæma rennismælingar í nokkrum vatnsföllum innan sveitarfélagsins.

Helstu áskoranir fyrir vatnsaflsvirkjanir í sveitarfélaginu er að í sumum tilfellum liggja virkjanakostir innan svæða sem njóta hverfisverndar í aðalskipulagi. Þá þarf að skoða framburð í ám þar sem það á við.

2.7. Samgöngur og veitur

2.7.1. Hafnir

Í Dalvíkurbyggð er að finna þrjár hafnir, eina í hverjum byggðarkjarna, en framkvæmdasvið heldur utan um Hafnasjóð Dalvíkurbyggðar sem á og rekur þessar hafnir.

2.7.1.1. Dalvíkurhöfn

Dalvíkurhöfn er stærsta höfn sveitarfélagsins, en þar er löng saga um sjóskap. Framkvæmdir á höfninni hófust árið 1939 og hefur verið mikil uppbygging á henni síðan þá. Nyrðri hafnargarðurinn var gerður árið 1939 og syðri garðurinn árið 1960. Síðan þá hafa bæst við

smábátahöfn og ferjuhöfn, en ferja fer frá Dalvík til Grímseyjar og Hríseyjar.

Árið 2019 var bætt nýrri viðlegu við höfnina, austurgarð, sem umbreytti höfninni ásamt því var fiskvinnsluhús Samherja byggt á höfninni. Höfnin er full búin og þar er fjölbreytt starfsemi tengd sjávarútvegi, vöruflutningi og ferðaþjónustu.⁷⁵

2.7.1.2. Árskógssandshöfn

Árskógssandshöfn er fiskihöfn sem var byggð árið 1987 og liggur hafnargarðurinn til norðurs ásamt minni ferjubryggju. Ferja fer frá Árskógssandshöfn til Hríseyjar.⁷⁶

2.7.1.3. Hauganeshöfn

Hauganeshöfn er lítil fiskihöfn þar sem að ferðaþjónusta er ríkjandi, en mesta umferðin um höfnina er vegna hvalskoðunarbáta. Hafnargarðurinn liggur til suðurs ásamt lítilli smábátahöfn.

2.7.2. Vegasamgöngur

Þjóðvegur nr. 82, eða Ólafsfjarðarvegur, liggur í gegnum Dalvíkurbyggð meðfram strandlengjunni. Frá Múlagöngum sem liggja frá Ólafsfirði, um Ólafsfjarðarveg til suðurs að Hörgársveit. Að Árskógssandi liggur Árskógssandsvegur og Hauganesvegur að Hauganesi, ekki er neinn vegur á milli þessa tveggja þéttbýliskjarna, en til eru hugmyndir um slíkan.

Inn Svarfaðardalinn liggur Svarfaðardalsvegur vestan megin og Skíðadalsvegur austan megin, þar er bundið slitlag þar til að dalurinn skiptist í

tvennt, þar er restin af leiðinni inn Svarfaðar- og Skíðadal malarvegur.

Strætó nr. 78 gengur um Dalvík, fer frá Akureyri til Siglufjarðar og stoppar á þjóðveginum bæði á Dalvík og við Árskógssand.⁷⁷

2.7.2.1. Jarðgöng

Múlagöng voru byggð árið 1990, 3,4 km að lengd og liggja í gegnum Ólafsfjarðarmúla. Göngin eru einbreið með mætingarútskotum og eru þau talin þola 1000 bíla umferð að meðaltali, en umferð um göngin er farin að nálgast þolmörkin. Frá árinu 2008 hefur umferð um Múlagöng aukist um 5% ár hvert. Göngin standast ekki nútímakröfur um öryggi auk þess liggur vegurinn um þekkt snjóflóðahættusvæði.

Vegagerðin gaf út jarðgangaáætlun árið 2023 þar sem ný 8,8 km löng göng, frá Karlsá að Burstabrekkudal í Ólafsfirði, eru til skoðunar. Leiðin myndi styttest um tæpa 4 km og væru göngin staðsett sunnar en syðsta gilið þar sem snjóflóð falla við Dalvík. Nýju göngin myndu því sneiða fram hjá snjóflóðasvæðinu við Upsaströnd.

Ný göng myndu hafa jákvæð áhrif á samfélagið, bæði með því að stytta vegalengdina en einnig gera þau öruggari og áreiðanlegri yfir vetrar tímenn. Ásamt því gætu göngin orðið varaleið þegar Öxnadalsheiði er lokuð.⁷⁸

2.7.2.2. Almenningsamgöngur

Sem stendur eru engar almenningsamgöngur innan þéttbýliskjarna Dalvíkurbyggðar. Hins vegar

⁷⁵ [Dalvíkurhöfn – Dalvíkurbyggð.is](#)

⁷⁶ [Árskógssandshöfn – Dalvíkurbyggð.is](#)

⁷⁷ [Mögulegar framkvæmdir í vegagerð á Norðurlandi eystra, 2021](#)

⁷⁸ [Jarðgangaáætlun. Tillaga að forgangsroðun jarðgangakosta, 2023](#)

keyrir strætó tvisvar á dag á milli Akureyrar og Siglufjarðar, með viðkomu í Dalvík. Með því skapast möguleiki á að tengja saman þéttbýliskjarnana í sveitarfélaginu með vistvænum og umhverfisvænum hætti.

2.7.3. Flugsamgöngur

Engar flugsamgöngur eru í Dalvíkurbyggð, hvorki flugvöllur né landingastaður. Næsti flugvöllur við Dalvíkurbyggð er Akureyrarflugvöllur.

Frá Akureyri er flogið til Reykjavíkur, Vopnafjarðar um Þórshöfn og til Grímseyjar. Ásamt því eru þrjú flugfélög að fljúga erlendis frá Akureyri.

Einnig er flugvöllur á Siglufirði sem er notaður fyrir sjúkraflug og sjónflug, þar er ekki skipulagt flug.

Loftbrú var kynnt með fyrstu flugstefnu Íslands, sem kynnt var samhliða [samgönguáætlun 2020-2034](#). Markmið stefnunnar er m.a. að efla innanlandsflug með því að bjóða íbúum á landsbyggðinni sem búa fjarri höfuðborginni kost á lægri flugfargjöldum til borgarinnar. Markmiðið með Loftbrú er að bæta aðgengi íbúa á landsbyggðinni að miðlægri þjónustu og efla byggðir með því að gera innanlandsflug að hagkvæmari samgöngukosti.⁷⁹

2.7.4. Veitur

2.7.4.1. Vatnsveita

Framkvæmdasvið annast hlutverk Vatnsveitu Dalvíkurbyggðar sem sér til þess að veita neysluvatni til sveitarfélagsins.

Vatn er tekið úr austurbakka Svarfaðardalsár í landi Bakka, í Upsanum ofan við Dalvík og í Brattavallahólum á Árskógsströnd. Farið er að huga að nýjum vatnstökustað fyrir Árskógsströnd í Þorvaldsdal.

Flestir bæir sveitarfélagsins eru tengdir inn á aðalveituæðina en þó einhverjir með sín eigin vatnból.⁸⁰

2.7.4.2. Hitaveita

Frá árinu 1969 hefur jarðhitakerfið við Hamar í Svarfaðardal verið nýtt til húshitunar í Dalvík. Annað jarðhitakerfið var tekið í notkun árið 1998 og hefur síðan þá verið nýtt til húshitunar á Árskógsströnd. Árið 2007 voru kerfin samtengd og hefur heitu vatni verið veitt í Svarfaðardal síðan þá.

Hitaveita Dalvíkur annast öflun, dreifingu og sölu á heitu vatni til íbúa og er hún rekin af framkvæmdasviði Dalvíkurbyggðar.⁸¹

Hitaveitan sér um mögulega uppbyggingu virkjunarinnar í Brimnesá.

2.7.4.3. Fráveita

Fráveitukerfi þéttbýlis Dalvíkurbyggðar er rekið af framkvæmdasviði sveitarfélagsins og er blandkerfi. Ein og sama pípan flytur húsaskólpi, afrennsli hitaveitukerfa, iðnaðar- og ofanvatn til sjávar. Viðtaki skólpsins er öflugur og þynnist skólpið fljótt út í sjónum. Með því að sameina allar útrásir í eina uppfyllir Dalvík ákvæði laga og reglugerða um mengunarvarnir.

Árið 2009 var tekin í notkun ný fráveitudælustöð sem fullnægir kröfum reglugerðar um fráveitu og skólpi. Dælustöðin dælir skólpi frá Dalvík um 420 m skólplögn. Tvær dælar eru í dælustöðinni, þar sem auðvelt er að koma fyrir grófhreinsun og hreinsibúnaði sem samsvarar fyrsta þreps hreinsun, en 90% af því fráveituvatni sem fer um útræsi er hreinsað.^{84 82}

Sjór við strandlengju Dalvíkurbyggðar er talinn síður viðkvæmur viðtaki samkvæmt reglugerð um fráveitur og skólpi (798/1999). Síður viðkvæmir viðtakar eru skilgreindir sem ármynni og strandsjór þar sem endurnýjun vatns er mikil og losun tiltekinnar mengunar er ekki talin hafa skaðleg áhrif á umhverfið.

Miðað við reglugerð um varnir gegn mengun vatns (796/1999) er Dalvíkurbyggð í flokki A þar sem ástand vatns er ósnortið.⁸³

2.7.5. Rafmagn

Dalvíkurlína liggur milli Akureyrar og Dalvíkur og sér Dalvíkurbyggð fyrir rafmagni. Í desember 2019 skemmdust 30 möstur í miklu óveðri og var ákveðið að fara í úrbætur á innviðum eftir. Verið er að vinna að nýrri línu, Dalvíkurlínu 2. Hún á að tryggja örugga orkuafhendingu til Dalvíkur með nýjum 66 kV jarðstreng. Dalvíkurlína 1 mun standa óbreytt og verður því tvöföld tenging til Dalvíkur.⁸⁴

Rarik sér um dreifingu rafmagns innan sveitarfélagsins. Tvær aðveitustöðvar eru í sveitarfélaginu, ein við Hríshöfða á Dalvík og önnur

⁷⁹ Flugstefna Íslands, www.stjornarradid.is

⁸⁰ Dalvíkurbyggð. Staðardagskrá 21. Úttekt á núverandi umhverfisaðstæðum

⁸¹ Fréttir, 24. apríl 2020 – dalvikurbyggd.is

⁸² Fréttir, 17. febrúar 2009 – dalvikurbyggd.is

⁸³ Svæðisskipulag Eyjafjarðar 2012-2024. Helstu forsendur

⁸⁴ Akureyri – Dalvík. Yfirlit framkvæmda – landsnet.is

við Stærri Árskóg, sem veita orku um dreifikerfi Rarik til neytenda.

Árið 2021 fékk björgunarsveitin á Dalvík færanlegar rafstöðvar sem eru hugsaðar m.a. til þess að nota þegar neyðarástand skapast.

2.7.6. Fjarskipti

2.7.6.1. Farsímasamband

Símasamband er almennt gott en á það til að detta út í óveðrum. Neyðarlínan hefur verið í forsvari í verkefni sem á að tryggja samfelld fjarskipti í

langvarandi rafmagnsleysi, sem fellst í ýmsum úrbótum og uppfærslum á núverandi búnaði.

2.7.6.2. Ljósleiðari

Búið er að leggja ljósleiðara í sveitarfélaginu sem er tengdur inn á heimili bæði í þéttbýli og dreifbýli.

3. STEFNUMÓTUN

Skipulagsráð og sveitarstjórn unnu saman að mótun framtíðarsýnar fyrir aðalskipulagið. Framtíðarsýnin lýsir þeirri stöðu sem sveitarfélagið vill vera í og þeim áhrifum sem stefnt er að ná fyrir samfélagið og umhverfið.

Liður í stefnumótuninni var að draga fram styrkleika, veikleika, ógnir og tækifæri fyrir sveitarfélagið. Tilgangurinn var að greina núverandi stöðu sveitarfélagsins og koma auga á möguleg tækifæri. Þetta var gert á sameiginlegum vinnufundi skipulagsráðs og sveitarstjórnar. Greining hélt áfram með íbúum á opnum íbúafundi þegar skipulagslýsing var kynnt.

Eftirfarandi punktar voru niðurstöður þeirrar vinnu:

- Helsta einkenni Dalvíkurbyggðar er ósnortin náttúran, allt frá fjalli að fjöru.
- Umhverfismál verða höfð að leiðarljósi við skipulag og uppbyggingu varðandi náttúruvernd, loftslagsmál, náttúruvá og nýtingu auðlinda.
- Fjölbreyttir búsetumöguleikar fyrir alla bæði í núverandi þéttbýliskjörnum og dreifbýlinu.
- Fjölbreytt og öflugt atvinnulíf sem byggir m.a. á sjávarútvegi, landbúnaði og ferðapjónustu, sem hluti af atvinnusóknarsvæði Eyjafjarðar.
- Heilsusamlegt sveitarfélag sem reiðir sig á traustum íþróttamannvirkjum og sérstöðu svæðisins til útivistar.
- Öflugt mannlíf og vel varðveittur menningararfur.

- Staðsetning Dalvíkurbyggðar í Eyjafirði býður upp á ýmis tækifæri varðandi atvinnu, tengingar og búsetu.

3.1. Gildi Dalvíkurbyggðar

Dalvíkurbyggð hefur sett sér gildi sem eru undirtönn stefnumótunar og framtíðarsýnar aðalskipulagsins: virðing, jákvæðni og metnaður.

3.2. Endurskoðun aðalskipulags

Um er að ræða heildarendurskoðun á aðalskipulagi Dalvíkurbyggðar. Fyrri aðalskipulag sveitarfélagsins er ætlað að gilda til ársins 2020 og var staðfest í ágúst 2009. Síðan þá hafa orðið verulegar breytingar á lagaumhverfi sem snýr að skipulagsmálum, þar á meðal breytingar á skipulagslögum, lögum um náttúruvernd, mannvirkjalögum og lögum um menningarminjar.

Auk þess stendur sveitarfélagið frammi fyrir nýjum áskorunum sem ekki var tekið á í eldra skipulagi. Má þar nefna áhrif loftslagsbreytinga, þróun í ferðapjónustu, breytta nýtingu landbúnaðarsvæða og nýjar áskoranir í orku- og auðlindamálum. Þá hefur ríkisvaldið fært sveitarfélögum ný verkefni og skyldur sem þarf að taka tillit til í aðalskipulagi, svo sem flokkun landbúnaðarlands og verndun vega í

náttúru Íslands. Með þessari nýju aðalskipulagstillögu er brugðist við þessum áskorunum með skýrum stefnum, leiðbeinandi tilmælum og ákvæðum sem miða að sjálfbærri þróun og verndun náttúru og samfélags.

3.3. Undirstaða stefnumótunar

Undirstaða og megin undirtönn við stefnumótun aðalskipulags er hugmyndafræðin um sjálfbæra þróun:

- Að þróun mæti kröfum nútímans án þess að skerða möguleika komandi kynslóða til að mæta sínum þörfum.
- Að þróun auki efnahagsleg verðmæti um leið að gæðum náttúrunnar er viðhaldið ásamt því að mannréttindi eru eflað.

Sjálfbær þróun byggir á þremur meginstoðum: vistfræðilegri (náttúra), félagslegri (samfélag) og efnahagslegri (efnahagur).

Þó megin markmið stefnunnar um sjálfbærrar þróunar miði að því að finna snertiflöt þessara stoða er mikilvægt að gera sér grein fyrir því að hver stoð er innbyrðis tengd og að samfélag og efnahagur eru háð náttúrunni. Náttúran mun áfram þrífast með eða án mannkyninu en samfélag mannkyns verður ekki til án náttúru og vistkerfa þeim í hag. Þá verður efnahagur ekki til án góðra náttúrugæða og samfélaga sem búa til verðmætin.

Við stefnumótun aðalskipulagsins er því horf til þess að styrkja samfélagið og efnahaginn án þess að ganga á endurheimt vistkerfa.

3.3.1. Hringrásarhagkerfið

Stefnumótunin er einnig undir áhrifum hugmynda hringrásahagkerfisins.

Hugmyndin um hringrásarhagkerfið byggir á að veita íbúum aukin lífsgæði án þess að slíta út auðlindum jarðar og gæta að náttúrulegri endurnýjun þeirra.

Í hringrásarhagkerfi er horft til þess að endurnýta hráefni aftur þannig að dregið verði úr sóun og förgun.

Gera meira með minna.

Hringrásahagkerfi auðveldar að ná loftslagsmarkmiðum en styður einnig við aukna samfélagsvitund þar sem betri nýting, endurnýjun og endurnotkun elur á samstarfi og aukinni samnýtingu hluta. Með því að deila, endurnýta og hjálpast að til að draga úr sóun og óparfa neyslu. Þannig getur breytt neysluhegðun leitt til minna álags á umhverfið og á sama tíma aukið samstöðu meðal fólks. Gott dæmi um þetta er að deila notkun á verkfærum og koma nothæfum fötum til þeirra sem geta notað þau áfram.

3.3.2. Framtíðarsýnin

Dalvíkurbyggð er vaxandi samfélag með öflugum atvinnulífi í sátt og samlinði við náttúruna

Dalvíkurbyggð statar af fjölgun íbúa og fjölbreyttu atvinnulífi. Sveitarfélagið er aðlaðandi staður til að búa á alla ævi þar sem boðið er upp á fjölbreytta

búsetukosti sem mæta þörfum fjölskyldna og einstaklinga.

Mennta- og tómstundastarf er öflugt með góðum skólum og fjölbreyttum íþróttá- og útivistarsvæðum.

Atvinnulífið er drifkraftur vaxtar sem byggir á sterkri stöðu í landbúnaði, fiskvinnslu og ferðaþjónustu og sveigjanleika við að tileinka sér nýngar.

Sjálfbærni er í fyrirrúmi með ábyrgri nýtingu auðlinda og sjálfbærni í orkumálum sem leggur traustan grunn að frekari vexti.

Sveitarfélagið er aðlaðandi sveitarfélag með blómlegum búskap í sveitum, öflugum þéttbýliskjörnum þar sem hafnarsvæðin eru miðstöðvar athafna og mannlífs, með falgri ásýnd og alla helstu þjónustu.

Góðar samgöngur styðja við íbúafjölgun og atvinnuuppbyggingu með góðum tengingum milli byggðarkjarna og nærliggjandi sveitarfélaga.

Dalvíkurbyggð er í sókn, með framúrskarandi þjónustu og aðstöðu sem mætir þörfum fjölbreytts samfélags. Þetta er staður þar sem fjölskyldur og einstaklingar finna skjól, öryggi, tækifæri og lífsgæði, í samfélagi sem heldur áfram að vaxa og blómstra.

Þetta er staður þar sem íbúar geta notið lífsins og eru stoltir að kalla heimili sitt.

3.4. Leiðarljós

Með hugmyndafræðina um sjálfbæra þróun, hringrásahagkerfið og framtíðarsýn í huga stefnir Dalvíkurbyggð að eflingu samfélags og umhverfis svo hvort tveggja vaxi og dafni til framtíðar.

Viðfangsefnin eru byggð á skilgreiningum úr skipulagsreglugerð ásamt þeim áskorunum sem Dalvíkurbyggð stendur frammi fyrir í dag.

Eftirfarandi leiðarljós eru lögð fram:

- Íbúar í Dalvíkurbyggðar búa við góða þjónustu alla ævi. Hér er gott að ala upp börn og eftirsóknarvert að eyða ævikvöldinu.
- Gott framboð er af fjölbreyttu húnsæði fyrir íbúa og atvinnulífið.
- Sveitarfélagið er lofað fyrir heilsusamlegt, snyrtilegt og falglegt umhverfi sem er grunnurinn að lífsgæðum íbúa.
- Gengið er um náttúruna af virðingu og auðlindir eru nýttar með sjálfbærum hætti.
- Virðing er borin fyrir sögunni og arfleiðinni.
- Fjölbreytt atvinnulíf og tækifæri eru í Dalvíkurbyggð, þar sem sjávarútvegur er grunnstoð sem leiðir af sér ýmis störf.
- Kjöraðstæður eru fyrir smáíðnað, nýsköpun og listir til að blómstra á staðnum.
- Ferðaþjónusta byggir á sérkennum staðarins, friðsældinni að vera úr alfaraleið og nálægðinni við heiðarnar.
- Traustir innviðir eru forsenda fyrir auknum lífsgæðum íbúa og fjölbreyttu atvinnulífi.

Innan hvers málaflokks eru skilgreind tiltekin viðfangsefni, sett markmið og að lokum útfærðar aðgerðir sem miða að því að ná þessum markmiðum. Viðfangsefnum og málaflokkum aðalskipulags er skipt í fjóra yfirflokka: umhverfi & náttúra, byggð & samfélag, atvinnulíf & efnahagur og samgöngur & veitur. Settar eru meginstefnur fyrir

hvern yfirflokk sem byggja á leiðarljósum aðalskipulagsins:

Umhverfi og náttúra:

Við erum samfélag sem lifir í sátt og samlyndi við náttúruna

Byggð og samfélag:

Hér er gott að búa alla ævi

Atvinnulíf og efnahagur:

Hér er öflugt og sveigjanlegt atvinnulíf

Samgöngur og veitur:

Dalvíkurbyggð hefur trausta innviði sem stuðla að auknum lífsgæðum íbúa og öflugu atvinnulífi

3.4.1. Umhverfi og náttúra

Við erum samfélag sem lifir í sátt og samlyndi við náttúruna

Áskoranir:

- Loftslagsbreytingar – áhrif og mikil óvissa
- Mengandi athafnastarfsemi
- Ásókn í auðlindir
- Eyðilegging fornminja, tap á menningararfi

Tækifæri:

- Náttúran, fjölbreytt landslag frá fjöllum að fjöru
- Strandlinan sem útivistarsvæði
- Góð útivistarsvæði og gönguleiðir
- Fleiri hjólaeiðir (upplýstar) og gönguleiðir
- Skiðasvæðið

Meginstefna sveitarfélagsins varðandi umhverfismál snýr að skynsamlegri nýtingu lands, verndun náttúrunnar og sjálfbærni.

Stutt verði við náttúrulega ferla vistkerfa og hugað sé að endurheimt líffræðilegrar fjölbreytni og sjálfbærri nýtingu náttúruauðlinda.

Sérstaklega verður horft til eftirfarandi viðfangsefna:

- Loftslagsmál
- Náttúruvá
- Náttúruvernd
- Hverfisvernd
- Nýting náttúruauðlinda
- Skógrækt
- Meðhöndlun úrgangs
- Vatnsgæði
- Skipulag í dreifbýli

3.4.1.1. Helstu forsendur

Ein helsta sérstaða Dalvíkurbyggðar er náttúran og landgæðin sem sveitarfélagið býr við. Einstakt landslag þar sem að dalir hafa myndast milli hárna og brattrar fjallgarða Tröllaskagans.

Stærstu dalir sveitarfélagsins eru Skiðadalur, Þorvaldsdalur og Svarfaðardalur, sá stærsti. Skiðadalur sameinast Svarfaðardal við fjallið Stólinn, þar sem að ár þeirra mætast einnig og renna síðan um Svarfaðardal til sjávar.

Við dalsbotninn er að finna einstakt friðað votlendissvæði. Afar gróskumikið votlendi með gríðarlega fjölbreyttu fuglalífi.

Ár sveitarfélagsins búa að fjölbreyttu lífríki, þ.á.m. fisk á borð við lax og bleikju og er Svarfaðardalsá vinsæl veiðiá.

Huga skal að skynsamlegri nýtingu náttúruauðlinda og þá sérstaklega nýtingu jarðefna. Nokkuð er um ófrágengin efnistökusvæði í sveitarfélaginu og þarf að huga að þeim, einna helst í og við árnar með tilliti til vatnsgæða og lífríkis.

3.4.1.2. Markmið og lausnir

Loftslagsmál

- Draga úr losun gróðurhúsalofttegunda, auka bindingu þeirra og aðlaga sveitarfélagið að loftslagsbreytingum.
>> *Skoða bindingu kolefnis með skógrækt, endurheimt votlendis og landgræðslu.*
- Undirbúningur undir hraðari breytingar í veðurfari vegna loftslagsbreytinga.
>> *Setja loftslagsstefnu fyrir sveitarfélagið og vinna áhættugreiningu.*

Náttúruvá

- Taka mið af þekktri náttúruvá á svæðinu ásamt landnotkun á svæðum í kringum hana.
>> *Kortleggja þekkta náttúruvá og setja skýra skilmála og reglur um uppbyggingu á þekktum hættusvæðum.*
- Skoða náttúruvá með tilliti til loftslagsbreytinga.
>> *Vinna áhættugreiningu.*

Náttúruvernd

- Tryggja verndun landslags, náttúru og menningarverðmæta.
>> *Setja skýra stefnu til að tryggja vernd á verndarsvæðum.*

Hverfisvernd

- Tryggja verndun fágætra náttúruminja.
>> *Meta svæði út frá náttúruverndarlögum.*

Nýting náttúruauðlinda

- Stuðla að hagkvæmri efnistöku með tilliti til náttúruverndar, menningarminja, nálægð við íbúðarbyggð og áhrif á aðra atvinnustarfsemi.
>> *Yfirfara núverandi efnistökusvæði. Þá sérstaklega innan friðlandsins og í Svarfaðardalsá.*
- Skoða tækifæri á orkuvinnslu og -öflun í sveitarfélaginu með tilliti til loftslagsbreytinga.
>> *Setja stefnu og skilmála um orkuöflun og skoða valmöguleika sem eru til staðar.*

Skógrækt

- Skoða gildi skógræktar út frá útivist og kolefnisbindingu.
>> *Skoða að setja skilmála um stórtæk skógræktaráform.*
- Huga að búsetulandslagi, náttúru- og menningarminjum, berjalandi, votlendi og mikilvægum sjónarhornum til kennileita eða fjalla.
>> *Setja skýra skilmála varðandi þessi atriði.*

Meðhöndlun úrgangs

- Skoða meðhöndlun úrgangs út frá hringrásarkerfinu, lágmörkun á magni úrgangs til förgunar og endurvinnslu. Tryggja heilnæm lífsskilyrði og vernda ómengað og heilnæmt umhverfi.
>> *Setja skýrar stefnur varðandi meðhöndlun úrgangs.*

Vatnsgæði

- Stuðla að ómengduðum vatnsauðlindum sveitarfélagsins og gæðum í hæsta flokki samkvæmt reglugerð.
>> *Setja ný markmið og stefnur.*

3.4.2. Byggð og samfélag

Hér er gott að búa alla ævi

Áskoranir: • Skortur á íbúðalóðum • Skortur á atvinnulóðum • Lönaður illa staðsettur • Byggð dreifð • Byggðakjarnar illa nýttir • Vantar sterkari miðbæ • Vantar græn almenningssrými (m. afþreyingu fyrir börn) • Hæg uppbygging á íbúðarhúsum • Íbúum fækkar annars lagið • Vantar framtíðarsýn í skólamálum
Tækifæri: • Lífsgæðakjarnar – uppbygging fyrir eldri borgara • Búsetumöguleikar í sveitarfélaginu • Leiksvæði og uppbygging fyrir fjölskyldufólk • Öflugt menningarlíf og menningarhús • Nýta hönnunartillögu Önnu Kristínar að uppbyggingu miðsvæðis • Öflugt safn sem sinnir íbúum og dregur að ferðamenn • Blómlegt mannlíf • Afþreying fyrir alla

Meginstefna sveitarfélagsins varðandi byggð og samfélag er að tryggja öflugt og fjölbreytt samfélag þar sem vöxtur byggðar styður við blómlegt atvinnulíf, sterka samfélagsþjónustu og sjálfbæra þróun. Með góðum lífsgæðum að leiðarljósi verður stuðlað að fjölbreyttu lóðaframboði, skýrum skipulagslegum áherslum og auknum tengingum við önnur svæði til að styrkja byggðarkjarna og efla samfélagslega samstöðu.

Sérstaklega verður horft til eftirfarandi viðfangsefna:

- Þróun íbúafjölda
- Aldursdreifing
- Húsnæðisþörf
- Íbúabyggð og byggðamynstur
- Samfélagsþjónusta
- Útivistarsvæði og íþróttir
- Frístundabyggð
- Minjavernd

3.4.2.1. Helstu forsendur

Byggð Dalvíkurbyggðar er aðallega staðsett við strandlengjuna en þó líka á láglandinu í dölum sveitarfélagsins. Alls eru 4 þéttbýliskjarnar og 3 þeirra staðsettir við strandlengjuna. Dalvík er allra stærsti þéttbýliskjarninn en þar búa um 73% íbúa sveitarfélagsins. Fjölbreyttir búsetumöguleikar eru í sveitarfélaginu, allt frá ýmsum íbúðargerðum innan fjögurra ólíkra þéttbýlisstaða til stærri sérbýla í dreifbýli.

Íbúafjöldi sveitarfélagsins hefur verið sveiflukenndur í gegnum árin en samkvæmt húsnæðisáætlun 2024 mun íbúum Dalvíkurbyggðar fjölga næstu 10 árin. Taldar eru auknar líkur á því að íbúum hætti að

fækka og ef horft er á áætlaða uppbyggingu og uppsveiflu á Eyjafjarðarsvæðinu eru líklegra að íbúum fjölgi. Í samræmi við hækkandi meðalaldur íbúa og færri íbúa í hverri íbúð eykst eftirspurn frekar eftir minni íbúðum. Mikil tækifæri felast í mögulegri fjölgun íbúa og þarf að tryggja framboð húsnæðis í takt við það.

Í Dalvíkurbyggð er mikið lagt upp úr góðu og fjölbreyttu íþrótta- og æskulýðsstarfi ásamt traustri samfélagsþjónustu. Mikilvægt er að viðhalda þessari þjónustu til að stuðla að góðri lýðheilsu og lífsgæðum íbúa.

3.4.2.2. Markmið og lausnir

Íbúar

- Gera sveitarfélagið að eftirsóknarverðum stað til að búa á.
>> *Nægir atvinnu- og búsetumöguleikar, heillandi umhverfi fyrir fólk á öllum aldri. ???*

Húsnæðisþörf

- Stuðla að nægu og fjölbreyttu framboði húsnæðis.
>> *Unnið verður í takt við Húsnæðisáætlun 2024 og settir skýrir skilmálar um uppbyggingu.*
- Aðgengileg og fjölbreytt búsetuúrræði fyrir fjölskyldur, ungt fólk, eldri borgara og fatlað fólk
>> *Nægjanlegt framboð af íbúðum fyrir efri æviskeið, með og án þjónustu*
>> *Rannsaka möguleika á smáíbúðum, fjölnota húsnæði og lausnum sem henta breyttum fjölskyldumynstrum.*

Íbúabyggð og byggðamynstur

- Byggja upp innan núverandi þéttbýlis.

>> *Setja ákvæði um þéttingu byggðar innan þéttbýlismarka.*

>> *Kanna þróun svæða þar sem búseta, atvinnustarfsemi og þjónusta blandast*

- Að byggð falli vel að umhverfi sínu.
>> *Ný mannvirki í dreifbýli taki mið af arfleið, landslagi og staðhátum.*
- Að styrkja miðsvæðin í þéttbýlum
>> *Setja skýra stefnu fyrir miðsvæði og stýra verslun og þjónustu að því svæði. Styrkja almenningsrýmin þar og gönguleiðir.*
- Skoða framtíðaruppbyggingu íbúðarbyggðar í dreifbýlinu og hugmyndir um smábýli eða búgarðabyggð.
>> *Setja stefnu fyrir þessi svæði með tilliti til náttúruverndar, nýtingu landbúnaðarlands, rekstraraðstæðum og samgöngum og þjónustukerfum.*
- Samþætta byggð og græna innviði
>> *Grænir stígar, vistvænar lausnir og samfelld græn svæði*

Samfélagsþjónusta

- Góð þjónusta við eldri borgara.
>> *Næg framboð þjónustuíbúða, unnið í takt við húsnæðisáætlun.*
- Styðja þróun skólaþjónustu.
>> *Stefna um skólamál, samnýting leik- og grunnskóla.*

Mennta-, íþrótta- og tómstundastarf

- Skoða teningar byggðar við opin svæði, íþróttasvæði og náttúruleg svæði með áherslu á verndun náttúrugæða.
>> *Setja stefnu og skilmála um útivist og íþróttir í sveitarfélaginu.*

- Veita börnum og ungmennum aðgang að metnaðarfullri menntun í skapandi og hvetjandi námsumhverfi

>> *Efla nýsköpun í skólastarfi með skapandi kennsluaðferðum, stafrænum lausnum og samstarfi við atvinnulífið*

- Tryggja fjölbreytt tómstundastarf fyrir alla aldurshópa, óháð efnahag og búsetu
>> *Standa fyrir uppbyggingu og viðhaldi íþróttamannvirkja, leikvanga og útivistarsvæða sem stuðla að heilbrigðum lífsstíl*

Frístundabyggð

- Skoða tækifæri á frístundabyggð og yfirfara núverandi svæði.
>> *Setja ákvæði um frístundabyggð og gistipjónustu.*
- Tryggja að frístundabyggð sé í sátt við náttúru og samgöngur.
>> *Setja fram skýra sjálfbærnistefnu fyrir frístundabyggð, með áherslu á orkunotkun, úrgangsstjórnun og aðgengi.*

Minjavernd

- Virkja menningararfinn í samfélags- og ferðaþróun.
>> *Kortleggja menningarminjar og þróa fræðslu- og kynningarleiðir í tengslum við ferðaþjónustu og menntun.*
- Styðja við enduruppbyggingu og viðhald eldri húsa.
Setja upp hvata fyrir endurbætur á aldursvernduðum byggingum í samráði við Minjastofnun.

3.4.3. Atvinnulíf og efnahagur

Hér er öflugt og sveigjanlegt atvinnulíf

Áskoranir:

- Opinberum störfum hefur fækkað
- Skortir sérþekkingu í atvinnulífið
- Atvinnulíf einsleitt
- Vantar aðstöðu fyrir störf án staðsetningar
- Vantar stefnu í atvinnumálum
- Minnkandi atvinnumöguleikar, fá sérfræðistörf, uppbygging atvinnu í öðrum sveitarfélögum – fólksflutningar

Tækifæri:

- Atvinna án stóriðju
- Atvinnulíf sem hluti af vinnusvæði Eyjafjarðar
- Bygging í ferðapjónustu
- Störf án staðsetningar
- Frekari nýting auðlinda
- Öflugt atvinnulíf

Meginstefna sveitarfélagsins varðandi atvinnulíf og efnahag er að stuðla að fjölbreyttu atvinnulífi og sjálfbærri þróun.

Stutt verði við rótgróna starfsemi og skapað verði grundvöll fyrir nýsköpun.

Sérstaklega verður horft til eftirfarandi viðfangsefna:

- Sjávarútvegur
- Landbúnaður
- Iðnaður og athafnastarfsemi
- Ferðapjónusta

3.4.3.1. Helstu forsendur

Stærstu atvinnugreinar Dalvíkurbyggðar hafa alla tíð verið sjávarútvegur og landbúnaður.

Sjávarútvegurinn er enn ein stærsta atvinnugreinin en umfang landbúnaðar hefur minnkað töluvert. Tækni og hugvit hafa þó myndað mikið af nýjum tækifærum í báðum greinum.

Samfélagsþjónusta er vaxandi atvinnugrein í sveitarfélaginu ásamt ferðapjónustu. Tækifæri eru enn til staða til vaxtar sem byggir á sérkennum svæðisins.

Einnig hefur iðnaður og atvinnustarfsemi vaxið mikið. En huga þarf að staðsetningu iðnaðar með tilliti til íbúðarbyggðar ásamt því að huga að nýtingu auðlinda sveitarfélagsins.

Sem hluti af atvinnusvæði Eyjafjarðar eru tækifæri til vaxtar og nýsköpunar.

3.4.3.2. Markmið og lausnir

Sjávarútvegur

- Viðhalda og styrkja atvinnugreinina til framtíðar
>> *Setja skýra stefnu í greininni.*
- Stuðla að eflingu og þróun hafnarinnar.
>> *Setja skýra stefnu og skilmála og tryggja góðar samgöngur til og frá hafnarinnar.*

Landbúnaður

- Vernda gott ræktunarland og styðja við matvælaöryggi.
>> *Flokka landbúnaðarland samkvæmt nýjum leiðbeiningum ráðuneytisins og setja ákvæði um nýtingu á góðu ræktunarlandi.*
- Auka svigrúm fyrir fjölbreytta starfsemi á bújörðum

>> *Móta stefnu sem gerir ráð fyrir smáframleiðslu, gistipjónustu og matvælavinnslu.*

- Stuðla að sjálfbærum landbúnaði og kolefnisjöfnun

>> *Hvetja til kolefnisbindingar, vistvænnar ræktunar og skógrækt*

Iðnaður og athafnastarfsemi

- Fjölbreyttur og sjálfbær iðnaður.
>> *Setja stefnu fyrir iðnaðaruppbyggingu með áherslu á umhverfisvæna tækni og hringrásarhagkerfi.*
- Skoða þarf staðsetningu skilgreindra iðnaðar- og athafnasvæða með tilliti til nálægðar við byggð og sérstöðu náttúrunnar.
>> *Fara yfir staðsetningu og skilgreiningu núverandi svæða og skoða möguleika á nýjum svæðum.*
- Tryggja nægt framboð af lóðum fyrir fjölbreytta starfsemi
>> *Móta sveigjanlega skilmála*

Ferðapjónusta

- Stuðla að áframhaldandi uppbyggingu í atvinnugreininni.
>> *Setja stefnu fyrir bæði þéttbýli og dreifbýli, yfirfara og skilgreina ný svæði*
- Minnka áhrif ágangs á viðkvæm náttúrusvæði
>> *Kortleggja helstu álagssvæði og setja reglur og aðgerðaáætlun um verndun*
- Boðið sé upp á fjölbreytta gistimöguleika
>> *Skilgreina svæði fyrir smáhýsi, skála, bændagistingu og hótél – í takti við landslag og staðhætti.*

3.4.4. Samgöngur og veitur

Dalvíkurbyggð hefur trausta innviði sem stuðla að auknum lífsgæðum íbúa og öflugu atvinnulífi

Áskoranir:

- Hæg uppbygging í samgöngum
- Vantar vistvænar samgöngur, innan sem út fyrir sveitarfélagið

Tækifæri:

- Nálægðin við Akureyri
- Tenging við umheiminn (Akureyrarflugvöllur)

Meginstefnur sveitarfélagsins varðandi samgöngur og veitur er að veita íbúum og atvinnulífi sveitarfélagsins þá grunnþjónustu sem þörf er á. Að íbúar geti stólað á skilvirkt og traust grunnkerfi.

Sérstaklega verður horft til eftirfarandi viðfangsefna:

- Vegir
- Göngu-, hjóla- og reiðleiðir
- Almenningsamgöngur
- Jarðgöng
- Veitur

3.4.4.1. Helstu forsendur

Vegir liggja um láglendi sveitarfélagsins og liggur þjóðvegurinn meðfram strandlengjunni í gegnum Dalvík. Við nyrstu mörk sveitarfélagsins liggja Múlagöng yfir í Ólafsfjörð, en áætluð eru ný göng sunnar sem munu leysa Múlagöng af hólmi.

Vegir sveitarfélagsins liggja meðfram bröttum fjallshlíðum og er því snjóflóðahættu að gæta víða. Betri vegtengin norður á Ólafsfjörð er mikilvægur

hlekkur í vegtengingu Fjallabyggðar og Skagafjarðar við Eyjafjörð.

Vegna áforma um aukna uppbyggingu í Skagafirði og vaxandi ásókn ferðamanna um Tröllaskagann er mikilvægt að bæta vegasamgöngur og tengingar frá Eyjafirði og yfir í Skagafjörð.

Mikilvægt er að ná góðum vegtengingum milli þéttbýlisstaða í sveitarfélaginu til að hægt sé að jafna þjónustustig milli svæða og styrkja samheldni íbúa. Góðar stigmatengingar skipta þar ekki síður máli, bæði sem teningar innan sveitarfélagsins en einnig á milli sveitarfélaga.

Almenningssamgöngur um svæðið samanstanda af strætó sem stoppar við Árskógssand og á Dalvík, en einnig ganga ferjur frá Árskógssandi og Dalvík til Grímseyjar og Hríseyjar.

Öll helstu grunnkerfi eru til staðar í sveitarfélaginu þar sem reynt er að tryggja bestu mögulegu þjónustu með reglulega uppfærðum kerfum í takt við þörf.

3.4.4.2. Markmið og lausnir

Vegir

- Huga að traustum vegasamgöngum innan og utan sveitarfélagsins með öryggi allra í huga.
>> Gert er ráð fyrir nýjum jarðgöngum milli Dalvíkur og Ólafsfjarðar.
>> Skoða tækifæri á bættum tengingum milli þéttbýliskjarna sveitarfélagsins.

Göngu-, hjóla- og reiðleiðir

- Stuðla að vistvænum samgöngum með auknu öryggi gangandi og hjólandi.

>> Setja stefnu um stígakerfi með áherslu á góðar tengingar innan sveitarfélagsins og að Akureyri.

>> Hvetja til samgangna barna og ungmenna með örugum leiðum til skóla og tómstunda

- Lagt er upp með fjölbreyttri útivist í sveitarfélaginu.
>> Setja stefnu um útivistar- og reiðstíga innan sveitarfélagsins.
>> Kortleggja og kynna stígakerfi með upplýsingaskiltum, vefkortum og tengingu við ferðaþjónustu og afþreyingu

Almenningssamgöngur

- Stuðla að traustum og skilvirkum almenningssamgöngum.
>> Fjölga stoppistöðvum og tengja betur við helstu ferðamannastaði.
>> Samvinna við nærliggjandi sveitarfélög um samþætta þjónustu á svæðinu

Jarðgöng

- Tryggja öruggar og traustar samgöngur milli sveitarfélaga, einkum með tilliti til snjóflóðahættu.
>> Gert er ráð fyrir nýjum jarðgöngum milli Dalvíkur og Ólafsfjarðar.

Veitur

- Tryggja áreiðanlega raforku til Dalvíkurbyggðar.
>> Tryggt með nýrri Dalvíkurlínu; skoða frekara öryggi á afhendingu raforku.
>> Meta orkuþörf í ljósi aukinnar rafvæðingar og væntanlegrar íbúafjölgunar.
- Tryggja nægilegt neysluvatn miðað við framtíðar uppbyggingu.
>> Skoða stöðu núverandi vatnsbóla og hvort þau geti annað aukinni þörf.

>> Kortleggja áhættusvæði vegna mengunar og tryggja verndun vatnsbóla

- Skoða hvort núverandi hitaveita uppfylli þarfir framtíðar uppbyggingar.
>> Skoða möguleg ný jarðhitasvæði, áframhaldandi samstarf við Norðurorku.
- Tryggja að strandlína Dalvíkurbyggðar haldist sem síður viðkvæmur viðtaki miðað við reglugerð um fráveitur og skólþ.
>> Huga að nauðsynlegri endurnýjun og uppbyggingu á innviðum fráveitu og setja stefnur um hreinsun þeirra.

3.5. Viðfangsefni sem ekki er fjallað um

Við mótun stefnu og val á viðfangsefnum var ákveðið að fjalla ekki um:

- **Miðhálandi Íslands**
Samkvæmt þeirri afmörkun sem kemur fram í landsskipulagsstefnu nær miðhálandið ekki inn fyrir mörk sveitarfélagsins
- **Verndar- og orkunýtingaráætlun (rammaáætlun)**
Engar virkjanir eru í sveitarfélaginu sem hafa lokið málsmeðferð í rammaáætlun.
Fjallað er um orkuvinnslu almennt í stefnu sveitarfélagsins og settir sérskilmálar.

3.6. Samræmi við aðrar stefnur

Við stefnumótun aðalskipulagsins var horft til annarra áætlana og stefnuskjala sem kunna að tengjast gerð og/eða framfylgd skipulagsins.

Leitast var eftir að tryggja samræmi við aðrar áætlanir en sé það ekki fært verður gerð grein fyrir því og mögulegu ósamræmi.

	Gott samræmi
	Samræmi að vissu marki
	Ósamræmis gætir

3.6.1. Heimsmarkmið Sameinuðu Þjóðanna

Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun voru samþykkt af fulltrúum allra aðildarríkja Sameinuðu þjóðanna í september árið 2015, þar á meðal Íslands. Heimsmarkmiðin eru margþætt og metnaðarfull og krefjast þátttöku og samstarfs ólíkra

hagsmunaaðila þar á meðal sveitarfélaga landsins. Því er mikilvægt að sveitarfélög leitist við að samræma hugmyndir sínar og aðgerðir við markmiðin.

> Sjá nánar um heimsmarkmiðin:

[Heimsmarkmiðin - markmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun](#)

Rétt eins og í stefnu aðalskipulagsins, er undirstaða og megin undirtónn Heimsmarkmiðanna, hugmyndafræðin um sjálfbæra þróun og því meira en minna samhljómur þar á milli.

Í töflunni hér eftir er farið fyrir samræmi aðalskipulagsins við Heimsmarkmiðin.

Stefna aðalskipulags	Heimsmarkmið sem tengjast stefnu	Samræmi
<i>Við erum samfélag sem lifir í sátt og samlyndi við náttúruna</i>	Markmið 13 - Aðgerðir í loftslagsmálum Bráðaaðgerðir gegn loftslagsbreytingum og áhrifum þeirra. 	Gott samræmi þar sem stefnan er að leita leiða til að auka bindingu gróðurhúsalofttegunda í sveitarfélaginu og draga úr losun þeirra. Þar sem óvissa um áhrif loftslagsbreytinga eru mikil er stefnt að frekari gagnaöflun til að undirbúa sveitarfélagið undir hraðar breytingar í veðurfari vegna loftslagsbreytinga.
	Markmið 14 – Líf í vatni Vernda og nýta hafið og auðlindir sjávar á sjálfbæran hátt. 	Gott samræmi þar sem settir eru skilmálar um verndun strandlengjunnar og sjávar gegn mengun frá landi.
	Markmið 15 - Líf á landi Vernda og endurheimta vistkerfi á landi og stuðla að sjálfbærri nýtingu þeirra, vinna að sjálfbærri stjórn skóga, berjast gegn eyðimerkurmyndun, stöðva jarðvegseyðingu, endurheimta landgæði og sporna við hnignun líffræðilegrar fjölbreytni. 	Gott samræmi. Við uppgræðslu skulu markmið sjálfbærrar þróunar höfð að leiðarljósi, m.a. við val á plöntum og trjátegundum til gróðursetningar. Forðast verði eins og kostur er að skerða frekar votlendi, birkiskóga og önnur lykilvistkerfi Íslands. Ýmis tækifæri eru til staðar í skógrækt í Dalvíkurbyggð, sér í lagi ef horft til möguleika á samlegðaráhrifum með útivist, skjólmyndun og uppgræðslu. Uppfylla þarf ákveðin skilyrði til að stofna til nýræktar, gagngert til þess að draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum.
<i>Hér er gott að búa alla ævi</i>	Markmið 3 - Heilsa og vellíðan Stuðla að heilbrigðu líferni og vellíðan fyrir alla frá vöggju til grafar. 	Gott samræmi þar sem sett eru markmið tryggja fjölbreytt tórstundastarf fyrir alla aldurshópa, óháð efnahag og búsetu.

	Markmið 11- Sjálfbærar borgir og samfélög Gera borgir og íbúðarsvæði örugg, sjálfbær og öllum aðgengileg.		Gott samræmi. Reynt að stuðla að nægu og fjölbreyttu framboði húsnæðis. Aðgengileg og fjölbreytt búsetuúrræði fyrir fjölskyldur, ungt fólk, eldri borgara og fatlað fólk.
<i>Hér er öflugt og sveigjanlegt atvinnulíf</i>	Markmið 8 - Góð atvinna og hagvöxtur Stuðla að viðvarandi sjálfbærum hagvexti og arðbærum og mannsæmandi atvinnutækifærum fyrir alla		Gott samræmi. Sett eru markmið um að bjóða upp á vinnu án staðsetningar og sutt við vinnuframboð allt árið.
	Markmið 9 - Nýsköpun og uppbygging Byggja upp trausta innviði, stuðla að sjálfbærri iðnvæðingu og hlúa að nýsköpun		Gott samræmi þar sem horft er til þess að í sveitarfélaginu sé í boði góð aðstaða fyrir smáíðnað og nýsköpunar starfsemi með góðu fjarskipaneti.
<i>Dalvíkurbyggð hefur trausta innviði sem stuðla að auknum lífsgæðum íbúa og öflugu atvinnulífi</i>	Markmið 3 - Heilsa og vellíðan Markmið 8 - Góð atvinna og hagvöxtur Markmið 9 - Nýsköpun og uppbygging Markmið 11- Sjálfbærar borgir og samfélög Markmið 13 - Aðgerðir í loftslagsmálum Markmið 14 – Líf í vatni Markmið 15 - Líf á landi		Bæði ósamræmi og samræmi. Uppbygging innviða hefur allan jafna neikvæð áhrif á lífríki en settir eru skilmálar til að draga úr þeim áhrifum. Engu að síður mun stefnan leiða til aukins álags á líf í vatni og á landi. Ákveðið ósamræmi er því við markmið nr. 14 og 15 til skemmri tíma lítið. Uppbygging grunnkerfa getur verið forsenda fyrir öðrum framkvæmdum eða fyrir aðgerðum sem ætlað er að hafa jákvæð áhrif á aðra umhverfisþætti. Þá er uppbygging innviða öllu jafna til stuðnings, og jafnvel forsenda, til frekari ávinnings samfélagsins eða atvinnulífs. Dæmi um þetta er t.d. rafvæðing samgangna sem kallar á aukna uppbyggingu innviða en leiðir til minni losunar.

3.6.2. Landsskipulagsstefna 2024-2038

Landsskipulagsstefna felur í sér stefnu í skipulagsmálum fyrir landið í heild til leiðbeiningar fyrir skipulagsgerð sveitarfélaga og aðra áætlanagerð um þróun byggðar og landnýtingu. Stefnunni er síðan framfylgt í gegnum skipulagsgerð sveitarfélaga.

Félags- og húsnæðismálaráðuneytið hefur yfirumsjón með framkvæmd stefnunnar í samstarfi

við einstök ráðuneyti, eftir því sem við á, og Skipulagsstofnun.

Sjá vefinn landsskipulag.is fyrir nánari upplýsingar um mótun og framfylgd stefnunnar.

Í landsskipulagsstefnu 2024-2038 eru sett fram þrjú markmið stjórnvalda í skipulagsmálum, sem öll byggja á sjálfbærri þróun:

- Markmið um vernd umhverfis og náttúru,** snýr að heilnæmi umhverfis og verndun og varðveislu víðerna, landslags, náttúru og líffræðilegrar fjölbreytni. Áhersla er á kolefnishlutleysi sem leiðarljós í skipulagi og samdrátt í losun gróðurhúsalofttegunda frá landnotkun.

- b) **Markmið um velsæld samfélags**, snýr að almennri velsæld í samfélagi og gæðum í hinu byggða umhverfi með jafnvægi í nýtingu lands í þéttbýli og dreifbýli þar sem vöxtur samfélaga gengur ekki um of á náttúrulegt umhverfi. Áhersla er á loftslagsaðlögun sem leiðarljós í skipulagi og seiglu samfélaga gagnvart afleiðingum loftslagsbreytinga.
- c) **Markmið um samkeppnishæft atvinnulíf**, snýr að samkeppnishæfni samfélags og eflingu atvinnulífs, hagkvæmri uppbyggingu innviða og sjálfbærri nýtingu auðlinda þar sem vexti er beint á tiltekin svæði. Áhersla er á kolefnishlutleysi sem leiðarljós í skipulagi með aukinni bindingu gróðurhúsalofttegunda.

Undir hverju markmiði eru settar fram áherslur ásamt tilmælum um framfylgd þeirra fyrir skipulagsgerð sveitarfélaga.

Auk þess er sett fram aðgerðaráætlun þar sem lagðar eru fram aðgerðir sem tengdar eru áherslum stefnunnar og er ætlað að ná fram markmiðum hennar. Aðgerðirnar miða einkum að því að gera skipulagsgerð sveitarfélaga skilvirkari með bættu aðgengi að grunngögnum og leiðbeiningum, tryggja heildarhagsmuni við gerð skipulagsáætlana sveitarfélaga og stuðla að sjálfbærri þróun þar sem tekið er mið af mögulegum áhrifum loftslagsbreytinga á samfélög og innviði.

Tilmælin eiga ýmist við um skipulag á miðhálendi (M), í dreifbýli (D), í þéttbýli (Þ) og á haf- og strandsvæðum (H). Að auki felur stefnan í sér aðgerðaáætlun til að hrinda markmiðum hennar í framkvæmd. Hér er einblínt á dreifbýli (D) og þéttbýli (Þ).

A) Markmið landsskipulagsstefnu um vernd umhverfis og náttúru		
Stefna aðalskipulags	Áherslur landsskipulagsstefnu sem tengjast stefnu aðalskipulags	Samræmi
<i>-Umhverfi og náttúra-</i> <i>Við erum samfélag sem lifir í sátt og samlyndi við náttúruna</i> Meginstefna sveitarfélagsins varðandi umhverfismál snýr að skynsamlegri nýtingu lands, verndun náttúrunnar og sjálfbærni.	<i>Áhersla A.1: Skipulag feli í sér stefnu um loftslagsmál með kolefnishlutleysi og orkuskipti að leiðarljósi. Stefnit verði að því að draga eins og kostur er úr losun gróðurhúsalofttegunda og jarðefnaeldsneyti fasað út í lofti, á láði og legi.</i> <i>Dreifbýli/ Þéttbýli</i> 1. Við skipulagsgerð verði mörkuð stefna um loftslagsmál. Hún feli í sér stefnu um að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda frá byggð, samgöngum og landnotkun og að auka kolefnisbindingu, með kolefnishlutleysi að leiðarljósi. (M, D, Þ, H) 2. Skipulag miði að eins miklum og skjótum árangri og kostur er við að draga úr losun og auka bindingu gróðurhúsalofttegunda. (M, D, Þ, H) 3. Skipulagsákvæði um þróun byggðar, samgöngur og landnotkun verði útfærð og, eftir því sem við á, sett mælanleg markmið um árangur í loftslagsmálum. (M, D, Þ, H) 4. Umhverfismat skipulagsáætlana feli í sér mat á loftslagsáhrifum skipulagstillagna og annarra valkosta um stefnu og útfærslu byggðar, samgangna og landnotkunar, sem til greina koma. (M, D, Þ, H) 5. Í skipulagi skuli horfa til losunar frá landi og landnotkun og áhrifa ólíkrar landnotkunar á getu jarðvegs og gróðurs til að binda kolefni. Nýtt verði besta fáanlega þekking á samspili landnotkunar og losunar gróðurhúsalofttegunda. (M, D, Þ, H)	Hluta til í samræmi Í aðalskipulaginu er mörkuð stefna um loftslagsmál: - Leitað verði leiða til að auka bindingu kolefnis - Taka mið af loftslagsbreytingum með áherslu á græna innviði og sjálfbærar lausnir - Gert umhverfismat þar sem metin eru áhrif á stefnu skilmála Ekki eru sett mælanleg markmið.

	6. Skipulag taki mið af aðgerðaáætlun stjórnvalda í loftslagsmálum og bestu fánlegu leiðbeiningum um loftslagsmiðað skipulag. (M, D, Þ, H)	
	Áhersla A.3: Skipulag miði að því að vernda kolefnisríkan jarðveg. Jafnframt stuðli skipulag að því að draga úr hnignun vistkerfa og stuðla að endurheimt þeirra, með það að markmiði að draga úr losun, auka bindingu kolefnis í jarðvegi og gróðri og vernda líffræðilega fjölbreytni. Dreifbýli 4. Við skipulagsgerð verði lagt mat á ástand lands með tilliti til virkni vistkerfa og kolefnisbúskapar. (D) 5. Í skipulagi verði sett fram stefna um varðveislu og bindingu kolefnis í jarðvegi og gróðri og hún útfærð í skipulagsákvæðum um landnotkun, þar á meðal við ákvarðanir um ráðstöfun lands undir mannvirki, ræktun og byggð. (D) 6. Við skipulagsgerð verði mörkuð stefna um vernd og endurheimt votlendis og hún útfærð í skipulagsákvæðum um landnotkun. Stefnan miði að því að varðveita kolefni í votlendi og vernda líffræðilega fjölbreytni. (D) 7. Skipulag í dreifbýli stuðli að því að draga úr hnignun vistkerfa og endurheimta vistkerfi sem hafa raskast, m.a. með stefnu um verndun og eflingu gróðurs og jarðvegs. (D) 8. Vistgerðaflokkun, ásamt bestu fánlegu upplýsingum og stefnum um uppgræðslu og endurheimt lands, verði lögð til grundvallar skipulagsákvörðunum. (D) Þéttbýli 9. Við afmörkun þéttbýlis og ráðstöfun lands undir byggð verði lagt mat á ástand lands með tilliti til virkni vistkerfa og kolefnisbúskapar og miðað verði að því að vernda land þar sem eru miklar kolefnisbirgðir. (Þ)	Gott samræmi • Vernd og endurheimt votlendis til að binda kolefni og vernda líffræðilega fjölbreytni. • Skógrækt og uppgræðslu vernda jarðveg og stuðla að kolefnisbindingu. • Draga úr hnignun vistkerfa og stuðla að endurheimt raskaðra svæða. • Mat á ástandi lands og að vernda land með miklar kolefnisbirgðir við afmörkun byggðar.
	Áhersla A.4: Skipulag stuðli að verndun og varðveislu líffræðilegrar fjölbreytni, sérstæðrar náttúru og menningarminja. Dreifbýli 4. Við skipulagsgerð í dreifbýli verði lögð áhersla á að varðveita náttúru og menningarminjar sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá sögu, náttúrufari eða menningu og að viðhalda líffræðilegri fjölbreytni. (D) 5. Við skipulagsgerð verði gætt að því að byggð gangi ekki að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og að frístundabyggð verði almennt á afmörkuðum samfelldum svæðum sem skerði ekki mikilvæg eða viðkvæm svæði með tilliti til náttúruverndar. (D) 6. Við skipulagsgerð verði viðhald og útbreiðsla náttúruskóga og vernd líffræðilegrar fjölbreytni tryggð. (D) 7. Vistgerðaflokkun, ásamt stefnum og áætlunum um landgræðslu og vatnaáætlun, verði lögð til grundvallar skipulagsákvörðunum. (D)	Gott samræmi. • Sett eru ákvæði fyrir stærstu landnotkunarflokkana, óbyggð svæði (ÓB), landbúnaðarland (L) og opin svæði (OP) sem miða að því að varðveita náttúru, menningarminja, vatnafars, bakkagróður, jarðmyndanir, viðkvæm vistkerfi, viðerni og landslag.

	Þéttbýli 8. Við skipulagsgerð í þéttbýli verði lögð áhersla á að varðveita náttúru og menningarminjar sem hafa staðbundið og víðtækara gildi út frá sögu, náttúrufari eða menningu og að viðhalda líffræðilegri fjölbreytni. (Þ)	
	Áhersla A.5: Skipulag miði að því að varðveita fjölbreytt og verðmætt landslag, svo sem óbyggð víðerni og landslagsheildir. Dreifbýli 6. Á dreifbýlissvæðum sem flokkast sem víðerni verði svigrúm fyrir takmarkaða mannvirkjagerð, svo sem gönguskála, vegslóða og göngu- og reiðleiðir. Umfangsmeiri mannvirkjagerð verði beint að stöðum sem rýra ekki víðerni. (D) 7. Landslagsgreining verði lögð til grundvallar skipulagsákvörðunum og miðað að því að virða sérkenni landbúnaðarlands og varðveita jarðfræðilega fjölbreytni og menningarlandslag. (D)	Gott samræmi. • Sett eru ákvæði fyrir stærstu landnotkunarflokkana, óbyggð svæði (ÓB), landbúnaðarland (L) og opin svæði (OP) sem miða að því að varðveita víðerni, menningarminjar og landslag.
	Áhersla A.7: Skipulag mannvirkja, byggða og bæjarrýma efli þau gæði sem felast í menningarlandslagi. Dreifbýli 1. Við skipulagsgerð í dreifbýli taki ráðstöfun lands fyrir uppbyggingu og ræktun mið af þeim gæðum sem felast í landslagi. Leitast verði við að haga skipulagi og hönnun mannvirkja þannig að fjölbreytt og verðmætt landslag sé varðveitt, svo sem sérstakar landslagsheildir og búsetulandslag sem hefur menningarlegt gildi. Stefnt verði að því að efla þau gæði sem felast í landslagi, náttúrulegu og manngerðu. (D) 2. Stefna í skipulagi um ráðstöfun lands fyrir uppbyggingu og ræktun í dreifbýli taki mið af áhrifum á hið opna land og náttúrulegt landslag og viðhaldi óbyggðum víðernum. (D) 3. Umhverfismat skipulagsáætlana feli í sér mat á náttúrulegu og byggðu landslagi. (D) 4. Skipulag miði að því að uppbygging og landnotkun falli sem best að heildarsvipmóti lands. Skipulagsákvæðanir um staðsetningu og hönnun nýrra mannvirkja taki mið af byggingarhefðum, landslagi og staðháttum þar sem m.a. er hugað að kennileitum, sjónlínunum og útsýni. Sérstaklega verði vandað til hönnunar bygginga og annarra mannvirkja sem mynda ný kennileiti. (D) 5. Við skipulagsgerð í dreifbýli verði landslag og staðareinkenni greind á grundvelli flokkunar landslagsgerða á landsvísu. Niðurstöður greiningarinnar verði lagðar til grundvallar við mörkun stefnu um ráðstöfun lands til uppbyggingar og ræktunar með það að markmiði að byggja á þeim gæðum sem felast í landslagi og sérkennum náttúru og byggðar, viðhalda þeim og efla. (D) Þéttbýli 6. Skipulag byggðar taki mið af þeim gæðum sem felast í landslagi. Við hönnun byggðar og bæjarrýma verði stefnt að því að efla þau gæði sem felast í landslagi, náttúrulegu og manngerðu. Leitast verði við að haga skipulagi og hönnun byggðar og mannvirkja þannig að fjölbreytt og verðmætt landslag sé	Gott samræmi. • Umhverfi Dalvíkurbyggðar einkennist af fjölbreyttu og einstöku landslagi. Í stefna sveitarfélagsins er sett fram að nýting lands tryggi varðveislu náttúrunnar og menningararfs. • Skipulag í dreifbýli miði að því að viðhalda víðernum og vernda sérstakar landslagsheildir. • Umhverfismat skipulagsáætlana nær til áhrifa á landslag, bæði náttúrulegt og byggt land. • Hönnun mannvirkja er lögð áherslu á að þau falli vel að umhverfi sínu. Nýta skal landhalla og landmótun til að draga úr breyttri ásýnd á landið.

	varðveitt, svo sem sérstakar landslagsheildir og bæjar- eða borgarlandslag sem hefur menningarlegt gildi. (Þ) 7. Umhverfismat skipulagsáætlana feli í sér mat á áhrifum skipulagstillagna og annarra valkosta um stefnu og útfærslu byggðar sem til greina koma á byggt landslag. (Þ) 8. Við skipulagsgerð verði vandað til staðarvals og hönnunar mannvirkja í þéttbýli með tilliti til staðbundinna gæða sem felast í landslagi. Hönnun byggðar og mannvirkja taki mið af landslagi, kennileitum, sjónlínunum, útsýni og þeirri byggð sem fyrir er. (Þ)	
B) Markmið um byggð og samfélag		
-Byggð og samfélag- Hér er gott að búa alla ævi Meginstefna sveitarfélagsins varðandi byggð og samfélag er að tryggja öflugt og fjölbreytt samfélag þar sem vöxtur byggðar styður við blómlegt atvinnulíf, sterka samfélagsþjónustu og sjálfbæra þróun. Með góðum lífsgæðum að leiðarljósi verður stuðlað að fjölbreyttu lóðaframboði, skýrum skipulagslegum áherslum og auknum tengingum við önnur svæði til að styrkja byggðarkjarna og efla samfélagslega samstöðu.	Áhersla B.1: Skipulag feli í sér stefnu um aðlögun að loftslagsbreytingum sem styrkir viðnámsþrótt viðkomandi samfélags til langs tíma. Dreifbýli 2. Við skipulagsgerð í dreifbýli verði greint hvaða áskorana er að vænta til langs tíma vegna afleiðinga loftslagsbreytinga sem varðað geta ákvarðanir um landnotkun. Tekið verði tillit til breytinga, svo sem á rennsli eða farvegum jökuláa, flóðahættu, sandfoks, hækkunar sjávarborðs og ágangs sjávar, vatnsflóða, hörfunar jökla, skriðufalla, úrkomuákefðar, ofviðra, gróðurelda og líffræðilegrar fjölbreytni. Byggt verði á bestu fáanlegu upplýsingum um viðkomandi áhættu, þ.m.t. vísindaskýrslum Veðurstofu Íslands um áhrif loftslagsbreytinga á náttúrufar og samfélag hér á landi. (D) 3. Í skipulagsáætlunum verði tekin afstaða til þess hvaða takmarkanir þekktar afleiðingar loftslagsbreytinga setja uppbyggingu og landnotkun í dreifbýli og sett viðeigandi skipulagsákvæði þar sem við á. Byggt verði á stefnumótun á landsvísi um aðlögun að loftslagsbreytingum og viðbrögð við loftslagstengdri náttúruvá. (D) Þéttbýli 4. Við skipulagsgerð í þéttbýli verði greint hvaða áskorana er að vænta í sveitarfélaginu til langs tíma vegna afleiðinga loftslagsbreytinga sem varðað geta ákvarðanir um landnotkun og þróun byggðar í þéttbýli, svo sem breytinga á rennsli eða farvegum jökuláa, hækkunar sjávarborðs og ágangs sjávar, vatnsflóða, flóðbylgna, sandfoks, hörfunar jökla, skriðufalla, úrkomuákefðar, ofviðris, gróðurelda og áhrifa á líffræðilega fjölbreytni. Byggt verði á bestu fáanlegu upplýsingum um viðkomandi áhættu, þ.m.t. vísindaskýrslum Veðurstofu Íslands um áhrif loftslagsbreytinga á náttúrufar og samfélag hér á landi. (Þ) 5. Í skipulagsáætlunum verði tekin afstaða til þess hvaða takmarkanir þekktar afleiðingar loftslagsbreytinga setja uppbyggingu og landnotkun í viðkomandi þéttbýli og sett viðeigandi skipulagsákvæði þar sem við á. Byggt verði, eftir því sem við á, á stefnumótun á landsvísi um aðlögun að loftslagsbreytingum og um viðbrögð við loftslagstengdri náttúruvá. (Þ) 6. Við skipulagsgerð verði tekið tillit til áhrifa loftslagsbreytinga, svo sem vegna hækkunar sjávarborðs, og náttúruvár, t.d. snjóflóða, skriðufalla, vatnsflóða, eldgosa, jökulhlaupa og jarðskjálfta, með það að markmiði að varna slysum á fólki og tjóni á mannvirkjum. Upplýsingar Veðurstofu Íslands um náttúruvá	Reynt er eftir bestu getu að greina helstu áhættuþætti og áskoranir sem sveitarfélagið stendur frammi fyrir vegna afleiðinga loftslagsbreytinga. Stuðst er við þekkta þætti eins og flóð í ám og lækjum ásamt skemmdum eftir óveður og reynt er að bregðast við því í skipulagi. Lágmarks kótar eru í gildi á lágsvæðum og verða áfram. Ekki er fjallað um sjálfbærar ofanvatsnlausnir.

	og loftslagsbreytingar verði lagðar til grundvallar skipulagsákvörðunum. (Þ) 7. Við skipulagsgerð verði sérstaklega hugað að því hvernig nýta megi sjálfbærar ofanvatnslausnir til að milda og takast á við áhrif loftslagsbreytinga á byggð. (Þ)	
	Áhersla B.2: Skipulag verði loftslagsmiðað og feli í sér samþætta stefnu um byggðapróun í þéttbýli og dreifbýli þar sem vexti verði beint að þeim byggðarkjörnum sem fyrir eru, með áherslu á búsetufrelsi og að draga úr ferðapörf. Dreifbýli 1. Skipulag landnotkunar í dreifbýli styðji við búsetu og samfélag í dreifbýli með langtímasýn um ráðstöfun lands til nýtingar og verndar og samþættri stefnu um byggðapróun í þéttbýli og dreifbýli. Ákvarðanir um ráðstöfun lands fyrir uppbyggingu taki mið af staðareinkennum, svo sem víðernum, sérkennum landbúnaðarlands, verndarsvæðum, varðveislu nytjaland og menningarlandslags. (D) 2. Við skipulagsgerð verði miðað að því að styðja og styrkja samfélag viðkomandi byggðarlags með því að beina vexti að byggðarkjörnum. (D) Þéttbýli 3. Skipulag landnotkunar eflir búsetu og samfélag í þéttbýli með langtímasýn um ráðstöfun lands og samþættri stefnu um byggðapróun í þéttbýli og dreifbýli. (Þ) 4. Við skipulagsgerð verði skilgreindir meginkjarnar í hverjum landshluta og vinnusóknar- og þjónustusvæði þeirra. Uppbyggingu, þar á meðal samgangna, verði hagað þannig að hún sé til þess fallin að styrkja kjarnana sem sjálfbæra burðarása viðkomandi nærsamfélags. (Þ) 5. Í skipulagi verði skýr skil milli þéttbýlis og dreifbýlis og vaxtarmörk þéttbýlisstaða skilgreind með það fyrir augum að efla viðkomandi þéttbýlisstað og standa um leið vörð um landbúnaðarland og önnur verðmæt landgæði. (Þ) 6. Í skipulagi verði stuðlað að búsetufrelsi með sem jöfnustu aðgengi að grunnþjónustu, húsnæði og fjölbreyttum atvinnutækifærum. (Þ) 7. Í skipulagi þéttbýlisstaða verði almennt haft að leiðarljósi að minnka ferðapörf með því að þetta byggð, blanda atvinnustarfsemi, verslun og þjónustu og tengja við íbúðarbyggð í þágu sjálfbærni daglegs lífs og aukinna lífsgæða. (Þ) 8. Skipulag byggðar stuðli að sjálfbærri þróun þéttbýlisstaða með þéttri, samfelldri byggð, endurskipulagningu vannýttra svæða og eflingu nærsamfélags. (Þ) 9. Skipulag byggðar og landnotkunar miði að því að draga úr loftslagsáhrifum samgangna, með áherslu á virkan ferðamáta og almenningssamgöngur. (Þ)	Hluta til í samræmi • Áhersla er lögð á sjálfbæra þróun byggðar, að styrkja núverandi byggðarkjarna og bæta tengingar milli þeirra. • Gert er ráð fyrir að ný íbúðarbyggð verði fyrst og fremst innan núverandi þéttbýla Dalvíkurbyggðar • Almenningsamgöngur ganga ekki innan þéttbýliskjarna Dalvíkurbyggðar en ganga þeirra á milli tvisvar á dag.
	Áhersla B.3: Skipulag tryggi tækifæri fyrir ólíka félagshópa til að hafa áhrif á ákvarðanir um nærumhverfi sitt. Dreifbýli	Gott samræmi.

	1. Við skipulagsgerð verði möguleiki íbúa til að hafa áhrif á mótun nærumhverfis síns tryggður í öllu skipulagsferlinu; frá forsendugreiningu til tillögugerðar og kynningar endanlegra skipulagstillagna. (M, D, Þ, H) 2. Beitt verði fjölbreyttum aðferðum við kynningu og samráð til að tryggja aðgengi að upplýsingum og möguleika ólíkra félagshópa til þátttöku. (M, D, Þ, H) 3. Hugað verði að skýrri og góðri framsetningu skipulagsgagna sem auðvelda almenningi að kynna sér tillögur og tileinka sér efni þeirra. (M, D, Þ, H) Þéttbýli 1. Við skipulagsgerð verði möguleiki íbúa til að hafa áhrif á mótun nærumhverfis síns tryggður í öllu skipulagsferlinu; frá forsendugreiningu til tillögugerðar og kynningar endanlegra skipulagstillagna. (M, D, Þ, H) 2. Beitt verði fjölbreyttum aðferðum við kynningu og samráð til að tryggja aðgengi að upplýsingum og möguleika ólíkra félagshópa til þátttöku. (M, D, Þ, H) 3. Hugað verði að skýrri og góðri framsetningu skipulagsgagna sem auðvelda almenningi að kynna sér tillögur og tileinka sér efni þeirra. (M, D, Þ, H)	• Við upphaf vinnu við endurskoðun aðalskipulags var unnin stöðu- og forsendugreining þar sem farið var yfir áskoranir og tækifæri til endurskoðunar á aðalskipulagi. Í kjölfarið var haldin íbúafundur til að ræða tækifærin og líkleg efnistöð nýs aðalskipulags. Sú vinna var hugsuð til að vekja áhuga íbúa snemma í ferlinu og fá fram hugmyndir á fyrstu stigum. • Að auki er fylgir tillögugerðin kynningar- og samráðsferli í samræmi við skipulagslög.
	Áhersla B.6: Skipulag geri nauðsynlegar ráðstafanir til að stuðla að öryggi almennings gagnvart náttúruvá. Dreifibýli 2. Í skipulagi í dreifbýli verði tekið tillit til þeirrar hættu sem stafar af náttúruvá, svo sem snjóflóðum, skriðuföllum, vatnsflóðum, eldgosum, jökulhlaupum og jarðskjálftum. Sérstaklega verði hugað að aukinni náttúruvá af völdum aukinnar eldvirkni og loftslagsbreytinga. (D) 3. Í skipulagi verði hugað sérstaklega að hættu sem fylgir gróðureldum og hugað að flóttaleiðum og brunavörnum í frístundabyggð og á skógræktarsvæðum. (D) Þéttbýli 4. Við skipulag byggðar í þéttbýli verði tekið tillit til þeirrar hættu sem stafar af náttúruvá, svo sem snjóflóðum, skriðuföllum, vatnsflóðum, eldgosum, jökulhlaupum og jarðskjálftum. Sérstaklega verði hugað að aukinni náttúruvá af völdum aukinnar eldvirkni og loftslagsbreytinga. (Þ) 5. Skipulag byggist á bestu fánlegum upplýsingum um náttúruvá. (Þ)	Hluta til í samræmi. • Aðalskipulag Dalvíkurbyggðar fjallar um náttúruvá almennt; snjóflóð, skriðuföll, flóð og loftslagsbreytingar, bæði í þéttbýli og dreifbýli. • Tekið á hættu vegna loftslagsbreytinga; flóð, aukin úrkoma, skriðuföll, snjóflóð. • Öryggi almennings birtist í áherslu á að forðast hættusvæði, bæta fráveitu og huga að sjávarstöðu. • Ekki er tekið á atriðum tengdum gróðureldum, flóttaleiðum og brunavörnum í frístundabyggð í aðalskipulaginu.
	Áhersla B.7: Skipulag feli í sér stefnu um yfirbragð byggðar og annarra mannvirkja, skapi aðlaðandi og öruggt umhverfi og veiti möguleika til hreyfingar, endurnæringar og samskipta í nærumhverfi. Dreifibýli 1. Við skipulag í dreifbýli verði stuðlað að gæðum hins byggða umhverfis og vandað til staðarvals, yfirbragðs og hönnunar mannvirkja. Tekið verði mið af staðareinkennum og staðbundnum gæðum sem felast í menningararfi, náttúru og landslagi. (D)	Gott samræmi • Áhersla á gæði byggðar, verndun menningararfs, útivistarsvæði, bæjarrými og græna innviði.

	2. Í skipulagi í dreifbýli verði gert ráð fyrir vönduðum útivistarsvæðum af mismunandi stærð og gerð sem henta fyrir hreyfingu, leik, samskipti og endurnæringu ólíkra aldurs- og getuhópa. (D) Þéttbýli 3. Við skipulag byggðar og bæjarhönnun í þéttbýli verði stuðlað að gæðum í hinu byggða umhverfi og sett fram stefna og ákvæði um byggðamynstur og mælikvarða, og samspil byggðar, bæjarrýma og samgangna. (Þ) 4. Við skipulag byggðar og bæjarhönnun verði tekið tillit til sögulegs samhengis í þróun byggðar og byggingararfurinn nýttur til að styrkja sérkenni og staðaranda. Yfirbragð og mælikvarði nýrrar byggðar falli að bæjarmynd viðkomandi staðar og sögulegri byggð. (Þ) 5. Skipulag byggðar skapi góð skilyrði til búsetu og góða umgjörð um mannlíf á hverjum stað með vandaðri og viðeigandi hönnun byggðar og almenningsrýma. Við skipulagsgerð verði byggt á leiðbeiningunum Mannlíf, byggð og bæjarrými: leiðbeiningar um sjálfbært skipulag og vistvænar samgöngur í þéttbýli. (Þ) 6. Í skipulagsáætlunum verði sett fram stefna og skipulagsákvæði um bæjarrými og bæjarhönnun sem tryggir gott framboð þjónustu ásamt fjölbreyttum og lifandi bæjarrýmum þar sem hugað er að heilnæmi og öryggi umhverfisins og góðum innbyrðis tengslum. Við útfærslu byggðar og bæjarrýma verði gætt að jafnræði, öryggi og aðgengi ólíkra félags- og getuhópa. (Þ) 7. Í skipulagi verði gert ráð fyrir heildstæðu kerfi vandaðra almenningsrýma og útivistarsvæða af mismunandi stærð og gerð sem henta fyrir hreyfingu, leik, samskipti og endurnæringu ólíkra aldurs- og getuhópa. (Þ) 8. Í skipulagi verði sett fram stefna og skipulagsákvæði um gróður og náttúru í hinu byggða umhverfi með það að markmiði að fegra og bæta umhverfi, skapa aðlaðandi og áhugaverða umgjörð um hreyfingu og útiveru og einnig í þágu loftslagsmála með viðhaldi líffræðilegrar fjölbreytni og sjálfbærum ofanvatnslausnum. (Þ)	• Stefnt er á öruggt, aðlaðandi og heilnæmt umhverfi með góðum tækifærum til útivistar og samgangna
	Áhersla B.8: Skipulag stuðli að auknum stöðugleika og jafnvægi á húsnaðismarkaði með uppbyggingu hagkvæms og vandaðs íbúðarhúsnaðis sem svari þörfum ólíkra félags hópa. Þéttbýli 1. Í skipulagsáætlunum í þéttbýli verði mörkuð stefna um uppbyggingu íbúðarhúsnaðis sem taki mið af fyrirsjáanlegum þörfum samfélagsins og lýðfræðilegum breytingum til framtíðar. (Þ) 2. Stuðlað verði að fjölbreyttum húsnaðiskostum, svo sem hvað varðar húsagerðir og stærðir, og stefnt að því að innan hvernar byggðarheildar sé fjölbreytt og vel staðsett íbúðarhúsnaði. (Þ) 3. Tryggt verði fjölbreytt, hagkvæmt og sveigjanlegt húsnaði sem mætir þörfum ólíkra aldurs- og félags hópa og stuðlar að félagslegri fjölbreytni. Í því samhengi verði hugað sérstaklega að framboði á húsnaði fyrir tekju- og eignalægri í samræmi við viðmið rammasamnings ríkis og sveitarfélaga um húsnaðisáætlanir. (Þ)	Í samræmi að mestu leyti • Áhersla á húsnaði með tilliti til; breytinga á fjölskyldumynstri, fjölgun eldri borgara og aukna þörf fyrir minni íbúðir. Fjölgun íbúða verði innan núverandi byggðarkjarna með áherslu á fjölbreyttar lausnir fyrir ólíka hópa. • Blandað er saman mismunandi húsnaðistegundum, grænum svæðum og þjónustu.

	4. Skipulag skapi umgjörð fyrir uppbyggingu vandaðs íbúðarhúsnæðis þar sem stuðlað er að gæðum húsnæðis, svo sem hvað varðar byggingarlist, birtu, hljóðvist og útirými. (Þ)	
	Áhersla B.9: Skipulag leggi áherslu á að lágmarka kolefnisspor húsnæðisuppbyggingar og mannvirkjagerðar með betri endingu og bættri efnisnotkun. Dreifbýli 1. Í skipulagi í dreifbýli verði, eftir því sem við á, mælt fyrir um efnisnotkun og nýtingu bygginga með tilliti til minnkaðs umhverfisálags og bættrar endingar. Skilgreindar verði umhverfiskröfur sem taki til líftíma mannvirkja. (D) Þéttbýli 2. Í skipulagi í þéttbýli verði, eftir því sem við á, mælt fyrir um efnisnotkun og nýtingu bygginga með tilliti til minna umhverfisálags og betri endingar. Skilgreindar verði umhverfiskröfur sem taki til líftíma mannvirkja. (Þ) 3. Í skipulagi skal stefnt að því að nýta innbyggt kolefni í þegar byggðu umhverfi, byggingum, vegum og öðrum innviðum. (Þ)	Ekki í samræmi • Ekki eru mælt fyrir um efnisnotkun eða nýtingu bygginga með tilliti til minnkaðs umhverfisálags og bættrar endingar í aðalskipulaginu.
	Áhersla B.10: Skipulag geri viðeigandi ráðstafanir varðandi heilnæmi umhverfis. Dreifbýli 1. Við skipulagsgerð verði heilnæmt umhverfi í dreifbýli tryggt með viðeigandi ráðstöfunum varðandi vatnsvernd, vatnsveitu, fráveitu, úrgangsmeðhöndlun, hljóðvist og loftgæði. (D) 2. Skipulag dreifbýlis geri ráð fyrir innviðum fyrir söfnun og meðhöndlun úrgangs við lögbýli, frístundabyggð og ferðamannastaði í dreifbýli. Tekið verði mið af svæðisáætlun sveitarfélags um meðhöndlun úrgangs. (D) Þéttbýli 3. Við skipulagsgerð verði heilnæmt umhverfi í þéttbýli tryggt með viðeigandi ráðstöfunum varðandi vatnsvernd og fráveitu. (Þ) 4. Skipulagsgerð miði að því að tryggja loftgæði og góða hljóðvist, m.a. með útfærslu byggðar og almeningsrýma sem dregur úr ferðapörf og hvetur til virks ferðamáta. Horfa skal til aðgerðaáætlunar stjórnvalda um loftgæði sem og fyrirliggjandi upplýsinga um loftgæði og hljóðvist. Leita skal leiða til að bæta loftgæði og hljóðvist þar sem þeim er ábótavant. (Þ) 5. Í skipulagi verði tekið tillit til svæðisáætlana um meðhöndlun úrgangs og viðeigandi uppbyggingu innviða, þ.m.t. flokkunarstöðva í nærumhverfi. (Þ) 6. Skipulag verði samþætt stefnu sveitarfélags í svæðisáætlun um lágmarkun úrgangs, úrgangsforvarnir og aukna endurvinnslu og endurnýtingu, með það að markmiði að efla hringrásarhagkerfið. (Þ)	Í aðalskipulaginu er gert ráð fyrir viðeigandi ráðstöfunum varðandi vatnsvernd, fráveitu, úrgangsmeðhöndlun og loftgæði. Þá er gert ráð fyrir innviðum fyrir söfnun og meðhöndlun úrgangs við lögbýli, frístundabyggð og ferðamannastaði í dreifbýli.
C) Markmið um atvinnulíf og efnahag.		

-Atvinnulíf og efnahagur- Hér er öflugt og sveigjanlegt atvinnulíf <i>Fjölbreytt atvinnulíf þar</i> Meginstefna sveitarfélagsins varðandi atvinnulíf og efnahag er að stuðla að fjölbreyttu atvinnulífi og sjálfbærri þróun. Stutt verði við rótgróna starfsemi og skapað verði grundvöll fyrir nýsköpun.	Áhersla C.1: Skipulag feli í sér stefnu um bindingu kolefnis með kolefnishlutleysi að leiðarljósi. Dreifibýli 1. Í skipulagi dreifibýlis verði mörkuð stefna um landnotkun sem dregur úr losun gróðurhúsalofttegunda og eykur bindingu kolefnis, svo sem skógrækt, endurheimt votlendis og jarðvegs. 2. Í skipulagi verði hugað að tækifærum til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og binda kolefni og mögulegt umfang bindingar. Þar verði forgangsraðað svæðum þar sem unnt er að binda kolefni á hagkvæman hátt, umhverfisáhrif eru ásættanleg og ekki dregur úr líffræðilegri fjölbreytni þeirra. Jafnframt verði hugað að nýjum leiðum til að binda kolefni, svo sem í berggrunni. 3. Við val á svæðum til bindingar kolefnis verði m.a. tekið mið af landnotkun, náttúrugæðum, líffræðilegri fjölbreytni, menningarminjum og náttúruvá. 4. Við skipulag verði metin þörf á verndun ákveðinna vistgerða og jarðvegs til að stuðla að bindingu kolefnis. Þéttbýli 5. Í skipulagi í þéttbýli verði sett stefna um að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og bindingu kolefnis innan þéttbýlismarka, svo sem hvað varðar verndun votlendis, skógrækt og bindingu kolefnis í berggrunni. (6. Í stefnumörkun verði litið til áhrifa bindingar á landnotkun, náttúrufar, landslag og byggðamynstur. Áhersla C.6: Skipulag stuðli að uppbyggingu atvinnulífs til framtíðar með áherslu á eftirsóknarvert umhverfi og sjálfbæra nýtingu lands. Dreifibýli 1. Við skipulagsgerð verði hugað að leiðum til að auka fjölbreytni atvinnulífs með tilliti til sjálfbærrar nýtingar lands, styrkleika svæða og þols gagnvart samfélags- og umhverfisbreytingum. (D) 2. Við skipulag atvinnusvæða verði litið til þess hvernig þau geti jafnað tækifæri til atvinnu, stuðlað að sjálfbærri þróun og stutt við byggðapróun. (D) Þéttbýli 3. Við skipulagsgerð verði hugað að leiðum til að auka fjölbreytni atvinnulífs með tilliti til styrkleika svæða, sjálfbærrar nýtingar lands og þols gagnvart samfélags- og umhverfisbreytingum. (Þ) 4. Í skipulagi verði mörkuð stefna um uppbyggingu atvinnuhúsnæðis sem tekur mið af fyrirsjáanlegum þörfum samfélagsins og þróun til framtíðar. (Þ) 5. Í skipulagi atvinnusvæða verði tekið mið af því hvernig þau geti nýtt eða styrkt núverandi innviði til að mæta þörfum atvinnulífs og heimila. (Þ) 6. Í skipulagi atvinnusvæða verði mótuð umgjörð sem stuðlar að því að umhverfi hafi aðdráttarafl og mótaðar áherslur sem atvinnustarfsemi fylgir til að viðhalda því. (Þ) Áhersla C.7: Skipulag um uppbyggingu ferðaþjónustu gæti að varðveislu þeirra gæða sem hún byggist á.	Í samræmi • Í skipulagi dreifibýlis og þéttbýlis verði mörkuð stefna um landnotkun sem dregur úr losun gróðurhúsalofttegunda og eykur bindingu kolefnis, svo sem skógrækt, endurheimt votlendis og jarðvegs. Í samræmi • Atvinnulíf er byggt á sjávarútvegi, landbúnaði, ferðaþjónustu og nýsköpun. • Stefnt er að fjölbreyttara atvinnulífi, m.a. störfum án staðsetningar, og aukinni sjálfbærni Í samræmi
---	--	--

	Dreifbýli 3. Við skipulagsgerð í dreifbýli verði leitast við að greina sérstöðu, styrkleika og staðaranda svæðis með tilliti til tækifæra í ferðapjónustu. (D) 4. Í skipulagi verði hugað að varðveislu landslags, bæði náttúrulegs og manngerðs, sem aðráttarafls fyrir ferðamenn. (D) 5. Skipulagsákvæðanir um ferðapjónustu og ferðamannastaði byggist á gögnum um þolmörk náttúru, innviða, ferðamanna, samfélags og efnahags. (D) 6. Uppbygging ferðapjónustu miði að því að nýstast jafnt íbúum á svæðinu og ferðamönnum. (D, Þ) 7. Skipulagsákvæðanir um uppbyggingu ferðapjónustu og ferðamannastaða taki mið af áfangastaðaaætlunum landshlutanna. (D, Þ, H) Þéttbýli 6. Uppbygging ferðapjónustu miði að því að nýstast jafnt íbúum á svæðinu og ferðamönnum. (D, Þ) 7. Skipulagsákvæðanir um uppbyggingu ferðapjónustu og ferðamannastaða taki mið af áfangastaðaaætlunum landshlutanna. (D, Þ, H) 8. Við skipulagsgerð í þéttbýli verði leitast við að greina sérstöðu, styrkleika og staðaranda svæða með tilliti til tækifæra í ferðapjónustu. (Þ) 9. Í skipulagi verði hugað að landslagi og yfirbragði og gæðum byggðar sem aðráttarafls fyrir ferðamenn. (Þ) 10. Skipulagsákvæðanir um uppbyggingu ferðapjónustu og ferðamannastaða byggist eins og kostur er á gögnum um þolmörk innviða, ferðamanna, samfélags og efnahags. Sérstaklega sé hugað að áhrifum ferðamennsku á húsnaðismarkað og þjónustuframboð. (Þ)	• Í aðalskipulaginu er horft til þess að styrkja ferðapjónustu á svæðinu með áherslu á sérstöðu, sögu og staðaranda sveitarfélagsins. • Leitað er eftir því að uppbygging í ferðapjónustu miði að því að nýstast jafnt íbúum og ferðamönnum.
	Áhersla C.8: Skipulag stuðli að möguleikum á fjölbreyttri og hagkvæmri nýtingu landbúnaðarlands í sátt við umhverfið og stuðli að auknu fæðuöryggi þjóðarinnar. Deifbýli 1. Við skipulagsgerð í dreifbýli verði landi sem hentar vel til ræktunar matvæla almennt ekki ráðstafað til annarra nota með óafturkræfum hætti, svo sem til skógræktar. (D) 2. Skipulagsákvæðanir um ráðstöfun lands til landbúnaðar og annarrar nýtingar byggist á flokkun landbúnaðarlands með tilliti til ræktunarskilyrða, auk landslagsgreiningar og vistgerðaflokkunar. (D) 3. Ákvæðanir um uppskiptingu lands byggist á skipulagsáætlunum. (D) 4. Stefna í skipulagsáætlunum um ræktun stuðli að framleiðslu afurða með lítið kolefnisspor. (D) 5. Í skipulagi dreifbýlis verði stutt við fjölbreytta nýtingu landbúnaðarlands, svo sem í tengslum við nýsköpun og ferðapjónustu. (D) Þéttbýli 6. Við skipulagsgerð í þéttbýli verði vaxtarmörk þess skilgreind, m.a. með það fyrir augum að standa vörð um verðmætt landbúnaðarland. (Þ) 7. Í skipulagi verði hugað að tækifærum til aukinnar ræktunar matvæla í þéttbýli. (Þ)	Í samræmi • Settir eru skilmálar um að gera skuli grein fyrir flokkun landbúnaðarlands ef til stendur að breyta notkun og hvort um sé að ræða ráðstöfun með óafturkræfum hætti. • Þá er reynt að sporna gegn hnignun góðs ræktunarlands auk þess að opið er fyrir nýjum tækifærum til aukinnar ræktunar matvæla.

	Áherslur C.9: Skipulag miði að því að auka alþjóðlega samkeppnishæfni landsins um fólk og fyrirtæki með sterkum aðlaðandi borgarsvæðum. Þéttbýli 1. Í skipulagi höfuðborgarsvæðisins og svæðisborgarinnar Akureyrar verði lögð áhersla á þætti sem eru líklegir til að styrkja alþjóðlega samkeppnishæfni svæðis með því að nýta styrkleika og sérstöðu þess, svo sem hvað varðar aðgengi að mannauði, endurnýjanlegri orku, auðlindum, grunneti samgangna (alþjóðlegar gáttir), stöðugleika, stjórnsýslu og þjónustu. (Þ) 2. Í skipulagi höfuðborgarsvæðisins og svæðisborgarinnar Akureyrar verði horft til sérkenna og gæða hins byggða umhverfis og öflugra innviða með það að markmiði að tækifæri, lífskjör og búsetuskilyrði séu sambærileg nálægum borgarsvæðum. (Þ) 3. Í skipulagi höfuðborgarsvæðisins og svæðisborgarinnar Akureyrar verði litið til samanburðar við sambærileg borgarsvæði og sá samanburður nýttur til að móta áherslur í skipulagi og innviðafjárfestingum. (Þ) 4. Í skipulagi í þéttbýli verði lögð áhersla á sjálfbærni borgarsvæða, sem verði eftirsótt til búsetu og atvinnu og skapi umgjörð fyrir efnahagslega drifkrafta og nýsköpun. (Þ)	Hluta til í samræmi - Sveitarfélagið leggur áherslu á fjölbreytt atvinnulíf, nýtingu endurnýjanlegrar orku, náttúruauðlinda og góðar samgöngur. Sérstæða er tengd fiskvinnslu, landbúnaði, ferðaþjónustu og nýsköpun - Áhersla á öfluga þjónustu, menntun, tómstundir og trausta innviði sem skapa eftirsóknarvert samfélag - Engin kerfisbundin samanburður við önnur borgarsvæði eins og krafist er í landsstefnu.
D) Markmið um öflugt grunnkerfi		
-Samgöngur og veitur- Dalvíkurbyggð hefur trausta innviði sem stuðla að auknum lífsgæðum íbúa og öflugu atvinnulífi Meginstefnur sveitarfélagsins varðandi samgöngur og veitur er að veita íbúum og atvinnulífi sveitarfélagsins þá grunnþjónustu sem þörf er á. Að íbúar geti stólað á skilvirkt og traust grunnkerfi.	Áhersla A.2: Skipulag feli í sér stefnu og skipulagsákvæði um innviði fyrir loftslagsvænar samgöngur, með áherslu á vistvænan ferðamáta og orkuskipti í samgöngum. Dreifibýli 3. Í skipulagi í dreifibýli verði, eftir því sem kostur er, skilyrði fyrir samtengdu kerfi samgangna, með áherslu á virkan ferðamáta og almenningssamgöngur. (D) 4. Við skipulagsgerð verði gert ráð fyrir innviðum fyrir orkuskipti, svo sem hleðslustöðvum, sem styðja við orkuskipti í samgöngum á landi, í íbúðarhverfum, á atvinnusvæðum, við hafnir, stofnvegi, á sjó og í lofti. (D, Þ) Þéttbýli 4. Við skipulagsgerð verði gert ráð fyrir innviðum fyrir orkuskipti, svo sem hleðslustöðvum, sem styðja við orkuskipti í samgöngum á landi, í íbúðarhverfum, á atvinnusvæðum, við hafnir, stofnvegi, á sjó og í lofti. (D, Þ) 5. Í skipulagi í þéttbýli verði hugað að innviðum fyrir loftslagsvænar samgöngur, með áherslu á virkan ferðamáta og almenningssamgöngur. (Þ) 6. Við skipulagsgerð verði sett fram stefna og skipulagsákvæði um gatnakerfi og hönnun og útfærslu göturýma sem taki mið af fjölþættu hlutverki gatna sem umferðarleiða og bæjarrýma. (Þ) 7. Skipulag og útfærsla gatnakerfis og göturýma innan byggðarheilda taki mið af leiðbeiningunum Mannlíf, byggð og bæjarrými: leiðbeiningar um sjálfbært skipulag og vistvænar samgöngur í þéttbýli. (Þ)	Hluta til í samræmi - Göngu-, hjóla-, og reiðstígar hluti af samgöngukerfinu - Ekki er gert ráð fyrir rekstri almenningssamgangna

	Áhersla A.6: Skipulagsgerð vegna orkunýtingar gæti að náttúruvernd. Dreifibýli 2. Skipulag gefi kost á að nýta orkuauðlindir í dreifibýli með sjálfbærni og umhverfisvernd að leiðarljósi. Mannvirki vegna orkuvinnslu falli sem best að landslagi og annarri landnotkun. (D) 3. Við greiningu á valkostum vegna nýrrar orkuvinnslu verði leitast við að koma í veg fyrir neikvæð áhrif á náttúru, landslag, menningarminjar og víðerni. (D)	Í góðu samræmi. - Sjálfbærni er í fyrirrúmi með ábyrgri nýtingu auðlinda og sjálfbærni í orkumálum sem leggur traustan grunn að frekari vexti. - Kanna möguleika á sjálfbærri orkuöflun, t.d. jarðhita og minni vatnsaflsvirkjunum.
	Áhersla B.4: Skipulag greiði fyrir skilvirkum samgöngum þar sem jafnvægi milli ólíkra ferðamáta verði haft að leiðarljósi. Dreifibýli 7. Skipulag landnotkunar í dreifibýli feli í sér samþætta stefnu um byggðapróun með áherslu á greiðar, öruggar og vistvænar samgöngur og fjölbreyttan ferðamáta. Við skipulag byggðar og samgangna verði miðað við að sem flestir íbúar komist til næsta meginkjarna á innan við einni klukkustund. Skipulag feli einnig í sér stefnu um almenningssamgöngur. Jafnframt verði mótuð stefna um tengingar milli helstu meginkjarna í samræmi við samgönguáætlun. (D) 8. Sveitarfélög geri grein fyrir og marki stefnu um aðra vegi en þjóðvegi í aðalskipulagi í samræmi við lög um náttúruvernd. (D) 9. Sveitarfélög nýti skipulagsgerð til þess að skilgreina meginleiðir ferðamanna, gangandi, ríðandi og hjólandi. (D) Þéttbýli 10. Skipulagsgerð í þéttbýli stuðli að greiðum samgöngum innan skilgreindra vinnusóknar- og þjónustusvæða, með styrkingu byggðar að leiðarljósi. (Þ) 11. Sveitarfélög marki í skipulagi samþætta stefnu um byggð og samgöngur. Áhersla verði lögð á göngu- og hjólavænt umhverfi og að tvinna saman almenningssamgöngur og byggðaskipulag. (Þ) 12. Gatnaskipulag og gatnahönnun miði að því að skapa bæjarrými og umferðarrými fyrir akandi, hjólandi og gangandi vegfarendur. Við skipulagsgerð verði byggt á leiðbeiningunum Mannlíf, byggð og bæjarrými: leiðbeiningar um sjálfbært skipulag og vistvænar samgöngur í þéttbýli. (Þ)	Hluta til í samræmi - Greiðar samgöngur innan byggðakjarna ásamt hjólastígum milli byggðakjarna. - Göngu-, hjóla-, og reiðstigar hluti af vistvæna samgöngukerfinu - Sérstök áhersla á bætt hjólanet
	Áhersla B.5: Skipulag stuðli að jöfnu aðgengi að orku um land allt og traustum veituvinnviðum sem tryggja örugga afhendingu orku. Dreifibýli 4. Skipulagsákvæðanir um fjarskiptamannvirki í dreifibýli geri kleift að byggja upp traust fjarskiptakerfi en taki jafnframt tillit til áhrifa á náttúru og landslag. (D) 5. Skipulagsákvæðanir um raforkuflutningsmannvirki geri kleift að tryggja öruggan flutning og afhendingu raforku, um leið og tekið er tillit til áhrifa á náttúru og landslag. Við skipulagsákvæðanir um	Í samræmi

	lagningu raflína verði lagt mat á umhverfisáhrif, þar á meðal sjónræn áhrif, og leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. (D) 6. Í skipulagi verði gerð grein fyrir aðgengi íbúa og atvinnustarfsemi í dreifbýli að neysluvatni og skýrt hvernig fráveitu er háttað. Tryggja skal að veitulausnir uppfylli gæðakröfur. (D) Þéttbýli 7. Skipulagsákvæðanir um fjarskiptamannvirki í þéttbýli geri kleift að byggja upp traust fjarskiptakerfi, en taki jafnframt tillit til umhverfisáhrifa. (Þ) 8. Skipulagsákvæðanir um raforkuflutningsmannvirki geri kleift að tryggja örugga afhendingu raforku, um leið og tekið er tillit til áhrifa á landslag og aðra landnotkun. (Þ) 9. Í skipulagi skal gera grein fyrir því hvernig vatnsveita uppfyllir þarfir íbúa og atvinnulífs með sjálfbæra nýtingu vatnsauðlindarinnar að leiðarljósi. (Þ) 10. Við skipulagsgerð verði tryggt að fráveita anni þörfum íbúa og atvinnulífs þannig að viðmið um gæði viðtaka séu uppfyllt. Blágrænar ofanvatnslausnir skulu nýttar eins og kostur er til að lágmarka álag á fráveitu. (Þ)	- Fjarskiptamannvirki eru sem víðast og því eru litlar takmarkanir á því hvar mannvirki fyrir fjarskipti eru staðsett, lögð áhersla á að þau falli að umhverfi fylgi gjarnan öðrum framkvæmdum eða þegar röskuðum svæðum. - Gert ráð fyrir stofnkerfi vatnsveitu, flutningslagnir að jafnaði neðanjarðar, vatnsverndarsvæði skilgrein - Vatnsverndarsvæði skilgreind, lögð áhersla á gæði vatns og fráveitur samkvæmt reglugerðum
	Áhersla C.2: Skipulag stuðli að orkuskiptum og að orkuauðlindir verði nýttar með sjálfbærum hætti, með það að leiðarljósi að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og tryggja orkuöryggi. Dreifbýli 3. Skipulag gefi kost á að nýta orkuauðlindir í dreifbýli með sjálfbærni og umhverfisvernd að leiðarljósi. Mannvirki vegna orkuvinnslu falli sem best að landslagi og annarri landnotkun. (D) 5. Við skipulagsgerð verði tekin afstaða til möguleika á orkuframleiðslu með vatnsafli, jarðvarma og vindorku í sátt við náttúru og samfélag. (D, Þ) 6. Við greiningu á valkostum vegna nýrrar orkuvinnslu verði leitast við að velja þá kosti sem hægt er að nýta sem fyrst, eru hagkvæmir og valda sem minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. (D, Þ) 7. Settir verði fram skilmálar í skipulagi til að koma í veg fyrir, minnka eða bæta fyrir áhrif á náttúru, landslag, víðerni, vatnsvernd og aðra nýtingu. (D, Þ) Þéttbýli 4. Skipulag gefi eftir atvikum kost á að nýta orkuauðlindir í þéttbýli með sjálfbærni og umhverfisvernd að leiðarljósi. Hugað sé að áhrifum nýtingar á aðliggjandi byggð, svo sem vegna sjónrænna áhrifa, áhrifa á hljóðvist og loftgæði. Mannvirki vegna orkuvinnslu falli sem best að landslagi og annarri landnotkun. (Þ) 5. Við skipulagsgerð verði tekin afstaða til möguleika á orkuframleiðslu með vatnsafli, jarðvarma og vindorku í sátt við náttúru og samfélag. (D, Þ) 6. Við greiningu á valkostum vegna nýrrar orkuvinnslu verði leitast við að velja þá kosti sem hægt er að nýta sem fyrst, eru hagkvæmir og valda sem minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. (D, Þ) 7. Settir verði fram skilmálar í skipulagi til að koma í veg fyrir, minnka eða bæta fyrir áhrif á náttúru, landslag, víðerni, vatnsvernd og aðra nýtingu. (D, Þ)	Í samræmi - Skipulagið leggur áherslu á sjálfbæra nýtingu náttúruauðlinda og samræmt skipulag byggt á vistkerfum - Mannvirki á að falla að landslagi

	Áhersla C.3: Skipulag feli í sér stefnu um nýtingu vindorku í sátt við umhverfi og samfélag. Dreifbýli 1. Skipulag og önnur áætlanagerð um landnotkun í dreifbýli skapi forsendur fyrir nýtingu vindorku eftir því sem aðstæður leyfa, í sátt við umhverfi og samfélag, þannig að staðinn verði vörður um sérstætt landslag og lífríki og tekið tillit til grenndarhagsmuna og annarrar landnotkunar. (D) 2. Við skipulagsgerð fyrir vindorkuver verði lögð áhersla á að þau byggist upp á afmörkuðum svæðum nærri tengivirkjum og flutningslínunum þar sem unnt verður að tryggja afhendingaröryggi og halda umhverfisáhrifum í lágmarki. (D) 3. Við staðarval og ákvörðun um útfærslu vindorkuvera varðandi fjölda, stærð og niðurröðun vindmylla verði leitast við að lágmarka áhrif á landslag. Tekið verði mið af einkennum landslags, svo sem ráðandi línunum, landformum og hlutföllum í landslagi svæðis. (D) 4. Við staðarval vindorkukosta, skipulagsákvæðanir, umhverfismat og leyfisveitingar verði tekið mið af stefnu stjórnvalda um nýtingu vindorku og þeim viðmiðum sem sett verða um staðsetningu, fjölda og stærð vindorkuvera og um áhrif á umhverfi og samfélag, ekki síst landslag, nærsamfélag, mikilvæg fuglasvæði og farleiðir fugla. (D)	Ekki í samræmi • Aðalskipulag Dalvíkurbyggðar fellur ekki að áherslu C.3 í Landskipulagsstefnu þar sem engin stefna um vindorku er til staðar.
	Áhersla C.4: Skipulag stuðli að sjálfbærri nýtingu vatns. Dreifbýli 2. Í skipulagi í dreifbýli verði stefnt að því að koma í veg fyrir rýrnun vatnsgæða og bæta ástand vatnshlota sem eru undir álagi. (D) 3. Við skipulagsákvæðanir verði sérstaklega litið til mögulegs álags á vatnshlot vegna uppbyggingar mannvirkja, iðnaðar og landbúnaðar, sér í lagi þegar um er að ræða stórnotendur sem nýta mikið af vatni. (D) 4. Skipulag í dreifbýli sé í samræmi við gildandi vatnaáætlun og þekkingu á stöðu vatnshlota. (D) Þéttbýli 5. Í skipulagi í þéttbýli verði stefnt að því að koma í veg fyrir rýrnun vatnsgæða og bæta ástand vatnshlota sem eru undir álagi, m.a. vegna fráveitu. (Þ) 6. Skipulag vatnstöku þéttbýlisstaða taki mið af sjálfbærri nýtingu auðlindarinnar. (Þ) 7. Við skipulag byggðar verði leitast við að lágmarka álag á vatnshlot með sjálfbærum ofanvatnslausnum með það að markmiði að viðhalda náttúrulegri hringrás vatns. (Þ) 8. Skipulag í þéttbýli taki mið af gildandi vatnaáætlun og þekkingu á stöðu vatnshlota. (Þ)	Í samræmi • Vernd vatnsbóla og vatnsverndarsvæði, sjálfbær nýting vatnsauðlinda, fráveitulausnir • Leysa afrennsli regnvatns ofanjarðar eins og hægt er til að lágmarka álag á fráveitukerfi.

3.6.2.1. Í samræmi við landsskipulagsstefnu

Heilt yfir er aðalskipulagið í góðu samræmi við landsskipulagsstefnu.

Umhverfi og náttúra

- Loftslagsmál og kolefnisbinding

Aðalskipulagið leggur áherslu á að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda með aðgerðum eins og endurheimt votlendis, aukinni skógrækt, vistvænum orkuskiptum og nýtingu jarðhita. Þetta er í góðu samræmi við markmið landsskipulagsstefnunnar um kolefnishlutleysi, sjálfbæra orkunýtingu og vernd vistkerfa.

- Náttúruvernd og líffræðileg fjölbreytni

Í skipulaginu eru afmörkuð verndarsvæði; Friðland Svarfdæla, fólkvangur í Böggvisstaðafjalli ásamt hverfisverndarsvæði sem tryggja vernd líffræðilegrar fjölbreytni, jarðmyndana og landslags. Þetta er í samræmi við áherslur landsskipulagsstefnunnar um að vernd vistkerfa, náttúru og víðerna.

Byggð og samfélag

- Byggðapróun og samfélag

Aðalskipulagið gerir út á þetta frekar núverandi byggðarkjarna Dalvíkurbyggðar, Dalvík, Árskógssand og Hauganes í stað þess að dreifa byggð út fyrir þau svæði. Fjölbreytt húsnæði er í forgangi og lögð er áhersla á öryggi gegn náttúruvá. Þetta er í takt við landsskipulagsstefnuna sem leggur áherslu á samþætta byggðapróun, þéttingu byggðar og öruggt búsetuumhverfi.

- Menningararfur og landslag

Verndun fornleifa, sögulegrar byggðar og menningarlandslags ásamt því að styrkja aðstöðu til menningar og íþróttar. Þetta fellur vel að áherslum landsskipulagsstefnuna um að vernda menningararfs og samþætta hann við skipulag.

Atvinnulíf og efnahagur

- Atvinnuþróun og nýsköpun

Aðalskipulagið styður við fjölbreytt atvinnulíf, nýsköpun, ferðaþjónustu, fiskeldi á landi og sjálfbæra orkunýtingu. Þetta er í samræmi við markmið landsskipulagsstefnuna um sjálfbæra atvinnuuppbyggingu, nýsköpun og fjölbreytt störf.

Þetta er í samræmi við markmið landsskipulagsstefnunnar um sjálfbæra atvinnuuppbyggingu, nýsköpun og fjölbreytt störf.

3.6.2.2. Ekki í full samræmi eða að vissu marki við landsskipulagsstefnu

Þar sem ekki er samræmi snýr einkum að almenningssamgöngum. Uppbygging innviða og iðnaðar sem getur haft tímabundin neikvæð áhrif á lífríki á landi og í vötnum. Ásamt skorti á þekkingu eða reynslu um nánari útlistun um losun gróðurhúsalofttegunda.

Samgöngur og veitur

- Samgöngur

Landskipulagsstefnan leggur áherslu á að efla almenningssamgöngur sem vistvænan ferðamáta.

Í Aðalskipulagi Dalvíkurbyggðar er hins vegar aðeins gert ráð fyrir orkuskiptum (hleðslustöðvum o.fl.), göngu-, hjóla-, og reiðstígum ásamt jarðgöngum milli byggðarlaga, en ekki rekstri almenningssamgangna. Því er samræmi hér takmarkað.

Byggð og samfélag

- Uppbygging innviða

Þótt stefna aðalskipulagsins um fjölbreytt og sjálfbært atvinnulíf sé almennt í samræmi við landskipulagsstefnuna, þá er bent á að uppbygging innviða og iðnaðar geti haft tímabundin neikvæð áhrif á lífríki í vötnum og á landi.

Þessi atriði teljast því að hluta ósamræmi við landsskipulagsstefnuna þar sem hún leggur áherslu á að forðast neikvæð umhverfisáhrif vegna skipulagsákvæðana.

3.6.3. Aðrar stefnur og áætlanir á landsvísu

Áætlun	Markmið og áherslur áætlana	Samræmi
Aðgerðaáætlun í landgræðslu og skógrækt 2022-2026	Aðgerðaáætlunin 2022–2026 setur fram markmið um vernd, endurheimt og sjálfbæra nýtingu vistkerfa. Lögð er áhersla á að vernda skógarleifar og náttúruskóga, endurheimta votlendi og hnignað land, og efla skógrækt til að styðja við kolefnisbindingu og líffræðilega fjölbreytni. Gæðaviðmið eru sett fyrir val á landi og tegundanotkun í skógrækt, auk þess sem beitarstjórnun og aðlögun skóga að loftslagsbreytingum eru lykilatriði. Sveitarfélög, landeigendur og almenningur eru mikilvægir samstarfsaðilar í framkvæmd, og fræðsla og þátttaka almennings á að auka skilning og stuðning. Stefnt er að fjölgun endurheimtarsvæða og aukinni ræktun skóga með vistvænum lausnum.	Gott samræmi. Í skipulagsvinnunni er lögð áhersla á verndun náttúrufars og sjálfbæra nýtingu lands, þar sem gróðurvernd, endurheimt vistkerfa og skógrækt eru talin lykilaðgerðir til að bregðast við loftslagsvá, jarðvegsrofi og gróðureyðingu. Þar er einnig lögð áhersla á að nýting lands taki mið af getu þess og vistfræðilegu ástandi, að votlendi verði verndað og endurheimt, og að jarðvegs- og gróðurauðlindir verði styrktar. Skipulagið styður við loftslagsaðgerðir með því að efla kolefnisforða og kolefnisbindingu, og samhliða er leitast við að skapa vistvænar lausnir í landnýtingu. Samstarf sveitarfélaga, landeigenda og annarra hagaðila er áréttað sem lykilforsenda, og mikilvægt er að fræðsla og þátttaka samfélagsins styðji við innleiðingu aðgerða. Heildstætt séð eru áherslur í aðgerðaáætluninni um landgræðslu og skógrækt í nánú samræmi við stefnu og forsendur aðalskipulags Dalvíkurbyggðar – sérstaklega hvað varðar vernd skógar- og gróðurlenda, endurheimt votlendis, sjálfbæra landnýtingu, kolefnisbindingu og samvinnu við samfélagið.
Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum 3. útg.	Aðgerðaáætlunin leggur áherslu á endurheimt votlendis, birkiskóga og vistkerfa, auk landgræðslu á ríkisjörðum. Hún kallar á vernd og endurheimt birkiskóga, aukningu kolefnisbindingar í jarðvegi og gróðri, og endurheimt þurrlendis. Markmiðið er m.a. að endurheimta 15.600 ha af röskuðu votlendi og koma birkiskóga í 5% af landsflatarmáli fyrir árið 2030. Gagnavinna og bætt gögn um losun og bindingu landnotkunar eru einnig lykilatriði.	Gott samræmi. Aðgerðirnar á co2.is eru í nánú samræmi við stefnu Dalvíkurbyggðar. Í skipulaginu og forsenduskýrslunni er lögð áhersla á verndun náttúrufars, skógar- og gróðurlenda, ásamt því að endurheimta vistkerfi og votlendi, sem speglast beint í aðgerðum loftslagsáætlunarinnar. Þar er einnig fjallað um sjálfbæra landnýtingu, loftslagsaðgerðir og kolefnisbindingu, sem fellur að áherslum um aukna bindingu í gróðri og jarðvegi. Báðar áætlanir leggja áherslu á að nýting lands verði vistvæn og að samfélag og hagaðilar taki virkan þátt, sem styrkir samræmið enn frekar.
Aðgerðaáætlun landbúnaðarstefnu	Aðgerðaáætlunin er fimm ára og fylgir samþykktri landbúnaðarstefnu til 2040 með áherslu á sjálfbærni, fæðuöryggi og nýsköpun. Sérstök áhersla er á aukna kornrækt, bættu hagtölusöfnun og stuðning við fjárhagslega afkomu bænda. Loftslagsmál eru í forgrunni með loftslagsbókshaldi, ráðgjöf, rannsóknnum og hvötum til að draga úr losun. Vernd líffræðilegrar fjölbreytni og sjálfbær landnýting eru lykilatriði, auk þróunar stafrænnar tækni og rannsóknarverkefna. Hringrásarhagkerfi er eftt með aukinni nýtingu lífræna efna og minni sóun. Áhersla er lögð á neytendamiðaða nálgun með betri upplýsingum, trausti og beinum tengslum milli framleiðenda og neytenda.	Gott samræmi. Lögð áhersla á vernd ræktarlands, fjölbreytta og örugga matvælaframleiðslu og kolefnisbindingu með skógrækt og endurheimt votlendis. Loftslagsvá, flóðahætta og náttúruvá eru lykilþættir sem krefjast skipulagsaðgerða og vistvænna lausna. Hringrásarhagkerfi, nýsköpun og aukin upplýsingasöfnun eru sett í forgrunn til að tryggja fæðuöryggi og sjálfbæra auðlindanýtingu.

	Nýsköpun, menntun og endurskoðun stuðningskerfa landbúnaðar eru hornsteinar framtíðaruppbyggingar.	
Aðgerðaáætlun um orkuskipti	Þingsályktunin um aðgerðaáætlun í orkuskiptum felur ráðherra í orkumálum að draga úr notkun jarðefnaeldsneytis og auka hlut endurnýjanlegrar orku. Með þessu er stefnt að auknu orkuöryggi, minni losun, gjaldeyrissparnaði og nýsköpun. Markmiðin eru m.a. að auka hlut endurnýjanlegrar orku í samgöngum á landi, sjó og í flugi fram til ársins 2030. Aðgerðir byggja á hagrænum hvötum, skattkerfisbreytingum og ívilnunum fyrir vistvænar samgöngur, ásamt markvissri uppbyggingu innviða fyrir rafmagn, vetni og metan. Einnig er lögð áhersla á orkusparnað, vistvæna samgöngustefnu, samstarf hins opinbera og atvinnulífs, aukna nýsköpun og alþjóðlegt samstarf. Áætlunin nær til ársins 2030 og verður endurmetin á fimm ára fresti með reglulegri framvinduskýrslugjöf.	Gott samræmi. Margar sameiginlegar áherslur. Lagt áherslu á sjálfbæra þróun og að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda með markvissum aðgerðum. Mikilvægi orkusparnaðar og bættrar orkunýtni, hvort sem það er með tækniþúnaði, vistvænum samgöngum eða hagrænum hvötum. Byggja stefnu á nýtingu innlendra endurnýjanlegra orkugjafa, hvort sem er í framleiðslu matvæla, landnýtingu eða samgöngum, og tengja það við aukið orkuöryggi og gjaldeyrissparnað. Áhersla á innviðauppbyggingu, vistvænar samgöngur og orkunýtingu í sveitarfélaginu. lögð áhersla á samstarf, nýsköpun og rannsóknir sem lykilþætti til að ná fram markmiðum um sjálfbærni, hvort sem það er í gegnum orkuskipti, skipulag byggðar eða nýtingu auðlinda.
Aðgerðaáætlun vatnaáætlunar 2022-2027	Aðgerðaáætlun vatnaáætlunar 2022–2027 er fyrsta heildstæða áætlunin á Íslandi sem miðar að verndun og sjálfbærri nýtingu vatnsauðlindarinnar. Hún byggir á lögum um stjórn vatnamála og inniheldur 57 aðgerðir sem miða að því að tryggja að öll vatnshlot nái umhverfismarkmiðum sínum. Áhersla er lögð á innleiðingu laga og reglugerða, vöktun, fræðslu, úrbætur í fráveitumálum og sérstakar aðgerðir fyrir vatnshlot í hættu. Áætlunin byggir á viðtæku samráði og tekur einnig tillit til loftslagsbreytinga og áhrif þeirra á vatnaumhverfi. Framkvæmd og eftirfylgni er í höndum Umhverfisstofnunar í samstarfi við sveitarfélög og aðra ábyrgðaraðila.	Gott samræmi. Vatnamál sem miða að því að tryggja vernd vatnsauðlinda, sjálfbæra nýtingu og að ná umhverfismarkmiðum. Forgangur er gefinn aðgerðum sem hafa mest áhrif á að ná umhverfismarkmiðum, sérstaklega í vatnshlotum í hættu. Auk þess aukinni fræðslu til almennings og atvinnulífs um vatnsvernd, mengunarvarnir og sjálfbæra nýtingu.
Byggðaáætlun fyrir árin 2022-2036	Stefnumótandi byggðaáætlun 2022–2036 með áherslu á jafnvægi í byggðapróun, sjálfbærni og öfluga innviði. Markmiðið er að tryggja jöfn tækifæri til búsetu og atvinnu um land allt, efla grunnþjónustu og fjölbreytt atvinnulíf, og hafa loftslagsmál að leiðarljósi. Áætlunin felur í sér fimm ára aðgerðaáætlanir með mælikvörðum og sérstaka áherslu á svæði sem glíma við fólksfækkun og veikleika í atvinnulífi.	Gott samræmi. Lögð áhersla á sjálfbæra þróun, verndun náttúru og ábyrga nýtingu auðlinda, sem samræmist stefnu um sjálfbærni og loftslagsmál. Framtíðarsýn og stefnumótun miða að því að styrkja innviði, bæta samgöngur og tryggja góða grunnþjónustu fyrir íbúa, í takt við markmið um jöfn tækifæri til búsetu. Einnig er lögð áhersla á fjölbreytt atvinnulíf, nýsköpun og eflingu ferðapjónustu, auk þess sem skipulagsáætlanir taka mið af loftslagsbreytingum og aðlögun. Þessi atriði eru í samræmi við áherslur byggðaáætlunar um jafnvægi í byggðapróun, öfluga innviði og sjálfbæra framtíð.
Ferðamálastefna til 2030	Leggur áherslu á að íslensk ferðapjónusta verði leiðandi í sjálfbærri þróun á grunni jafnvægis milli efnahags-, umhverfis- og samfélagslegra þátta. Markmiðið er að ferðapjónustan sé arðsöm, samkeppnishæf og í sátt við land og þjóð, stuðli að bættum lífskjörum og hagsæld og verði þekkt fyrir gæði og einstaka upplifun. Stefnan byggir á fjórum lykilstoðum: efnahag,	Gott samræmi. Leggja áherslu á sjálfbæra þróun, verndun náttúru og ábyrga nýtingu auðlinda, sem fellur að markmiðum um jafnvægi milli efnahags-, umhverfis- og samfélagslegra þátta. Í þeim er fjallað um uppbyggingu innviða og áfangastaða, auk þess sem lögð er

	samfélag, umhverfi og gesti, með áherslu á sjálfbærni, orkuskipti, nýsköpun, uppbyggingu áfangastaða, hæfni og gæði þjónustu. Aðgerðaáætlun fylgir stefnunni til að tryggja framgang hennar með mælikvörðum og reglulegri endurskoðun.	áhersla á gæði þjónustu, fjölbreytt atvinnulíf og nýsköpun í tengslum við ferðaþjónustu. Einnig kemur fram vilji til að draga úr losun og styðja orkuskipti, sem er í samræmi við stefnu um loftslagsmál og sjálfbærni í ferðaþjónustu.
Flugstefna	Flugstefnan var kynnt samhliða samgönguáætlun 2020–2034 og markmiðið er að skapa umhverfi sem styður við flugrekstur og flugtengda starfsemi á Íslandi. Lögð er áhersla á að efla innanlandsflug sem hluta af almenningssamgöngukerfi landsins og tryggja hagkvæmari aðgang íbúa landsbyggðar að miðlægri þjónustu, meðal annars með verkefninu Loftbrú. Markmið stefnunnar eru að tryggja öryggi, skilvirkni, hagkvæmni og góða þjónustu í flugi. Jafnframt er lögð áhersla á að draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum flugs, greiða fyrir orkuskiptum og byggja upp innviði sem styðja við þau. Mikilvægt er að tryggja tengingar milli allra þátta samgöngukerfisins, sérstaklega að tengja innanlandsflug við millilandaflug.	Samræmi að vissu marki. Stefna sem er ekki beintengd aðalskipulagi. Í aðalskipulagi Dalvíkurbyggðar er fjallað um samgöngur og innviði, þar á meðal flugsamgöngur. Enginn flugvöllur er innan sveitarfélagsins en næsti er á Akureyri, sem þjónar bæði innanlands- og millilandaflugi. Innanlandsflug er hluti af almenningssamgöngukerfi landsins og tryggja má hagkvæmari aðgang íbúa landsbyggðar að miðlægri þjónustu, meðal annars með Loftbrú. Skipulagið leggur áherslu á að tryggja öruggar og áreiðanlegar samgöngur, þar með talið með jarðgöngum og bættum tengingum, sem styður við markmið flugstefnu um aðgengi og öryggi.
Framkvæmdaáætlun um líffræðilega fjölbreytni	Miðar að því að vernda og endurheimta líffræðilega fjölbreytni, tryggja sjálfbæra nýtingu lífríkis og koma í veg fyrir frekari skerðingu þess. Lögð er áhersla á að efla þekkingu með kortlagningu vistkerfa, gerð gagnagrunna og aðgengilegra upplýsinga, auk reglulegrar vöktunar á ástandi vistkerfa, tegunda og stofna. Áætlunin felur í sér að styrkja verndarsvæði á landi og í hafi, friðlýsa svæði og tegundir í hættu og vinna verndaráætlanir fyrir viðkvæmar tegundir. Sérstök áhersla er á endurheimt vistkerfa, svo sem birkiskóga og votlendis, og að draga úr áhrifum ágengra framandi tegunda. Einnig er stefnt að því að setja reglur um aðgang að erfðaauðlindum og tryggja sanngjarna skiptingu hagnaðar af nýtingu þeirra, ásamt því að efla verndun erfðabreytileika í landbúnaði. Áætlunin leggur áherslu á fræðslu og vitundarvakningu almennings, samþættingu markmiða í löggjöf og stefnumótun og reglulega endurskoðun til að tryggja árangur í samræmi við alþjóðlegar skuldbindingar.	Gott samræmi. Leggja áherslu á sjálfbæra þróun og ábyrga nýtingu auðlinda. Verndun náttúru og vistkerfa, þar á meðal hverfisvernd og friðlýst svæði, sem fellur að áherslum um vernd líffræðilegrar fjölbreytni. Áhersla er á loftslagsmál og aðlögun, sem tengist endurheimt vistkerfa og kolefnisbindingu í framkvæmdaáætluninni.
Kerfisáætlun Landsnets 2023-2032	Stofnlínur rafmagns uppfærðar í samræmi við áætlun.	Gott samræmi.
Í átt að hringrásarhagkerfi - Stefna umhverfis- og auðlindaráðherra í úrgangsmálum	Miðar að því að innleiða hringrásarhagkerfi með áherslu á sjálfbærni, nýtingu auðlinda og minnkun sóunar. Lögð er áhersla á að draga úr úrgangi með því að hanna vörur og þjónustu þannig að þær endist lengur, séu auðvelt að endurnýta og endurvinna. Stefna þessi felur í sér að fyrirtæki, stjórnvöld og samfélagið vinni saman að því að loka hringnum í framleiðslu og neyslu, þar sem hráefni eru nýtt aftur í stað þess að enda sem úrgangur. Markmiðið er að skapa verðmæti úr úrgangi, draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og stuðla að nýsköpun í vistvænum lausnum. Hún kallar á breytingar í hönnun, framleiðsluferlum, neysluhegðun og regluverki til að tryggja að vistvænni valkostir verði sjálfsagðir í framtíðinni.	Gott samræmi. Áherslu á sjálfbærni, ábyrgari auðlindanýtingu og aðgerðir til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Aðalskipulag Dalvíkurbyggðar tekur undir þessar áherslur hringrásarhagkerfisins með markmiðum um vistvæna landnýtingu, endurheimt votlendis, aukna skógrækt og vistvæna orkuöflun. Báðar stefnur styðja við græna nýsköpun og atvinnuuppbyggingu, þar sem Dalvíkurbyggð leggur áherslu á fjölbreytt atvinnulíf með sjálfbærum sjávarútvegi, landeldi og ferðaþjónustu í sátt við náttúru, sem fellur vel að

		markmiðum hringrásarhagkerfisins um nýtingu aukaafurða og vistvæna framleiðslu.
Í ljósi loftslagsvárs - Stefna um aðlögun að loftslagsbreytingum	Aðalskipulagið tekur mið af áhættu og aðlögun vegna loftslagsbreytinga.	Gott samræmi.
Land og líf, landgræðsluáætlun og landsáætlun í skógrækt til ársins 2031	Stefnan um aðlögun að loftslagsbreytingum er fyrsta heildstæða stefna íslenskra stjórnvalda á þessu sviði. Hún miðar að því að efla viðnámsþrótt samfélagsins og náttúrunnar gagnvart loftslagsvá og byggir á bestu vísindalegu þekkingu, áhættumati og víðtæku samráði. Markmiðið er að aðlögun verði samþætt í alla stefnumótun og ákvarðanatöku ríkis, sveitarfélaga og atvinnulífs. Framtíðarsýnin er að aðlögun verði fastur þáttur í skipulagi, innviðauppbýggingu og starfsemi, með áherslu á réttlæti og þátttöku almennings. Grunnildir stefnunnar fela í sér gagnsæja áhættustýringu, vernd vistkerfa, félagslegt réttlæti og samlegð við mótvægisáðgerðir. Lögð er áhersla á náttúrumiðaðar lausnir og græna innviði sem stuðla að sjálfbærni og draga úr áhættu. Grunnmarkmið stefnunnar eru meðal annars að tryggja öflugar rannsóknir og vöktun, samhæfingu aðgerða, reglulega uppfærða landsáætlun og fræðslu til almennings. Sérstök markmið ná til lykilsviða eins og skipulagsmála, náttúruvár, vatns- og fráveitukerfa, orku- og samgöngumannvirkja, atvinnulífs, sjávarútvegs, landbúnaðar, ferðaþjónustu, váttrygginga, lýðheilsu og félagslegra innviða	Gott samræmi. Heildstæð sýn um sjálfbæra þróun, þar sem loftslagsmál, náttúruvernd og samfélagsleg ábyrgð eru samofin öllum stefnum og aðgerðum. Lögð áhersla á að bregðast við loftslagsvá með aðlögun og minnkun á losun gróðurhúsalofttegunda, meðal annars með endurheimt votlendis, aukinni skóg- og landgræðslu og vistvænum samgöngum. Skipulagið tekur mið af hækkandi áhættu vegna loftslagsbreytinga, svo sem aukinni ofankomu, flóðum, snjóflóðum og skriðuföllum, og leggur áherslu á að innviðir og byggð verði skipulögð með tilliti til þess. Í því samhengi er sérstaklega horft til viðkvæmra svæða eins og Svarfaðardals og strandlengjunnar, þar sem náttúruvá og hækkandi sjávarborð geta haft áhrif á byggð og landnotkun.
Landbúnaðarstefna til 2040	Stefnan hefur það meginmarkmið að efla íslenskan landbúnað með sjálfbæra þróun að leiðarljósi. Framtíðarsýnin byggir á heilnæmri framleiðslu, sjálfbærri auðlindanýtingu, tryggu fæðuöryggi og kolefnishlutleysi. Landbúnaður á að stuðla að vernd líffræðilegrar fjölbreytni og taka mið af vistkerfum í allri landnýtingu. Áhersla er lögð á að nýting lands styðji við atvinnulíf og búsetu um land allt, að afurðir og hráefni séu fullnýtt og að kynslóðaskipti og nýliðun í greininni séu tryggð. Stefnan kallar á arðbæra og samkeppnishæfa framleiðslu, nýsköpun og tækniframfarir, auk menntunar og rannsókna sem styðja við þróun greinarinnar. Velferð dýra, jöfnuður og samfélagsleg gæði eru höfð að leiðarljósi í allri stefnumótun. Til að ná markmiðum stefnunnar verður lögð áhersla á fæðuöryggi, loftslagsmál, líffræðilega fjölbreytni, sjálfbæra landnýtingu, hringrásarhagkerfi, alþjóðleg markaðsmál, neytendamál, nýsköpun, menntun og stuðningskerfi landbúnaðarins. Framkvæmd stefnunnar byggir á fimm ára aðgerðaáætlunum sem verða birtar reglulega.	Gott samræmi. Stefna sveitarfélagsins um sjálfbæra þróun, verndun náttúruauðlinda og eflingu líffræðilegrar fjölbreytni endurspeglar meginmarkmið landbúnaðarstefnunnar. Í skipulaginu er lögð áhersla á að vernda gott ræktunarland, styðja við fjölbreytta landnýtingu og tryggja að nýting lands taki mið af vistkerfum og sjálfbærni. Þá er hringrásarhagkerfið sett í forgrunn með áherslu á endurnýtingu og minni soun, í samræmi við stefnu um fullnýtingu afurða og lífrænna hráefna. Skipulagið styður við fæðuöryggi með því að vernda landbúnaðarland og efla innlenda matvælaframleiðslu, og tekur tillit til loftslagsmála með áherslu á kolefnisbindingu, endurheimt votlendis og vistvæna landnýtingu. Einnig er horft til nýsköpunar og tækniþróunar í landbúnaði, sem á að styðja við framfarir og samkeppnishæfni greinarinnar. Menntun og miðlun þekkingar til bænda er talin lykilforsenda fyrir þróun atvinnugreinarinnar, og er það í takt við áherslur landbúnaðarstefnunnar um fræðslu og rannsóknir.

Loftslagsþolið Ísland: Tillögur fyrir gerð landsáætlunar um aðlögun að loftslagsbreytingum	Stefnumarkandi tillaga að landsáætlun um aðlögun Íslands að loftslagsbreytingum. Hún byggir á viðtæku samráðsferli og vísindalegum gögnum og leggur fram heildstæða sýn á hvernig íslenskt samfélag getur aukið viðnámsþrótt sinn gagnvart loftslagsvá. Í skýrslunni er lögð áhersla á að aðlögun verði hluti af skipulagi, stefnumótun og starfsemi opinberra aðila, atvinnulífs og almennings. Hún kynnir fjórar forgangsaðgerðir sem leggja grunn að þekkingarinnviðum: Loftslagsatlas Íslands, vöktunaráætlun, gagnagátt um náttúruvá og kerfislæga loftslagsáhættuvísa. Skýrslan útfærir stjórnarhætti, ábyrgðarskiptingu og tímalínu fyrir landsáætlun og aðgerðaáætlanir til 2039, með fyrstu innleiðingu á árunum 2025–2029. Hún greinir frá lykilaðgerðum sem snúa að lögum og regluverki, innviðum, fræðslu og lýðheilsu og leggur áherslu á réttlát umskipti og samvinnu þvert á geira. Markmiðið er að skapa samfélag sem er betur í stakk búið til að takast á við afleiðingar loftslagsbreytinga og nýta tækifæri til sjálfbærrar þróunar.	Gott samræmi. Styðja við meginmarkmið landsáætlunar um aðlögun að loftslagsbreytingum. Þau leggja áherslu á að byggð, innviðir og náttúra verði betur í stakk búin til að takast á við afleiðingar loftslagsbreytinga, með því að samþætta loftslagsþol í skipulagsvinnu og stefnumótun. Í skipulaginu er gert ráð fyrir aðlögunaraðgerðum sem tengjast náttúruvá, vatns- og sjávarflóðum, skipulagsmálum og vistkerfum, í samræmi við fjórar forgangsaðgerðir skýrslunnar: Loftslagsatlas, vöktunaráætlun, gagnagátt um náttúruvá og kerfislæga loftslagsáhættuvísa. Þá er einnig horft til samspils aðlögunar og mótvægisáðgerða, svo sem kolefnisbindingar og sjálfbærrar nýtingar auðlinda. Skipulagið virðist styðja við þverfaglega nálgun, samráð við hagaðila og samþættingu aðlögunar í áætlanagerð sveitarfélagsins, sem er í takt við tillögur um stjórnunarhætti og framkvæmd landsáætlunar
Lýðheilsustefna	Byggir á heilbrigðisstefnu og hefur það að markmiði að gera heilsuefningu og forvarnir að samfelldum hluta allrar heilbrigðisþjónustu, sérstaklega innan heilsugæslunnar. Stefnan leggur áherslu á að lýðheilsustarf verði metið út frá gæðum, öryggi, árangri, aðgengi og kostnaðarhagkvæmni. Jafnrétti og jöfnuður eru leiðarljós í allri stefnumótun og framkvæmd.	Gott samræmi. Markmið stefnunnar með því að leggja áherslu á aðgengi að heilbrigðu umhverfi, hreyfingu, félagslegri virkni og öruggu nærumhverfi. Í báðum skjölum er tekið mið af mikilvægi þverfaglegs samstarfs og samþættingar lýðheilsusjónarmiða í stefnumótun og áætlanagerð, sem er í takt við framtíðarsýn lýðheilsustefnunnar um að bæta heilsu og líðan íbúa með markvissum aðgerðum og samfélagslegri ábyrgð.
Matvælastefna	Stefnan leggur áherslu á að tryggja örugg og heilnæm matvæli, efla sjálfbæra framleiðslu og auka verðmætasköpun með nýsköpun og rannsóknum. Hún styður við lýðheilsu með góðu aðgengi að hollum mat og fræðslu um mataræði, og miðar að kolefnishlutleysi í matvælaframleiðslu. Stefnan byggir á samvinnu, virku neytendaaðhaldi og sterkri ímynd Íslands sem matvælalands.	Gott samræmi. Lögð er áhersla á sjálfbæra þróun, verndun náttúru og vistkerfa, fjölbreytt og heilnæm matvælaframleiðsla, nýting auðlinda með ábyrgum hætti og aukna verðmætasköpun í landbúnaði og sjávarútvegi. Þetta er í samræmi við matvælastefnu Íslands til ársins 2030 sem leggur áherslu á sjálfbærni, matvælaöryggi, fæðuöryggi, nýsköpun, vottanir, rekjanleika og að draga úr kolefnisspori. Báðar stefnur leggja áherslu á að tryggja aðgengi að hollum og öruggum mat, efla rannsóknir og fræðslu, og að matvælaframleiðsla stuðli að bættri lýðheilsu og lífsgæðum. Þá er samhljómur í áherslu á hringrásarhagkerfi, endurnýtingu og vistvæna framleiðslu sem styður við kolefnishlutleysi og sjálfbæra nýtingu lands og sjávar.
Menningarstefna í mannvirkjagerð - Stefna íslenskra stjórnvalda í byggingarlist	Stjórnvöld setja fram markmið í mannvirkjagerð sem snúa að: 1. Gæðum. 2. Arfi. 3. Þekkingu. 4. Hagrænum þáttum.	Gott samræmi. Lögð er áhersla á aðlögun mannvirkja að landslagi og að hönnun skuli taka mið af aðstæðum hverju sinni. Þá skal huga að menningarminjum og sögu þar sem við á. Ósnortið og lítt snortið land skal raska sem minnst og unnt er, m.a. með því að nýta troðninga og slóða.

Náttúruvá: Stöðumat og áskoranir varðandi mat og endurmótun á tilhöggun hættumats og vöktunar vegna náttúruvár	Aðalskipulagið tekur mið af hættumati og vöktun.	Gott samræmi
Nýsköpunarstefna	Aðalskipulagið styður við nýsköpun í atvinnulífi og þjónustu.	Gott samræmi
Rammasamningur um almenn starfsskilyrði landbúnaðarins (búvörusamningar)	Aðalskipulagið styður við rekstrarskilyrði landbúnaðar.	Gott samræmi
Saman gegn sóun- – Almenn stefna um úrgangsforvarnir 2016 - 2027		
Samgönguáætlun fyrir árin 2020-2034	Aðalskipulagið tekur mið af samgöngum og tengingum.	Gott samræmi
Skógar á Íslandi. Stefnumótun á 21. öld	Aðalskipulagið styður við skógrækt og verndun skóga.	Gott samræmi
Stefna Minjastofnunar Íslands	Aðalskipulagið tekur mið af verndun fornleifa og menningarminja.	Gott samræmi
Stefna hönnunar og arkitektúrs	Aðalskipulagið og hönnun mannvirkja tekur mið af gæðum og samhengi.	Gott samræmi
Stefna í fjarskiptum fyrir árin 2019–2033	Aðalskipulagið gerir ráð fyrir fjarskiptainnvíðum.	Gott samræmi
Stefna og aðgerðaáætlun í sveitarstjórnarmálum fyrir árin 2019-2033	Aðalskipulagið styður við sjálfbæra þróun sveitarfélagsins.	Gott samræmi
Stefna og aðgerðaáætlun stjórnvalda um vernd og rannsóknir á fornleifum og byggingararfi	Aðalskipulagið tekur mið af verndun menningararfs.	Gott samræmi
Stefna stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku	Aðalskipulagið tekur mið af uppbyggingu raforkukerfis.	Gott samræmi
Stefna um samþykki fyrir nýtingu lands og landsréttinda í þjóðlendum	Aðalskipulagið tekur mið af vernd og nýtingu þjóðlendna.	Gott samræmi
Stefnumarkandi landsáætlun um uppbyggingu innviða til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum 2018-2029	Aðalskipulagið tekur mið af verndun náttúru og menningararfs.	Gott samræmi
Stefnumörkun um líffræðilega fjölbreytni	Aðalskipulagið styður við verndun líffræðilegrar fjölbreytni.	Gott samræmi
Vatnaáætlun Íslands 2022-2027	Aðalskipulagið í samræmi við áætlun um verndun vatns.	Gott samræmi
Vindorka: Valkostir og greining	Aðalskipulagið tekur mið af stefnu um nýtingu vindorku.	Gott samræmi
Vöktunaráætlun vatnaáætlunar 2022-2027	Aðalskipulagið tekur mið af vöktun vatnshlota.	Gott samræmi

3.6.4. Stefnur og áætlanir á svæðisvísu:

3.6.4.1. Svæðisskipulag Eyjafjarðar

Sveitarfélögin Akureyrarkaupstaður, Fjallabyggð, Dalvíkurbyggð, Hörgársveit, Eyjafjarðarsveit, Svalbarðsstrandarhreppur og Grýtubakkahreppur samþykktu sameiginlegt svæðisskipulag fyrir Eyjafjarðarsvæðið sem nær til allra þessara

sveitarfélaga fyrir tímabilið 2012–2024. Þrátt fyrir að gildistími þess sé liðinn þá á meirihluti stefnunar ennþá við í dag.

Með svæðisskipulaginu er sett fram sameiginleg stefna sveitarfélaganna í málefnum þar sem hagsmunir þeirra fara saman.

Markmið svæðisskipulagsins er að móta

sameiginlega langtíma framtíðarsýn og meginstefnu í byggða- og umhverfismálum sem miðar að því að Eyjafjarðarsvæðið starfi sem samfelld, hagræn og samfélagsleg heild, styrki byggðarþróun og nýti innviði, náttúruauðlindir og tengingar á sem bestan hátt.

Stefna aðalskipulags	Leiðarljós svæðisskipulags	Samræmi við aðalskipulag Dalvíkurbyggðar
Við erum samfélag sem lifir í sátt og samlyndi við náttúruna	Við er til stefnu stjórnvalda í ritinu <i>Velferð til framtíðar</i> þar sem lögð er áhersla á heilnæmt og öruggt umhverfi, vernd náttúru Íslands, sjálfbæra nýtingu auðlinda og hnattræn umhverfismál. Sérstök áhersla er á vernd vatnsauðlinda og vöktun vatnsgæða auk skipulags strandsvæða Eyjafjarðar. Á svæðinu eru mörg verðmæt náttúrusvæði sem hafa hlotið friðlýsingu eða eru á náttúruminjaskrá. Að auki eru fjalllendi, jökulurðir, jarðmyndanir og eyjar á svæðinu sem talin að mikilvæg náttúrugæði sem þarf að hafa í huga í skipulagi.	Gott samræmi. Áherslu á sjálfbæra þróun og nýting náttúruauðlinda sé í sátt við náttúruna. Verndun vatnsauðlinda og strandsvæða. Mikilvægi friðlýstra svæða og náttúruminja sem hluta af umhverfisstefnu. - Lögð er áhersla á sjálfbærni í allri landnýtingu, þar með talið að vernda vistkerfi, jarðminjar og líffræðilega fjölbreytni. - Fjallað er ítarlega um áhrif loftslagsbreytinga og aðlögun að þeim, m.a. með endurheimt votlendis, skógrækt og vistvænum lausnum. - Vatnsvernd og vernd strandsvæða eru mikilvæg, ásamt því að stuðla að sjálfbærri nýtingu sjávarauðlinda og landbúnaðarlands. - Mikilvægi útivistarsvæða og náttúrutengdra ferðaþjónustuverkefna er undirstrikað.
Hér er gott að búa alla ævi	Byggð við Eyjafjörð hafi mótist af landbúnaði og sjávarútvegi, með fjölbreyttum búsetukostum frá sjávarplássum og sveitabæjum til dreifðrar íbúðarbyggðar og stærri þéttbýlisstaða.	Gott samræmi. Áhersla á að byggð styðji við blómlegt samfélag og fjölbreytt búsetuskilyrði. - Dalvíkurbyggð er vaxandi samfélag með fjölbreyttum búsetukostum sem henta bæði fjölskyldum og einstaklingum. - Meginstefnan er að skapa öflugt og fjölbreytt samfélag, með sterkum byggðarkjörnum, góðu húsnæðisframboði og lífsgæðum. - Greinir áskoranir: skort á lóðum, dreifð byggð, þörf á sterkari miðbæ og grænum almenningssrymum. - Sérstök áhersla á að styrkja samfélagsþjónustu, leiksvæði, menningarlíf og útivistarmöguleika.

Stefna aðalskipulags	Leiðarljós svæðisskipulags	Samræmi við aðalskipulag Dalvíkurbyggðar
Hér er öflugt og sveigjanlegt atvinnulíf	Áherslu á þætti sem hafa óbein áhrif á atvinnuþróun, svo sem skipulag byggðar, samgöngur, hafna- og flugmál, ásamt nýtingu lands og auðlinda. Með þessum áherslum er lagður grunnur að skilyrðum sem styðja við fjölbreytt atvinnulíf, jafnframt því að styrkja byggðapróun og búsetuskilyrði á Eyjafjarðarsvæðinu.	Gott samræmi. Fjölbreytt og sveigjanlegt atvinnulíf með aukinni áherslu á nýsköpun og sérhæfð störf. • Sjávarútvegur burðarás atvinnulífsins, með öfluga útgerð og nýja fiskvinnslu. • Landbúnaður heldur mikilvægu hlutverki, einkum mjólkurframleiðsla og sauðfjárbúskapur, með áherslu á kolefnisbindingu og sjálfbærni . • Ferðaþjónusta hefur vaxið hratt og byggir á náttúru, útivist og hvalaskoðun. • Nýsköpun og frumkvöðlastarfsemi sem og fjölbreytt atvinnulíf. • Áhersla á störf án staðsetningar og nýting fjarskipta til að laða að sér sérfræðistörf.
<i>Dalvíkurbyggð hefur trausta innviði sem stuðla að auknum lífsgæðum íbúa og öflugu atvinnulífi</i>	Lögð áhersla á mikilvægi öruggs og skilvirks vegakerfis sem tengir byggðarkjarna við Eyjafjörð og tryggir aðgengi að helstu höfnum. Flugsamgöngur eru einnig taldar lykilatriði fyrir norðurland fyrir betri tenginu við höfuðborgina. Raforkukerfi, vatnsvernd, fráveitur og úrgangsmál. Markmið er að byggja upp öruggt og hagkvæmt raforkukerfi með áherslu á endurnýjanlega orkugjafa og umhverfissjónarmið. Þá eru vatnsverndarsvæði skilgreind og lögð áhersla á að fráveitur og úrgangur séu meðhöndluð þannig að sem minnst umhverfisáhrif verði.	Gott samræmi. Horft til þess að innviðir séu byggðir upp á forsendum íbúa og atvinnulífs án þess að skerða viðkvæm vistkerfi. • Tryggja öflugt vegakerfi sem tengir saman byggðarkjarna við Eyjafjörð og tengir svæðið við aðrar landshluta. • Mikilvægi flugsamgangna fyrir íbúa og atvinnulíf. • Samgöngur til hafna sem hafnir eru mikilvægir innviðir fyrir atvinnu og samfélag. • Lögð áhersla á öruggt og hagkvæmt raforkukerfi ásamt sjálfbærri nýtingu orkugjafa. • Vatnsverndarsvæði og lögð áhersla á að tryggja hreina vatnsöflun til framtíðar. • Fráveitur og úrgangsmál eru nefnd í báðum skjölum með áherslu á að lágmarka umhverfisáhrif og tryggja vistvæna lausn.

3.6.4.2. Aðrar áætlanir á svæðisvísu

Áætlun	Tenging	Samræmi
Áfangastaðaáætlun Norðurlands	Miðar að því að byggja upp ferðaþjónustu sem nýtir náttúru og menningu svæðisins á sjálfbæran hátt.	Gott samræmi.
Samgöngu- og innviðastefna Norðurlands eystra	Vistvænar samgöngur, örugg tengsl milli byggðarlaga og öfluga innviði sem styðja atvinnulíf og samfélag.	Gott samræmi.
Sóknaráætlun Norðurlands eystra	Vinna þannig saman að því að styrkja Dalvíkurbyggð sem lífvænlegan og sjálfbæran byggðarkjarna.	Gott samræmi.
Svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs á Norðurlandi	Leggur grunn að sameiginlegum lausnum í úrgangsmálum á Norðurlandi. Stuðlar að hringrásarhagkerfi og tryggir að Dalvíkurbyggð sé hluti af heildrænni stefnu.	Gott samræmi.

3.6.4.3. Aðalskipulag aðliggjandi sveitarfélaga

Áætlun	Tenging	Samræmi
Aðalskipulag Fjallabyggðar	Landnotkun og sveitarfélagamörk.	Samræmi er í landnotkun milli sveitarfélaga.
Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar	Landnotkun og sveitarfélagamörk.	Samræmi er í landnotkun milli sveitarfélaga.
Aðalskipulag Hörgársveitar	Landnotkun og sveitarfélagamörk.	Samræmi er í landnotkun milli sveitarfélaga.

3.6.5. Stefnur og áætlanir á staðarvísu

3.6.5.1. Áætlanir og stefnur sveitarfélagsins

Áætlun	Tenging	Samræmi
Heilsueflandi Dalvíkurbyggð	Íbúar Dalvíkurbyggðar taki virkan þátt í að huga að heilsu sinni og leggja lið í því að móta samfélag sem mun í framtíðinni þekkjast sem samfélag sem leggur áherslu á heilsueflingu í sínum víðtækasta skilningi.	Gott samræmi.
Húsnæðisáætlun Dalvíkurbyggðar	Gera þarf að ráð fyrir 20–34 nýjum íbúðum á næstu tíu árum vegna fólksfjölgunar. Áhersla er á fjölbreytt búsetuform, hagkvæmt húsnæði og skipulag lóða sem mætir bæði núverandi skorti og framtíðarþörf.	Gott samræmi.

Áætlun	Tenging	Samræmi
Umferðaöryggisáætlun Dalvíkurbyggðar 2018-2022	Til að bæta öryggi vegfarenda í sveitarfélaginu. Hún byggir á greiningu slysa, hraðamælingum og könnun á gönguleiðum skólabarna, auk samráðs við íbúa og fagaðila. Markmið áætlunarinnar eru að fækka slysum, efla öryggi gangandi og hjólandi, bæta merkingar og gönguleiðir, styrkja fræðslu og gera skipulagðar úrbætur.	Gott samræmi.
Umhverfisstefna fyrir hafnir Dalvíkurbyggðar	Tryggir að umhverfissjónarmið séu höfð að leiðarljósi í allri starfsemi hafna. Markmiðin eru að draga úr mengun, tryggja heilnæmt vinnuumhverfi og efla fræðslu um umhverfismál. Áhersla er á orkusparnað, vistvæna endurnýjun, flokkun og endurvinnslu úrgangs, sem og að minnka notkun jarðefnaeldsneytis.	Gott samræmi.

3.6.5.2. Deiliskipulagsáætlanir

Áætlun	Samræmi
Deiliskipulag Fólkvangs í Böggvisstaðafjalli	Í samræmi
Deiliskipulag frístunda- og iðnaðarsvæðis í landi Upsa	Í samræmi
Deiliskipulag Dalvíkurhafnar	Í samræmi
Íþróttasvæði Dalvíkur	Í samræmi
Deiliskipulag Lokastígsreits	Í samræmi
Deiliskipulag við Svarfaðarbraut	Í samræmi
Deiliskipulag íbúðarsvæðis við Kirkjuveg	Í samræmi
Deiliskipulag frístundabyggðar og iðnaðarsvæðis í landi Hamars	Í samræmi
Deiliskipulag Skáldalæks ytri, frístundabyggð	Í samræmi
Deiliskipulag Gullbringu í landi Tjarnar í Svarfaðardal	Í samræmi
Deiliskipulag sumarhúsa í landi Laugahlíðar	Í samræmi
Deiliskipulag Snerru	Í samræmi
Deiliskipulag í landi Kóngsstaða/Birkiflöt	Í samræmi
Deiliskipulag Klængshól í Skiðadal	Í samræmi
Deiliskipulag athafna-, verslunar-, þjónustu- og íbúðarsvæðis á Árskógssandi	Í samræmi
Deiliskipulag Hauganes	Í samræmi
Deiliskipulag frístundabyggðar í landi Stærri-Árskóg	Í samræmi
Deiliskipulag ferðaþjónustu í landi Ytri Víkur	Í samræmi

4. UMHVERFISMAT

Aðalskipulag Dalvíkur til 2045 er skipulagsáætlun sem er háð umhverfismati samkvæmt 2. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021.

Umhverfismatið er unnið í samræmi við skipulagslög nr. 123/2010 og lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021.

Tilgangur matsvinnunnar er að:

- Draga fram og skilgreina líkleg áhrif skipulagstillögu á umhverfið.
- Bera saman umhverfisáhrif valkosta.
- Bregðast við fyrirsjáanlegum neikvæðum áhrifum sem fyrst, og koma í veg fyrir óþarfa rask.
- Stuðla að því að tillit sé tekið til umhverfisins áður en endanlegar ákvarðanir eru teknar m.t.t. sjálfbærrar þróunar.
- Skilgreina vöktun og mótvægisáðgerðir þar sem það á við.
- Stuðla að samræmi og greina frá tengslum skipulagstillögu við aðrar stefnur og áætlanir.
- Að kynna væntanleg umhverfisáhrif skipulagstillögunnar og gefa íbúum og öðrum hagsmunaaðilum kost á að koma að athugasemdum og upplýsingum við mótnun hennar.

4.1. Viðmið

Viðmið eru sótt í þær stefnur og áætlanir sem taldar eru upp í kaflanum hér á undan. Einnig var horft til eftirfarandi laga:

- Skipulagslög nr. 123/2010
- Lög um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021
- Lög um náttúruvernd nr. 60/2013
- Lög um loftslagsmál nr. 70/2012
- Lög um menningarmínjar nr. 80/2012
- Lög um skógrækt á lögbýlum nr. 95/2006
- Lög um búfjárhald nr. 38/2013

4.2. Aðferðir

Stuðst var við leiðbeiningar Skipulagsstofnunar um umhverfismat áætlana og flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa.

Umhverfismatið byggir á fyrirliggjandi upplýsingum um grunnástand umhverfis sem fjallað er um í köflum 1 og 2 hér á undan.

Ef stefna aðalskipulags hefur í för með sér framkvæmdir sem eru háðar umhverfismati framkvæmda, samkvæmt lögum um umhverfismat áætlana og framkvæmda nr. 111/2021, verða áhrif þeirra á umhverfið metin á seinni stigum. Slíkt mat er á ábyrgð framkvæmdaraðila og þarf að vinna áður en framkvæmdaleyfi verður veitt.

4.2.1. Umhverfisþættir

Með hugtakinu umhverfisþættir er átt við þá þætti umhverfisins sem stefna aðalskipulagsins getur hugsanlega haft áhrif á. Við greiningu umhverfisþátta var tekið mið af leiðbeiningum Skipulagsstofnunar um flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa, ásamt lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Umhverfisþættirnir voru valdir með hliðsjón af þeim breytingaráformum sem skipulagstillagan boðar. Þar sem um stefnumörkun er að ræða í mörgum landnotkunar- og málaflökkum er mismunandi hvaða umhverfisþættir eiga við í hverju tilviki.

4.2.2. Vægi og einkenni áhrifa

Við mat á áhrifum voru notaðar fjórar vægiseinkunnir við matið:

+	Jákvæð áhrif	Áhrifin talin verða jákvæð. Ekkert aðhafst frekar.
-	Neikvæð áhrif	Áhrif talin verða neikvæð. Áhrifum lýst nánar m.t.t umfangs og líkum. Leitað leiða til að draga úr neikvæðum áhrifum.
<>	Óveruleg áhrif	Áhrif eru óveruleg, hlutlaus eða lítil sem engin. Ekkert aðhafst frekar.
?	Óvissa um áhrif eða háð frekari útfærslu	Ekki er vitað um eðli eða umfang áhrifa vegna skorts á upplýsingum, tækni eða þekkingu. Og/eða áhrif eru háð útfærslu á síðari stigum skipulags eða í framkvæmd.

Ef líkur eru á neikvæðum áhrifum verða þau skoðuð nánar og metið hvort þau teljist lítil (neikvæð en óveruleg), miðlungs (neikvæð) eða mikil (veruleg og neikvæð) út frá einkennum áhrifa (umfang/stærð) og gildi umhverfispáttar (mikilvægi/viðkvæmni). Séu áhrif neikvæð á umhverfispætti eru skoðaðar mögulegar mótvægisaðgerðir til að draga úr áhrifum, eða stillt upp öðrum valkostum með það að markmiði að draga úr neikvæðum áhrifum. Leitað er leiða til að draga úr neikvæðum áhrifum í samræmi við hugmyndir um sjálfbæra þróun.

Tafla 4.1 Þeir umhverfispættir og umhverfisvísar sem verða skoðaðir við umhverfismat skipulagsáætlunarinnar. Umhverfisvísar veita skýrari mynd á hvað er verið að skoða.

Loftslag	Lífriki	Landgæði	Vatn & fjörur	Menningar-minjar	Samfélag	Efnahagur & nýting auðlinda	Mengun, slys & hamfarir
Losun gróðurhúsa-lofttegunda	Gróður Dýralíf	Landslag & viðerni	Grunnvatn Vatnsvernd	Fornleifar & minjar	Íbúafjöldi	Efna & efnisleg verðmæti	Mengun
Bindingu kolefnis	Búsvæði	Jarðfræði & jarðmyndanir	Straum- & stöðuvötn		Atvinnu-möguleikar	Orkuvinnsla	Náttúruvá
Veðurfar	Vistgerðir	Náttúruminjar	Strandsvæði & sjávarbotn		Gæði byggðar & búsetu	Nýting auðlinda	Slysaætta
	Líffræðilegur fjölbreytileiki	Jarðvegur			Heilsa íbúa		
					Samgöngur		
					Veitukerfi		
					Félagsleg-þjónusta		
					Óþægindi eða truflanir á daglegu lífi		

4.2.3. Breytt landnotkun ekki til mats

Eftirfarandi eru dæmi um breytingar sem hafa verið gerðar á landnotkun í samræmi við ný lög og reglugerðir og/eða fela í sér óverulega breytingu á stefnu um þessi svæði og eru því ekki til frekari umfjöllunar:

- Íþróttasvæði golfvöllur, hesthús og aðstaða: Landnotkunarflokkur breytt úr opnu svæði til sérstakra nota í íþróttasvæði.
- Kirkjugarður afmarkaður í stað opins svæðis til sérstakra nota.
- Landbúnaðarsvæði koma í stað opinna svæða til sérstakra nota þar sem eru tún eða beitarsvæði sem nýtt eru til fristundabúskapar.
- Breytt framsetning fyrir blandaða landnotkun. Reitir sem áður voru með blandaðri landnotkun (röndótt) eru nú litaðir með ríkjandi landnotkun svæðisins en skilmálar vegna annarrar landnotkunar er getið í skilmálum.

- Strandsvæðum bætt við. Nýir landnotkunarreitir afmarkaðir frá strandlínu að sveitarfélagsmörkum, 115 metrum utan við stórstraumsfjörmörk.

4.2.4. Atriði til mats

Teknar eru fyrir þær breytingar á landnotkun og ráðstöfun lands sem talin líkleg til að hafa áhrif á umhverfið.

Lögð er áhersla á að greina hvaða þættir í stefnumörkun aðalskipulagsins geta valdið umtalsverðum umhverfisáhrifum. Meginmarkmiðið er að koma í veg fyrir séð umtalsverð umhverfisáhrif. Við framfylgd skipulagsins eru áhrif á umhverfið hins vegar óumflýjanleg. Hlutverk umhverfismats er þá að varpa ljósi á möguleg áhrif og leita leiða til að koma í veg fyrir eða draga úr neikvæðum áhrifum.

Eftirfarandi þættir aðalskipulagsins eru helst taldir geta valdið umhverfisáhrifum:

- Stefnumörkun sem getur leitt af sér athafnir og/eða uppbyggingu sem hefur áhrif á umhverfið.
- Breyting á landnotkun þar sem óraskað land er brotið undir nýja landnotkun. Skoða þarf áhrif af nýbyggingum, vegum, veitum og stígum.
- Uppbygging eða breyting á landnýtingu á þegar byggðum svæðum. Skoða þarf áhrif af þéttingu byggðar, breytta notkun húsnæðis eða breytt starfsemi.
- Uppbygging eða stækkun samgöngumannvirkja (vegir, stígar og hafnir).

4.3. Mat á áhrifum stefnumótunar

4.3.1. Umhverfi og náttúra

Stefna fyrir Umhverfi og náttúru: Við erum samfélag sem lifir í sátt og samlyndi við náttúruna		
Loftslag	+	Áhrif metin jákvæð. Sett eru markmið um að leita leiða til að auka bindingu gróðurhúsalofttegunda og draga úr losun gróðurhúsalofttegunda í sveitarfélaginu.
Lífriki	+	Áhrif metin jákvæð. Settir eru skilmálar fyrir uppgræðslu þar sem hafa skal markmið sjálfbærrar þróunar að leiðarljósi, með skógrækt og endurheimt votlendis auk þess að forðast verði eins og kostur er að skerða frekar önnur lykilvistkerfi Íslands.
Landgæði	+	Áhrif metin jákvæð. Markmið eru sett um að gætt sé að einstakri ásýnd lands og verdun nýtingu friðlýstra svæða,
Vatn & fjörur	+	Áhrif metin jákvæð. Ekki eru sett markmið eða skilmálar sem snúa beint að vatni eða fjörum. Strandsvæði (ST) eru merkt á uppdrátt í samræmi við skipulagsreglugerð. Þá eru ákveðnir hlutar strandlengjunnar verndaðir með sérskilmálum. Vatnsvernd er óbreytt.
Menningarminjar	?	Hætta er á eyðilegging fornminja og raski á menningararfi geta fylgt aukinni ásókn í auðlindir og uppbyggingu í mengandi starfsemi. Vernd náttúru og líffræðilegrar fjölbreytni er tengd við að tryggja varðveislu sögulegra minja í landslagi. Ekki er vitað um eðli eða umfang áhrifa þar sem ekki er búið að skilgreina frekari uppbyggingu.

Samfélag	+	Áhrif metin jákvæð. Markmið ná meðal annars til þess að tryggja og bæta útivistarmöguleika, t.d. með stigagerð. Settir eru skilmálar sem eiga að bjóða upp á aukin gæði byggðar með því að mannvirki og byggð skuli falla veð að umhverfi sínu, ný mannvirki taki mið af arfleið, landslagi og staðhættum. Metið er sem svo að skilmálar sem snúa að vernd og draga skuli úr neikvæðum umhverfisáhrifum dragi úr líkum á mengum og óþægindum íbúa.
Efnahagur & nýting auðlinda	+	Áhrif metin jákvæð. Stefna er sett á sjálfbæra nýtingu auðlinda. Þá eru settir skilmálar um hagkvæma nýtingu jarðefna þar sem um takmarkaða auðlind er að ræða. Skilmálar eru settir um að ný mannvirku, þar með talin samgöngumannvirki, taki mið af arfleið, landslagi og staðhættum. Ganga skuli frá með öllu rofi á yfirborði með staðgróðri.
Slys & hamfarir	+	Áhrif metin jákvæð. Sveitarfélagið setur sér stefnu og mun undirbúa sveitarfélagið undir hraðari breytingar í veðurfari vegna loftslagsbreytinga.

4.3.2. Byggð og samfélag

Stefna fyrir byggð og samfélag: Hér er gott að búa alla ævi		
Loftslag	+	Meðal markmiða er að byggðin í Dalvíkurbyggð dreifi ekki úr sér um of svo auknar vegalengdir ýti undir akstur. Er það talið leiða til minni losunar GHG.
Lífriki	<>	Óveruleg. Þó eru sett markmið um að íbúar njóti góðrar aðstöðu fyrir íþróttir, útivist og daglega hreyfingu í náttúrulega umhverfi. Er það talið styrkja tengsl manneskjunnar við náttúruna sem leiði til betri vitundar um náttúruna og lífríki.
Landgæði	+	Áhrif metin jákvæð. Mörk hins byggða og óbyggða lands skulu falla á eðlilegan hátt að staðhættum og landslagi. Þá er lögð áhersla á þéttingu byggðar og samfellu við núverandi byggð.
Vatn & fjörur	<>	Áhrifin talin verða óveruleg.
Menningarminjar	+	Áhrif metin jákvæð. Hugað séð að menningararfi og sögu hverfa og svæða við uppbyggingu nýbygginga og að þær falli að núverandi yfirbragði byggðar.
Samfélag	+	Áhrif metin jákvæð. Sett er stefna og markmið um tryggja fjölbreyttar gerðir íbúða og nægt lóðaframboð. Einnig stefna um boðið sé upp á góða þjónustu á öllum æviskeiðum og að íbúar geti sótt alla helstu þjónustu innan sveitarfélagsins, eins og unnt er að veita á svæðisvísu. Þá er það eitt að markmiðum að íbúar njóti góðrar aðstöðu fyrir íþróttir, útivist í náttúrulega umhverfi.
Efnahagur & nýting auðlinda	+	Áhrif metin jákvæð. Stefnt er að fjölgun íbúa og aukna fjölbreyttni í stærð húsnæðis. Samhliða því styrkist menning og þjónustu sem laðar fólk, fyrirtæki og ferðamenn. Aukin aðsókn ferðamanna vegna sérstöðu svæðisins í náttúruauðlindir. Stefna Dalvíkurbyggðar er sjálfbær nýting auðlinda.
Slys & hamfarir	<>	Áhrifin metin óveruleg. Stefnur og skilmálar leiða ekki til aukinnar áhættu á slysum eða hamförum.

4.3.3. Atvinnulíf og efnahagur

Stefna fyrir atvinnulíf og efnahag: Hér er öflugt og sveigjanlegt atvinnulíf		
Loftslag	?	Áhrifin eru talin óljós og háð frekari útfærslum á síðari stigum. Fjallað er um tækifæri séu til staðar að bæta nýtingu landbúnaðarlands í samræmi við hugmyndir um minni sóun, kolefnisfótspor og matvælaöryggi, en ekki er búið að útfæra það nánar.
Lífriki	?	Áhrifin eru talin óljós og háð frekari útfærslum á síðari stigum. Í stefnu og markmiðum er stefnan sett á að uppbygging ferðaþjónustu. Sú stefna kann að ýta undir frekari vitundavakningar um lífríki staðarins, sérkenni þess og þar með verndun þess.
Landgæði	?	Áhrifin eru talin óljós og háð frekari útfærslum á síðari stigum. Í stefnu og markmiðum er stefnan sett á að uppbygging ferðaþjónustu. Sú stefna kann að ýta undir frekari vitundavakningar um landgæði og verndun þeirra.
Vatn & fjörur	?	Áhrifin eru talin óljós og háð frekari útfærslum á síðari stigum. Ekki er fjallað sérstaklega um vatnsvernd eða strandsvæði í stefnum eða skilmálum sem varða atvinnulíf.
Menningarminjar	+	Áhrifin metin jákvæð. Verndun menningararfs og friðaðra mannvirkja er mikilvæg fyrir sérstöðu svæðisins og getur aukið aðdráttarafl fyrir ferðamenn.

Samfélag	+	Áhrifin metin jákvæð. Komið er inn á styrkingu atvinnugreina, stuðning við nýsköpun og tækifæri í sérhæfðum störfum sem munu bæta atvinnumöguleika íbúa og búsetuskilyrði.
Efnahagur & nýting auðlinda	+	Jákvæð áhrif. Fjölbreytt og sveigjanlegt atvinnulíf með aukinni áherslu á nýsköpun og sérhæfð störf. Sjávarútvegur burðarás í atvinnulífi Dalvíkurbyggðar og þar á eftir kemur landbúnaðurinn ásamt iðnaði og athafnastarfsemi. Í stefnunni kemur farm að sveitarfélagið er opið fyrir nýjum tækifærum staðbundnar auðlindir séu nýttar og/eða endurnýttar á vistvænan hátt. Þá er stefna sett á að ferðaþjónustu. Til að tryggja jafnvægi milli atvinnuuppbyggingar og náttúruverndar þarf að móta skýra stefnu um nýtingu lands og auðlinda.
Slys & hamfarir	<>	Stefna og skilmálar er varðar atvinnulíf og efnahag eru talin hafa engin teljanleg áhrif slys eða hamfarir.

4.3.4. Samgöngur og veitur

Stefna fyrir samgöngur og veitur: Dalvíkurbyggð hefur trausta innviði sem stuðla að auknum lífsgæðum íbúa og öflugu atvinnulífi		
Loftslag	?	Áhrifin eru talin óljós og háð frekari útfærslum á síðari stigum.
Lífriki	?	Áhrifin eru talin óljós og háð frekari útfærslum á síðari stigum.
Landgæði	+	Áhrifin eru metin jákvæð. Setti eru skilmálar um mótvægisáðgerðir til að draga úr neikvæðum áhrifum. Kemur meðal annars fram að ávallt skuli huga að vönduðum frágangi svo mannvirki falli vel að umhverfi sínu og náttúru. Við lagningu lagna í jörð skal fyrst horfa til þess að leggja um raskað svæði s.s. meðfram vegum og slóðum. Huga skuli að nýtingu staðargróðurs og gæta þess að frágangur falli vel að landslagi sem fyrir er. Ef vegslóði er talinn óþarfur skal loka honum og ganga frá með því að notast við efni af staðnum og staðargróður látin græða sárin. Á melum og ógrónum svæðum skal jafna land svo líkast því sem fyrir er. Markmiðið er svæði eftir aflagða vegi taki á sig mynd aðliggjandi svæða.
Vatn & fjörur	+	Áhrifin eru metin jákvæð. Settir eru skilmálar sem ekki eru núverandi aðalskipulagi. Eru skilmálar um að ekki er gert ráð fyrir neinum mannvirkjum innan strandsvæða, fyrir utan skólþælu- og hreinsistöðvar eða önnur veitumannvirki. Framkvæmdir og frágangur þeirra skal þá miða af því að draga úr hættu á mengun strandsvæða og sjávar. Hönnun og frágangur mannvirkja skal falla vel að umhverfinu og ekki valda mengun eða óþægindum.
Menningarminjar	?	Áhrifin eru talin óljós og háð frekari útfærslum á síðari stigum. Uppbygging innviða, s.s. vegagerð og línulagnir, getur haft áhrif á menningarminjar.
Samfélag	+	Áhrifin eru metin jákvæð. Horft er til þess að sveitarfélagið sé í góðri stöðu til uppbyggingar atvinnulífs og fjölgun íbúa, og taka markmiðin mið af því.
Efnahagur & nýting auðlinda	+	Jákvæð áhrif. Markmiðin taka mið af því að samgöngur og veitur styðji við uppbyggingu atvinnulífs og verðmætasköpun.
Slys & hamfarir	<>	Stefna og skilmálar er varðar samgöngur og veitur eru talin hafa lítill sem engin teljanleg áhrif slys eða hamfarir.

4.4. Mat á áhrifum breytinga á landnotkun

4.4.1. Endurskoðun á staðsetningu tjaldsvæði Dalvíkur

Núverandi tjaldsvæði Dalvíkur, sem er um 1,2 ha að stærð, er orðið of lítið til að mæta þeirri eftirspurn sem skapast á háannatíma yfir sumarmánuðina. Svæðið er að mestu nýtt á sumrin og er staðsett í grennd við grunnskóla, leikskóla og aðra þjónustu. Þetta gerir það að fýsilegum valkosti fyrir íbúðabyggð til framtíðar. Því er nauðsynlegt að finna nýja staðsetningu fyrir tjaldsvæðið sem getur tekið við aukinni eftirspurn.

Núverandi tjaldsvæði er við Skíðabraut, sunnan Dalvíkurskóla, við hlið íþróttasvæðis og neðan sundlaugar og íþróttamiðstöðvar. Í nágrenni eru góð leiksvæði fyrir börn, gervigrasvöllur, körfuboltavöllur og ýmis leiktæki.

Valkostir til skoðunar:

- **Valkostur A:** Sunnan við íþróttasvæðið
- **Valkostur B:** Neðan skíðaskála í Bökkvisstaðafjalli

4.4.1.1. Tjaldsvæði sunnan íþróttasvæðis

Svæðið er að mestu jafnslétt og býður upp á nægt undilendi. Hægt væri að tengja það við Ólafsfjarðarveg og aðskilja umferð á tjaldsvæðið frá íþróttasvæðinu. Einnig eru möguleikar á göngutengingum við sundlaug. Nauðsynlegt er að merkja æfingarvelli og girða þá af til að koma í veg fyrir tjaldsetningu þar. Þessi staðsetning truflar ekki fyrirhugaða íbúðabyggð við sundlaugina.

Hins vegar þarf að skoða áhrif á stærð íþróttasvæðisins og samræma mögulega stækkun íbúðarbyggðar.

4.4.1.2. Tjaldsvæði í Bökkvisstaðafjalli

Svæðið neðan við skíðaskálann í Bökkvisstaðafjöllum er hentugt undir tjaldsvæði. Vegslóði liggur upp að skíðaskálanum og gæti nýst sem aðkoma. Einnig eru möguleikar á göngutengingum að sundlaug og þjónustu á Dalvík, auk tengingar við náttúru og gönguleiðir í Bökkvisstaðafjalli.

4.4.1.3. Fýsilegri valkosturinn

Valkostur B, svæðið neðan við skíðaskálann í Bökkvisstaðafjöllum, er metinn sem fýsilegasti kosturinn. Aðkoma er þegar til staðar og svæðið býður upp á tengingu við náttúru, útivistarsvæði og þjónustu. Auk þess er fyrirhuguð uppbygging á svæðinu, þar á meðal hótél og þjónusta tengd skíðasvæðinu, sem styrkir þennan valkost sem framtíðarstaðsetningu tjaldsvæðis Dalvíkur.

4.4.2. Framtíðar athafnasvæði Dalvíkur

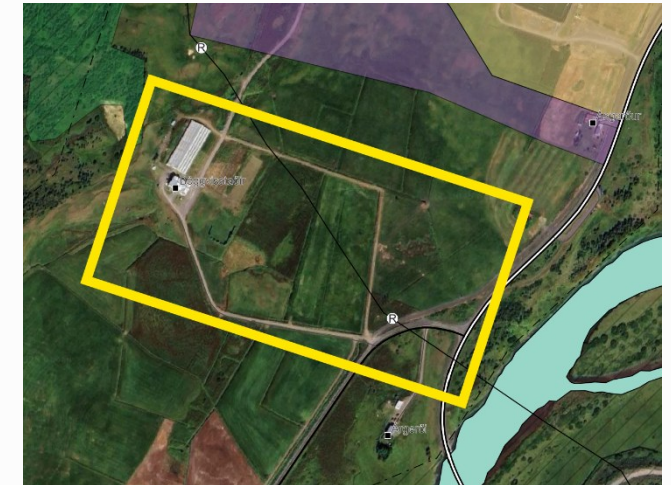
Við endurskoðun á skipulagi Dalvíkur þarf að meta staðsetningu núverandi athafnasvæðis við Sandskeið. Svæðið er í hættu vegna flóðahættu frá sjó og ám og er því óhentugt fyrir íbúðaruppbyggingu. Hins vegar er Sandskeið náttúruperla með mikla möguleika til útivistar.

Valkostir til skoðunar:

- **Valkostur A:** Bökkvisstaðir
- **Valkostur B:** Austan við Hrísar

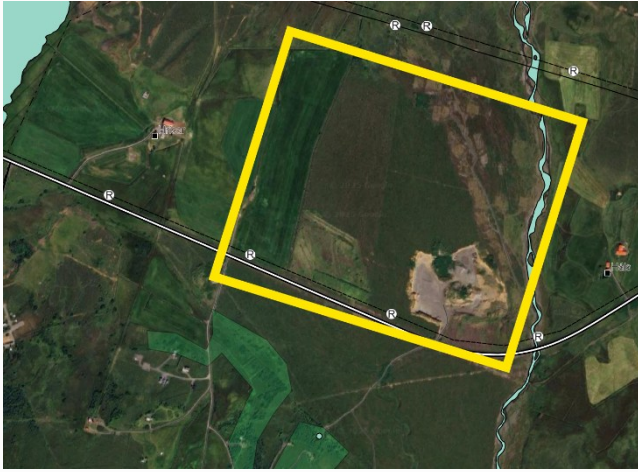
4.4.2.1. Athafnasvæði á Bökkvisstöðum

Stækkun á núverandi athafnasvæði við Bökkvisstaði. Svæðið liggur vel við núverandi vegtengingar, en raflínur á svæðinu geta haft áhrif á aðra landnotkun. Svæðið yrði áberandi frá þjóðvegi þegar ekið er í norður að þéttbýlinu.

4.4.2.2. Athafnasvæði austan við Hrísar

Svæðið er þegar skilgreint sem iðnaðar- og athafnasvæði í aðalskipulagi. Þar er efnisnáma í notkun sem gefur tilefni til áframhaldandi atvinnustarfsemi. Til að draga úr sjónrænum áhrifum væri hægt að koma fyrir jarðvegsmanir meðfram þjóðvegi.

4.4.2.3. Fýsilegasti valkosturinn

Valkostur B, austan við Hrísar, er metinn sem hagkvæmasti kosturinn. Svæðið er þegar nýtt til mannvirkjagerðar og jarðvinnu, sem gerir áframhaldandi nýtingu hagkvæma. Staðsetningin utan þéttbýlis dregur úr hagsmunaárekstrum milli íbúðarbyggðar og atvinnustarfsemi.

4.4.3. Stækkun hafnarsvæðis á Dalvík

Dalvíkurhöfn er lykilpáttur í atvinnulífi sveitarfélagsins, en núverandi svæði er að mestu fullnýtt. Þörf er á stækkun til að mæta aukinni atvinnuþróun. Tvær meginleiðir eru til skoðunar, báðar krefjast landfyllinga:

- **Valkostur A:** Stækkun til norðurs
- **Valkostur B:** Stækkun innan núverandi hafnar

4.4.3.1. Stækkun til norðurs

Einföld útfærsla sem byggir á fyrri landfyllingum. Áætlað svæði er um 28 ha og hægt að skipta framkvæmdum í áfanga.

4.4.3.2. Stækkun innan núverandi hafnar

Flóknari útfærsla sem krefst tilfærslu smábátahafnar og endurskipulagningar. Áætlað svæði er um 51 ha, með möguleika á betri nýtingu núverandi hafnarsvæðis.

4.4.3.3. Fýsilegasti valkosturinn

Valkostur A, stækkun til norðurs, er metinn sem einfaldari og hagkvæmari kostur. Hann felur í sér landfyllingu norðan við núverandi hafnarsvæði og skapar svigrúm til fjölbreyttrar nýtingar og atvinnuuppbyggingar.

4.4.4. Breytt aðkoma að Hauganeshöfn

Íbúar í Hauganesi hafa kallað eftir nýrri vegtengingu og aðkomu inn í þorpið þar sem keyra þarf fram hjá allri íbúðarbyggðinni áður en komið er að hafnarsvæðinu og Sandvík, en hvorutveggja er vinsælt hjá ferðamönnum.

Skoðaðir voru tveir valkostir:

- Valkostur A – Eldri vegur endurnýjaður frá þjóðvegi
- Valkostur B – Eldri vegur endurnýjaður að hluta til

4.4.4.1. Eldri vegur endurnýjaður frá þjóðvegi

Kallar á nýja vegtengingu við þjóðveginn og heimreið að Stærri Árskóg er beint á móti. Vegagerðin myndi gera kröfu um fækkun tenginga og ekki hægt að hafa heimreiðina opna beint á móti. Þá er önnur leið framhjá Stærri Árskógskirkju þegar til staðar. Skýr leið fyrir ferðamenn sem myndu líklegast ekki villast af leið.

Halda þyrfti áfram í núverandi veg þar sem gera þarf ráð fyrir aðkomu að fyrirhugu fiskeldi norðan við Hauganes.

4.4.4.2. Eldri vegur endurnýjaður að hluta til
Ekki yrði gerð ný vegtenging frá þjóðveginum og ný aðkoma yrði um núverandi heimreið að Syðri Ás og Selá. Ekki eins kostnaðarsöm og flókin og valkostur A. Kallar á sérstaka hönnun gatnamóta frá núverandi vegi þar sem það liggur oftast beinast við að halda áfram um núverandi vegtengingu.

4.4.4.3. Fýsilegri valkostur fyrir breytta aðkomu Hauganeshafnar

Valkostur B hefur verið metinn sem fýsilegri kostur fyrir nýjan vegslóða að Hauganeshöfn. Í þessum valkosti er ekki gert ráð fyrir nýrri vegtengingu frá Þjóðveginum, heldur yrði aðkoman að hafnarsvæðinu um núverandi heimreið að Syðri Ás og Selá. Með þessu er stuðst að hluta til við innviði sem þegar eru til staðar, sem dregur úr umfangi framkvæmdarinnar. Framkvæmdir myndu kosta minna en valkostur A. Vegtengin við Þjóðveg er þegar til staðar og er metin öruggari en ný vegtenging í Valkosti A sem hefðu myndað krossgatnamót við Þjóðveginn. Helstu áskoranir tengjast hönnun gatnamóta á Hauganesvegi þar sem það liggur oftast beinast við að halda áfram um núverandi vegtengingu, en með sértækri hönnun þeirra er unnt að tryggja bæði umferðaröryggi og góða tengingu. Þessi nálgun fylgir jafnframt þeirri rökréttu lausn að nýta núverandi vegtengingu áfram í stað þess að ráðast í nýja veglínu.